

ZAŁĄCZNIK DO UCHWAŁY NR

.....

RADY POWIATU W WYSZKOWIE

Z DNIA .....

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU WYSZKOWSKIEGO

---

na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

POWIAT WYSZKOWSKI

Powiat Wyszkowski, 2021 r.

Spis treści

WYKAZ SKRÓTÓW	5
1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	6
1.1. METODYKA OPRACOWANIA	6
1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE.....	7
1.3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU.....	7
2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU	22
2.1. DEMOGRAFIA	24
2.2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA	25
3. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH	27
3.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	27
3.1.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	27
3.1.2. STAN WYJŚCIOWY	27
3.1.3. ANALIZA SWOT	33
3.1.4. ZAGROŻENIA	34
3.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM	35
3.2.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	35
3.2.2. STAN WYJŚCIOWY	37
3.2.3. ANALIZA SWOT	44
3.2.4. ZAGROŻENIA	44
3.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	45
3.3.1. STAN WYJŚCIOWY	45
3.3.2. ANALIZA SWOT	49
3.3.3. ZAGROŻENIA	50
3.4. GOSPODAROWANIE WODAMI	51
3.4.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	51
3.4.2. STAN WYJŚCIOWY	51
3.4.2.1. WODY POWIERZCHNIOWE	51
3.4.2.2. WODY PODZIEMNE	57
3.4.3. ZAGROŻENIE POWODZIOWE	63
3.4.4. ANALIZA SWOT	65
3.4.5. ZAGROŻENIA	65
3.5. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA	66
3.5.1. STAN WYJŚCIOWY	66
3.5.2. ANALIZA SWOT	74
3.5.3. ZAGROŻENIA	74
3.6. ZASOBY GEOLOGICZNE	75
3.6.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	75
3.6.2. STAN WYJŚCIOWY	75

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

3.6.3.	SUROWCE MINERALNE	75
3.6.4.	ANALIZA SWOT	78
3.6.5.	ZAGROŻENIA	78
3.7.	GLEBY	79
3.7.1.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	79
3.7.2.	STAN WYJŚCIOWY	79
3.7.3.	ANALIZA SWOT	80
3.7.4.	ZAGROŻENIA	80
3.8.	GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW.....	81
3.8.1.	STAN WYJŚCIOWY	81
3.8.2.	ANALIZA SWOT	87
3.8.3.	ZAGROŻENIA	87
3.9.	ZASOBY PRZYRODNICZE	88
3.9.1.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	88
3.9.2.	STAN WYJŚCIOWY	89
3.9.2.1.	OBSZARY CHRONIONE	89
3.9.2.2.	LASY	96
3.9.3.	ANALIZA SWOT	98
3.9.4.	ZAGROŻENIA	98
3.10.	ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	99
3.10.1.	EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ	99
3.10.2.	STAN WYJŚCIOWY	99
3.10.3.	ANALIZA SWOT	101
3.11.	ZAGADNIENIA HORYZONTALNE	101
3.11.1.	ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU	101
3.11.2.	NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA.....	103
3.11.3.	DZIAŁANIA EDUKACYJNE	103
3.11.4.	MONITORING ŚRODOWISKA	105
4.	ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE NA TERENIE POWIATU.....	105
5.	NAJWAŻNIEJSZE SUKCESY ŚRODOWISKOWE NA TERENIE POWIATU	107
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE.....	110
6.1.	CELE KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA	110
6.2.	HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY	122
7.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA	134
8.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	136
8.1.	MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	136
8.2.	ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA	137
	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	138

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

SPIS RYSUNKÓW	141
SPIS WYKRESÓW	141
SPIS TABEL	142

WYKAZ SKRÓTÓW

AKPOŚK – Aktualizacja Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych

Analiza SWOT - Narzędzie służące do analizy strategicznej. Opiera się ona na określeniu silnych oraz słabych stron, a także wynikających z nich szans oraz zagrożeń.

CRFOP – Centralny Rejestr Form Ochrony Przyrody

GIOŚ - Główny Inspektorat Ochrony Środowiska

GUS - Główny Urząd Statystyczny

IUNG - Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa Państwowy Instytut Badawczy

JCWP - Jednolita część wód powierzchniowych

JCWpd - Jednolita część wód podziemnych

JST - Jednostka samorządu terytorialnego

KOWR – Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

KPGO - Krajowy Plan Gospodarki Odpadami

NFOŚiGW - Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

OSP – Ochotnicza Straż Pożarna

OZE - Odnawialne Źródła Energii

PEM - Pola elektromagnetyczne

PGW WP - Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie

PMŚ - Państwowy Monitoring Środowiska

POKZA - Program Oczyszczania Kraju z Azbestu

POP Program Ochrony Powietrza

POŚ - Program Ochrony Środowiska

PROW - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich

PSP – Państwowa Straż Pożarna

PSZOK - Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

RDLP - Regionalna Dyrekcja Lasów Państwowych

RDOŚ - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska

RDW - Ramowa Dyrektywa Wodna

RZGW - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej

SOOŚ - Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

SOR - Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

SPA - Strategiczny Plan Adaptacji

UE - Unia Europejska

WFOŚiGW - Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

WIOŚ - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska

ZDR - Zakłady Dużego Ryzyka

ZPO - zapobieganie powstawaniu odpadów

ZZR - Zakłady Zwiększonego Ryzyka

1. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r. został opracowany zgodnie z wymaganiami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska. Ustawa w art. 17 wprowadza taki obowiązek dla każdej jednostki samorządu terytorialnego. Programy stanowią narzędzie realizacji polityki ochrony środowiska, czyli „zespołu działań mających na celu stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju” (art. 13 i 14 ustawy).

Celem sporządzenia Programu Ochrony Środowiska (POŚ) jest realizacja przez jednostki samorządu terytorialnego polityki ochrony środowiska zgodnie z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. POŚ powinny stanowić podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem i być spójne ze wszystkimi dokumentami dotyczącymi zagadnień ochrony środowiska.

Niniejszy dokument zawiera analizę stanu środowiska naturalnego na terenie powiatu wyszkowskiego, na podstawie której określono cele, kierunki i zadania wynikające z zagrożeń i problemów dla poszczególnych obszarów interwencji. Wskazano również źródła finansowania zaproponowanych działań oraz określono system realizacji Programu.

1.1. METODYKA OPRACOWANIA

Metodyka opracowania Programu polegała na:

- zebraniu materiałów źródłowych niezbędnych do opracowania Programu, na podstawie których dokonano oceny stanu aktualnego Powiatu,
- określeniu celów i kierunków wynikających ze zdiagnozowanych problemów i zagrożeń,
- sformułowaniu zadań oraz wskazaniu jednostek odpowiedzialnych za ich realizację z podziałem na zadania własne oraz zadania monitorowane,
- wskazaniu wskaźników monitorowania realizacji Programu,
- wskazaniu możliwych źródeł finansowania,
- opracowaniu systemu realizacji Programu.

Źródłem informacji do Programu były dane pochodzące z dokumentów udostępnianych przez wyspecjalizowane jednostki zajmujące się ochroną środowiska, np. WIOŚ, RDOŚ, GDOŚ, dane statystyczne opracowywane przez GUS, dane pozyskane ze Starostwa Powiatowego w Wyszowie oraz dane udostępnione w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Do opisu stanu środowiska wykorzystano najaktualniejsze dostępne dane, w głównej mierze określające stan na dzień 31.12.2020 r.

Niniejszy dokument został opracowany w oparciu o aktualne „Wytuczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska” sporządzone przez Ministerstwo Środowiska.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Do opracowania dokumentu wykorzystano model D-P-S-I-R, czyli model „siły naprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”. Polega on na opisanu poszczególnych elementów oraz przedstawieniu jakie są przyczyny obecnego stanu środowiska, a także jak środowisko wpływa m.in. na życie społeczne i gospodarcze.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, projekt dokumentu poddany zostaje procedurom konsultacji społecznych, opiniowania oraz uzgadniania.

1.2. UWARUNKOWANIA PRAWNE

Opracowany dokument zgodny jest z obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie ochrony środowiska. Podstawę prawną sporządzenia niniejszego opracowania stanowią m.in. wymienione poniżej ustawy oraz akty wykonawcze tych ustaw:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 1219, ze zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 247, ze zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1098),
- Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1275),
- Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1326),
- Ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo Wodne (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 624, ze zm.),
- Ustawa z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (t.j. Dz.U. 2020 r. poz. 2028),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 1420),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 779, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 888),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz.U. 2021 r. poz. 741, ze zm.),
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2187).

1.3. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI WYŻSZEGO RZĘDU

W poniższej tabeli wykazano spójność niniejszego dokumentu z opracowaniami na szczeblu krajowym, wojewódzkim i regionalnym.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 1. Analiza spójności działań zawartych w Programie Ochrony Środowiska z celami zawartymi w dokumentach strategicznych.

Cele wskazane w dokumentach strategicznych
<i>Polityka Ekologiczna Państwa 2030</i>
<p>Cel szczegółowy: Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (I)</p> <p><i>Kierunek interwencji: Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki (I.1)</i></p> <ol style="list-style-type: none">
1. Utworzenie i rozwój jednolitej struktury zarządzania gospodarką wodną w układzie zlewniowym, odpowiedzialnej za wszystkie działania związane z wodą, w tym przede wszystkim w zakresie ochrony przed powodzią i suszą
2. Utworzenie mechanizmów prawno-finansowych sprzyjających racjonalnemu wykorzystaniu zasobów wodnych i wdrażaniu wodooszczędnych technologii
3. Budowa i modernizacja oczyszczalni ścieków na podstawie zaktualizowanego Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (AKPOŚK)
4. Kontynuowanie budowy i modernizacji oczyszczalni ścieków na podstawie zaktualizowanego Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych
5. Wdrażanie aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i aktualizacji programu wodnośrodowiskowego kraju oraz realizacja prac na potrzeby kolejnej aktualizacji tych dokumentów w roku 2021
6. Wdrażanie II aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy i aktualizacji programu wodno-środowiskowego kraju oraz realizacja prac na potrzeby kolejnej (III) aktualizacji tych dokumentów w roku 2027
7. Proekologiczne zarządzanie lokalnymi zasobami wodnymi, obejmujące także kształtowanie krajobrazów sprzyjających zatrzymywaniu wody
8. Działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania przyjaznych środowisku sposobów przechowywania i stosowania nawozów, w tym realizacja działań mających na celu racjonalną gospodarkę nawozową
9. (nie dotyczy)
10. Opracowanie mapy dyspozycyjnych zasobów wodnych do wykorzystania przez ludność, przemysł, rolnictwo i inne gałęzie gospodarki oraz zasad ich aktualizacji w oparciu o bilanse zasobów wód powierzchniowych oraz wód podziemnych
11. Zapewnienie ochrony społeczeństwa i gospodarki przed nieuzasadnionym wzrostem cen wody <p><i>Kierunek interwencji: Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania (I.2)</i></p> <ol style="list-style-type: none">
12. Nadanie rangi priorytetu działaniom NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, wspierającym przedsięwzięcia służące poprawie jakości powietrza

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

13. Stworzenie ram prawnych wprowadzających wymagania jakościowe dla paliw stałych ze względu na rodzaj i wielkość instalacji spalania paliw, z wyróżnieniem instalacji stosowanych w sektorze bytowo-komunalnym, jak również wymagań technicznych dla małych kotłów na paliwa stałe
  14. Dynamizacja przedsięwzięć na rzecz likwidacji niskiej emisji z systemów grzewczych
  15. Wzmocnienie kontroli zgodności zainstalowanego systemu ogrzewania z projektem budowlanym
  15. Zapewnienie na gruncie prawa budowlanego kontroli stosowania przepisów ustawy- Prawo energetyczne w zakresie obowiązku przyłączenia instalacji grzewczych w nowych budynkach do sieci ciepłowniczych
  16. Wsparcie merytoryczne samorządów gminnych, w tym opracowanie wytycznych w zakresie przygotowywania Programów Ograniczania Niskiej Emisji (PONE), obejmujących wielokryterialność programowanych działań oraz inwentaryzację źródeł emisji
  17. Rozwój i wsparcie finansowe Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie pomiarów jakości powietrza
  18. Dostosowywanie ram prawnych w celu dalszego ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, w tym zjawiska niskiej emisji
  19. Wsparcie samorządów w zakresie zarządzania wielokryterialnego emisjami obszarowymi (systemy grzewcze) i liniowymi (transport) oraz lokalizacją inwestycji z punktowymi emitarami
  20. Dalsze ograniczenie emisji z transportu drogowego
  21. Opracowanie polityki odorowej
  22. Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza
- Kierunek interwencji: Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb (1.3)*
23. Realizacja programu identyfikacji gleb zanieczyszczonych
  24. Wsparcie remediacji zidentyfikowanych gleb zanieczyszczonych
  25. Ochrona produktywności gruntów rolnych
  26. Ochrona przed osuwiskami
- Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej (1.4)*
27. Określenie racjonalnych akustycznych standardów jakości środowiska
  28. Rozwój i wsparcie finansowe Państwowego Monitoringu Środowiska w zakresie hałasu w środowisku

29. Powołanie zespołu ekspertów prowadzącego stały monitoring wyników podstawowych badań naukowych nad skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych oraz opracowującego okresowe raporty dotyczące tego zagadnienia
30. Poprawa przejrzystości procedur administracyjnych dotyczących lokalizacji i eksploatacji instalacji emitujących pola elektromagnetyczne oraz infradźwięki
31. Zapewnienie odpowiednich poziomów ochrony przed skutkami oddziaływań pól elektromagnetycznych na podstawie stałego przeglądu wyników badań naukowych
32. Zapewnienie danych dotyczących poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku
33. Doskonalenie kadr w dziedzinie ochrony środowiska przed hałasem i oddziaływaniem pól elektromagnetycznych
34. Zapewnienie dostępu do danych dotyczących pól elektromagnetycznych
35. Zapewnienie bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej

Cel szczegółowy: Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska (II)

Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu (II.1)

36. Obiektywna ocena i weryfikacja powierzchni chronionych i ich zasobów w celu podniesienia skuteczności ochrony przestrzeni szczególnie cennej ze względów przyrodniczych i krajobrazowych
37. Mapowanie i wycena wartości usług ekosystemowych
38. Dostosowanie norm systemu planowania i zagospodarowania przestrzeni oraz wprowadzenie zmian w zarządzaniu obszarami poddanymi ochronie w celu zmniejszenia naturalnej konfliktogenności ochrony wartości wysoko cenionych
39. Wskazanie i ochrona najcenniejszych – priorytetowych – krajobrazów Polski
40. Wdrożenie Europejskiej Konwencji Krajobrazowej
41. Ochrona różnorodności biologicznej

Kierunek interwencji: Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej (II.2)

42. Utrzymanie, a w miarę dostępności gruntów do zalesienia, zwiększenie ogólnej lesistości kraju oraz zwartości kompleksów leśnych i powierzchni zalesianych
43. Utrzymanie i w miarę możliwości racjonalne zwiększanie dostępności biomasy leśnej (w tym drewna energetycznego) na potrzeby zaspokojenia lokalnych potrzeb samowystarczalności energetycznej
44. Włączenie leśnictwa do dalszych działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej

45. Ochrona produktywności gruntów leśnych

46. Zapewnienie informacji o stanie zdrowotnym lasów

Kierunek interwencji: Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym (II.3)

47. Gospodarowanie odpadami zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami

48. Rozwijanie recyklingu odpadów

49. Dążenie do maksymalizacji wykorzystywania odpadów jako surowców

Kierunek interwencji: Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa (II.4)

50. Delimitacja złóż strategicznych dla gospodarki oraz długoterminowe zapewnienie ich ochrony, racjonalnego użytkowania i dostępu do nich

51. Wsparcie innowacyjności w eksploatacji, przeróbce i wykorzystaniu surowców z wtórnego obiegu, z zasobu tworzonego przez odpady użytkowe i produkcyjne oraz antropogeniczne złoża wtórne

Kierunek interwencji: Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT (II.5)

52. Promocja i wsparcie ekoinnowacji i ekoinnowacyjnych przedsiębiorstw

53. Wsparcie przedsiębiorstw w procesie dostosowania instalacji do konkluzji BAT

Cel szczegółowy: Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III)

Kierunek interwencji: Przeciwdziałanie zmianom klimatu (III.1)

54. Zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych do powietrza

55. Opracowanie polityki redukcji emisji gazów cieplarnianych z sektorów nieobjętych systemem handlu uprawnieniami do emisji (non-ETS)

56. Modyfikacja zrównoważonej gospodarki leśnej w celu zwiększenia możliwości pochłaniania przez lasy dwutlenku węgla (SOR)

57. Opracowanie podstaw metodologicznych do zarządzania pochłanianiem CO₂ w leśnictwie w ramach realizacji polityki klimatycznej (SOR)

Kierunek interwencji: Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych (III.2)

58. Wdrożenie planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) dla obszarów dorzeczy, przeprowadzenie ich przeglądu i aktualizacji (SOR)

59. Wdrożenie aktualizacji planów zarządzania ryzykiem powodziowym (PZRP) oraz realizacja prac na potrzeby kolejnej (II) aktualizacji w 2027 r.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

60. Opracowanie i wdrożenie planu przeciwdziałania skutkom suszy (SOR) oraz opracowanie jego aktualizacji

61. Opracowanie i wdrożenie Programu Rozwoju Retencji

62. Rozwój infrastruktury przeciwpowodziowej w oparciu o inwestycje o wysokim stopniu skuteczności i racjonalności ekonomicznej oraz odpowiednie planowanie przestrzenne, w tym budowa wielofunkcyjnych, spójnych funkcjonalnie, zbiorników małej i – w szczególnych przypadkach – dużej retencji (SOR)

63. (nie dotyczy)

64. Zrównoważone oraz odporne na zmiany klimatu zarządzanie wodami opadowymi na obszarach zurbanizowanych poprzez różne formy retencji i rozwój infrastruktury zieleni (SOR)

65. Rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej obszarów zurbanizowanych w celu zachowania łączności przestrzennej wewnątrz tych obszarów i z terenami otwartymi oraz wspomaganie procesów adaptacji do zmian klimatu (SOR)

66. Ograniczenie zajmowania gruntów oraz zasklepienia gleby

67. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska

Cel szczegółowy: Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa (IV)

Kierunek interwencji: Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji (IV.1)

68. Prowadzenie kompleksowej edukacji ekologicznej

69. Promocja zielonych zamówień publicznych

70. Zapewnienie wiarygodnej i aktualnej informacji o środowisku i jego stanie

Cel szczegółowy: Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska (V)

Kierunek interwencji: Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania (V.1)

71. Wzmocnienie istniejących organów kontroli państwa w obszarze środowiska, zwiększenie ich efektywności w zakresie egzekwowania prawa, w tym zwalczania szarej strefy

72. Zapewnienie finansowania zadań z zakresu ochrony środowiska ze środków krajowych i zagranicznych po roku 2020

73. Zwiększenie skuteczności i odpowiedzialności systemu ocen oddziaływania na środowisko

74. Wspieranie systemowego zarządzania ochroną środowiska

75. Wzmocnienie zaplecza ekspercko-analitycznego w dziedzinie środowiska i gospodarki wodnej

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (dalej SPA)

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu.

Cel główny będzie realizowany poprzez następujące cele szczegółowe:

- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska,
- Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich,
- Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Cel 7 – Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska; kierunki interwencji:

- modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- wzmocnienie roli odbiorców finalnych w zarządzaniu zużyciem energii,
- stworzenie zachęt przyspieszających rozwój zielonej gospodarki,
- zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Cel 8 – Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; kierunki interwencji:

- rewitalizacja obszarów problemowych w miastach,
- stworzenie warunków sprzyjających tworzeniu pozarolniczych miejsc pracy na wsi i zwiększaniu mobilności zawodowej na linii obszary wiejskie – miasta,
- zrównoważony wzrost produktywności i konkurencyjności sektora rolno-spożywczego zapewniający bezpieczeństwo żywnościowe oraz stymulujący wzrost pozarolniczego zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich,
- wprowadzenie rozwiązań prawno-organizacyjnych stymulujących rozwój miast.

Cel 9 – Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski; kierunek interwencji:

- udrożnienie obszarów miejskich i metropolitalnych poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego.

Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030

Cel szczegółowy II Poprawa jakości życia, infrastruktury i stanu środowiska

Kierunek interwencji: II.4. Zrównoważone gospodarowanie i ochrona zasobów środowiska

Kierunek interwencji: II.5. Adaptacja do zmian klimatu i przeciwdziałanie tym zmianom

Polityka energetyczna Polski do 2030 roku

1. Kierunek – poprawa efektywności energetycznej

a) Cel główny – dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną

b) Cel główny – konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15

2. Kierunek – wzrost bezpieczeństwa dostaw paliw i energii

a) Cel główny – racjonalne i efektywne gospodarowanie złożami węgla, znajdującymi się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

b) Cel główny – zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego kraju poprzez dywersyfikację źródeł i kierunków dostaw gazu ziemnego

3. Kierunek – wytwarzanie i przesyłanie energii elektrycznej oraz ciepła

a) Cel główny – zapewnienie ciągłego pokrycia zapotrzebowania na energię przy uwzględnieniu maksymalnego możliwego wykorzystania krajowych zasobów oraz przyjaznych środowisku technologii

4. Kierunek – dywersyfikacja struktury wytwarzania energii elektrycznej poprzez wprowadzenie energetyki jądrowej

a) Cel główny – przygotowanie infrastruktury dla energetyki jądrowej i zapewnienie inwestorom warunków do wybudowania i uruchomienia elektrowni jądrowych opartych na bezpiecznych technologiach, z poparciem społecznym i z zapewnieniem wysokiej kultury bezpieczeństwa jądrowego na wszystkich etapach: lokalizacji, projektowania, budowy, uruchomienia, eksploatacji i likwidacji elektrowni jądrowych

5. Kierunek – rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw

- a) Cel główny – wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 roku oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych
- b) Cel główny – osiągnięcie w 2020 roku 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji
- c) Cel główny – ochrona lasów przed nadmiernym eksploataowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną
- d) Cel główny – wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa
- e) Cel główny – zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach

6. Kierunek – rozwój konkurencyjnych rynków paliw i energii

- a) Cel główny – zapewnienie niezakłóconego funkcjonowania rynków paliw i energii, a przez to przeciwdziałanie nadmiernemu wzrostowi cen

7. Kierunek – ograniczenie oddziaływania energetyki na środowisko

- a) Cel główny – ograniczenie emisji CO₂ do 2020 roku przy zachowaniu wysokiego poziomu bezpieczeństwa energetycznego
- b) Cel główny – ograniczenie emisji SO₂ i NO_x oraz pyłów (w tym PM₁₀ i PM_{2,5}) do poziomów wynikających z obecnych i projektowanych regulacji unijnych
- c) Cel główny – ograniczanie negatywnego oddziaływania energetyki na stan wód powierzchniowych i podziemnych
- d) Cel główny – minimalizacja składowania odpadów poprzez jak najszersze wykorzystanie ich w gospodarce
- e) Cel główny – zmiana struktury wytwarzania energii w kierunku technologii niskoemisyjnych

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)

1. Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną

Kierunek interwencji – Stymulowanie popytu na innowacje przez sektor publiczny

2. Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony

Kierunek interwencji – Wsparcie dla podwyższania atrakcyjności inwestycyjnej Śląska oraz promocji zmian strukturalnych

Kierunek interwencji – Aktywne gospodarczo i przyjazne mieszkańcom miasta

Kierunek interwencji – Rozwój obszarów wiejskich

Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Transport

Kierunek interwencji – Budowa zintegrowanej, wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce
Kierunek interwencji – Zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Energia
Kierunek interwencji – Poprawa bezpieczeństwa energetycznego kraju
Kierunek interwencji – Poprawa efektywności energetycznej
Kierunek interwencji – Rozwój techniki
Obszar wpływający na osiągnięcie celów Strategii – Środowisko
Kierunek interwencji – Zwiększenie dyspozycyjnych zasobów wodnych i osiągnięcie wysokiej jakości wód
Kierunek interwencji – Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego
Kierunek interwencji – Ochrona gleb przed degradacją
Kierunek interwencji – Zarządzanie zasobami geologicznymi
Kierunek interwencji – Gospodarka odpadami
Kierunek interwencji – Oddziaływanie na jakość życia w zakresie klimatu akustycznego i oddziaływania pól elektromagnetycznych
Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku
Kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności
Kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko
Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022
Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej
Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,

Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa,

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym

Kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych

Kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów

Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych

Kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach

Krajowy Program Ochrony Powietrza do roku 2020 (z perspektywą do 2030)

Celem głównym Krajowego Programu Ochrony Powietrza jest poprawa jakości życia mieszkańców Rzeczypospolitej Polskiej, szczególnie ochrona ich zdrowia i warunków życia, z uwzględnieniem ochrony środowiska, z jednoczesnym zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju.

Celami szczegółowymi Krajowego Programu Ochrony Powietrza są:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE, oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Kierunki działań:

- podniesienie rangi zagadnienia poprawy jakości powietrza poprzez skonsolidowanie działań na szczeblu krajowym oraz powołanie Partnerstwa na rzecz poprawy jakości powietrza,
- stworzenie ram prawnych sprzyjających realizacji efektywnych działań mających na celu poprawę jakości powietrza,

- włączenie społeczeństwa w działania na rzecz poprawy jakości powietrza poprzez zwiększenie świadomości społecznej oraz tworzenie trwałych platform dialogu z organizacjami społecznymi,
- Rozwój i rozpowszechnienie technologii sprzyjających poprawie jakości powietrza
- Rozwój mechanizmów kontrolowania źródeł niskiej emisji sprzyjających poprawie jakości powietrza
- Upowszechnienie mechanizmów finansowych sprzyjających poprawie jakości powietrza

Krajowy plan gospodarki odpadami 2022 (KPGO)

Przedstawione w KRGGO 2022 cele i zadania dotyczą lat 2016–2022 oraz perspektywicznie okresu do 2030 r.

W dokumencie wskazano kierunki działań w zakresie zapobiegania powstawania odpadów oraz kształtowania systemu gospodarki odpadami dla:

- odpadów komunalnych, w tym odpadów żywności i innych odpadów ulegających biodegradacji,
- odpadów powstających z produktów,
- odpadów niebezpiecznych,
- odpadów pozostałych.

Krajowy program zapobiegania powstawaniu odpadów

W dokumencie wskazano 14 działań, które przyczynić się będą do zapobiegania powstawaniu odpadów:

- opracowanie i wdrożenie bazy danych o produktach i opakowaniach oraz o gospodarce odpadami, umożliwiającej monitoring wdrażania ZPO,
- ogólnokrajowa platforma informacyjna nt. ZPO jako baza danych, opracowań i zaleceń dotyczących wdrażania ZPO dla potrzeb samorządów, instytucji i przedsiębiorców,
- rozwój współpracy na rzecz ZPO pomiędzy interesariuszami: organizacje zrzeszające przemysł, konsumentów, samorządy regionalne i lokalne,
- realizacja projektów badawczych i demonstracyjnych w dziedzinie technologii ZPO oraz upowszechnianie wyników badań,
- uwzględnienie w priorytetach NFOŚiGW/WFOŚiGW w perspektywie 2014-2020 możliwości wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw na: działania dotyczące zmiany technologii na technologie małodopadowe, innowacyjne (analogiczne jak do programów efektywności energetycznej); tworzenie nowych form działalności związanej z zapobieganiem powstawaniu odpadów.

- Promocja ekoprojektowania
- Promowanie przeglądów ekologicznych procesów produkcyjnych, mających na celu inwentaryzację i zbilansowanie przepływu surowców, produktów, usług i odpadów oraz określenie zależności przyczynowo-skutkowych warunkujących wytwarzanie odpadów
- Kampanie promujące sens hierarchii postępowania z odpadami (w tym: mniej konsumpcyjny styl życia)
- Inicjowanie i promowanie poprzez samorządy regionalne inicjatyw, konkursów dla „małoodpadowych” gmin, miast w stałych cyklicznych programach wieloletnich
- Lokalna platforma internetowa na rzecz ZPO
- Stworzenie sieci współpracujących instytucji na rzecz zapobiegania powstawaniu odpadów, w tym m.in. odpadów żywności
- Gromadzenie i udostępnianie materiałów edukacyjnych nt. ZPO dla szkół i uczelni
- Wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego zgodnych z normą ISO 14001, Responsible Care oraz EMAS w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych
- Promowanie i wspieranie budowy sieci napraw i ponownego użycia

Uchwała antysmogowa dla województwa mazowieckiego

Uchwałą nr 162/17 z 24 października 2017 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego przyjął tzw. uchwałę antysmogową wprowadzającą na obszarze województwa mazowieckiego ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Uchwała antysmogowa jest regulacją prawną, która ma zapewnić czyste powietrze mieszkańcom Mazowsza. Ograniczenia i zakazy wymienione w uchwale dotyczą wszystkich użytkowników urządzeń o mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych, czyli właścicieli w szczególności:

- pieców,
- kominków,
- kotłów, w tym kotłów wchodzących w skład zestawów zawierających kotły na paliwo stałe, ogrzewacze dodatkowe, regulatory temperatury i urządzenia słoneczne.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Uchwała antysmogowa wprowadzona na terenie województwa mazowieckiego stanowi akt prawa miejscowego i obowiązuje wszystkich mieszkańców województwa, samorządy oraz podmioty działające na jego terenie.

Zgodnie z założeniami ww. Uchwały:

- od 11 listopada 2017 r. można montować tylko kotły spełniające normy emisyjne zgodne z wymogami ekoprojektu (wynikającymi z treści rozporządzenia Komisji UE)
- od 1 lipca 2018 r. nie wolno spalać w kotłach, piecach i kominkach:
  - a) mułów i flotokonzentratów węglowych oraz mieszanek produkowanych z ich wykorzystaniem,
  - b) węgla brunatnego oraz paliw stałych produkowanych z ich wykorzystaniem,
  - c) węgla kamiennego w postaci sypkiej o uziarnieniu 0-3 mm,
  - d) paliw zawierających biomasę o wilgotności w stanie roboczym powyżej 20% (np. mokrego drewna),
- od 1 stycznia 2023 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno nie spełniających wymogów dla klas 3,4 lub 5 według normy PN-EN 303-5:2012,
- od 1 stycznia 2028 r. nie wolno używać kotłów na węgiel lub drewno klasy 3 lub 4 według normy PN-EN 303-5:2012,
- użytkownicy kotłów klasy 5 wg normy PN-EN 303-5:2012 będą mogli z nich korzystać do końca ich żywotności,
- posiadacze kominków będą musieli wymienić je do końca 2022 roku na takie, które spełniają wymogi ekoprojektu, lub wyposażyć je w urządzenie ograniczające emisję pyłu do wartości określonych w ekoprojekcie.

Strategia / Program Rozwoju Powiatu Wyszowskiego do roku 2025

W Strategii określono Cel strategiczny nr 1:

Kształtowanie gospodarki niskoemisyjnej oraz poprawa bazy infrastrukturalnej obiektów publicznych, stanu infrastruktury komunalnej i drogowej w celu zwiększenia dostępności i spójności terytorialnej regionu, bezpieczeństwa mieszkańców, turystów, przedsiębiorców przy jednoczesnym poszanowaniu środowiska naturalnego

Cele operacyjne spójne z przedmiotowym opracowaniem:

- Poprawa stanu technicznego regionalnej infrastruktury drogowej.
- Wprowadzenie ruchu tranzytowego z terenu Miasta Wyszowa.
- Promowanie transportu niskoemisyjnego.
- Obniżenie emisyjności gospodarki.
- Podniesienie efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej oraz prywatnych budynków mieszkalnych.
- Rozbudowa i poprawa jakości infrastruktury komunalnej dotyczy: kanalizacji, wodociągu, sieci gazowej, gospodarki odpadami), w szczególności na terenach wiejskich, gdzie widoczne są największe dysproporcje w dostępie do infrastruktury sanitarnej.
- Zwiększenie liczby miejsc do parkowania oraz stworzenie systemu Parkuj i Jedź na terenie powiatu.
- Zmniejszenie emisji CO₂ i innych gazów cieplarnianych na terenie Powiatu Wyszowskiego w celu poprawy jakości powietrza atmosferycznego.
- Zmniejszenie zanieczyszczenia powietrza oraz środowiska glebowo-wodnego na terenie powiatu.
- Zwiększenie wykorzystania technologii odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu wyszkowskiego.
- Efektywne usuwanie „niskiej emisji – lokalnych kotłowni węglowych” oraz dachowych pokryć azbestowych.
- Poprawa atrakcyjności obszaru poprzez oznakowanie oraz rozbudowę systemu ścieżek i dróg rowerowych.

Źródło: Opracowanie własne

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Dodatkowo przedmiotowy dokument wykazuje spójność z dokumentami o charakterze programowym /wdrożeniowym.

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU

Powiat wyszkowski położony jest w północno – wschodniej części województwa mazowieckiego, w odległości ok. 60 km od Warszawy. Administracyjnie powiat składa się z sześciu gmin: jednej miejsko – wiejskiej (miasto i gmina Wyszów) oraz pięciu wiejskich (gmina Brańszczyk, Długosiodło, Rząśnik, Somianka, Zabrodzie). W powiecie jest 199 miejscowości łącznie z miastem, zorganizowanych w 170 sołectw. Siedzibą powiatu jest miasto Wyszów.

Obszar powiatu obejmuje 876 km², co stanowi 2,46% powierzchni województwa mazowieckiego.

Umiejscowienie powiatu na tle województwa mazowieckiego, przedstawiono poniżej.

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu wyszkowskiego na tle województwa mazowieckiego.
Źródło: Starostwo Powiatowe w Wyszowie.

Umiejscowienie przestrzenne gmin powiatu wyszkowskiego przedstawiono poniżej.

Rysunek 2. Gminy powiatu wyszkowskiego.

Źródło: <http://www.gminy.pl/powiaty/175.html>

Część powiatu wyszkowskiego (obszar Gminy Somianka, Wyszków, Zabrodzie) należy do Obszaru Metropolitalnego Warszawy (OMW), który obejmuje obszar o powierzchni 620,5 tys. ha, tj. 17,2% powierzchni województwa mazowieckiego. Ponadto Gminy Brańszczyk, Długosiodło oraz Wyszków terytorialnie podlega pod Obszar Strategicznej Interwencji: Ostrołęcko – Siedlecki.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące powierzchni jednostek administracyjnych z terenu powiatu wyszkowskiego. Gminy powiatu charakteryzują się zbliżoną powierzchnią. Najmniejszą powierzchnią jest gmina Zabrodzie.

Tabela 2. Jednostki administracyjne powiatu wyszkowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

Jednostka terytorialna	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy w całości powierzchni powiatu
Brańszczyk	16 651	19,00%
Długosiodło	16 762	19,12%
Rząśnik	16 743	19,10%
Somianka	11 769	13,43%
Wyszków	16 518	18,85%
Zabrodzie	9 200	10,50%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.05.2021 r.].

2.1. DEMOGRAFIA

Liczba mieszkańców powiatu wyszkowskiego w ostatnich latach wykazuje tendencję wzrostową.

W roku 2020 liczba mieszkańców powiatu wynosiła 74 210 osób, dla porównania w roku 2016 liczba mieszkańców powiatu stanowiła wartość 73 994.

Wykres 1. Liczba ludności powiatu wyszkowskiego w latach 2016– 2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.06.2021 r.].

Poniższa tabela przedstawia dane demograficzne poszczególnych jednostek terytorialnych, wchodzących w skład powiatu wyszkowskiego. Największą liczbą mieszkańców oraz gęstością zaludnienia charakteryzuje się gmina Wyszków.

Tabela 3. Dane demograficzne gmin powiatu wyszkowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

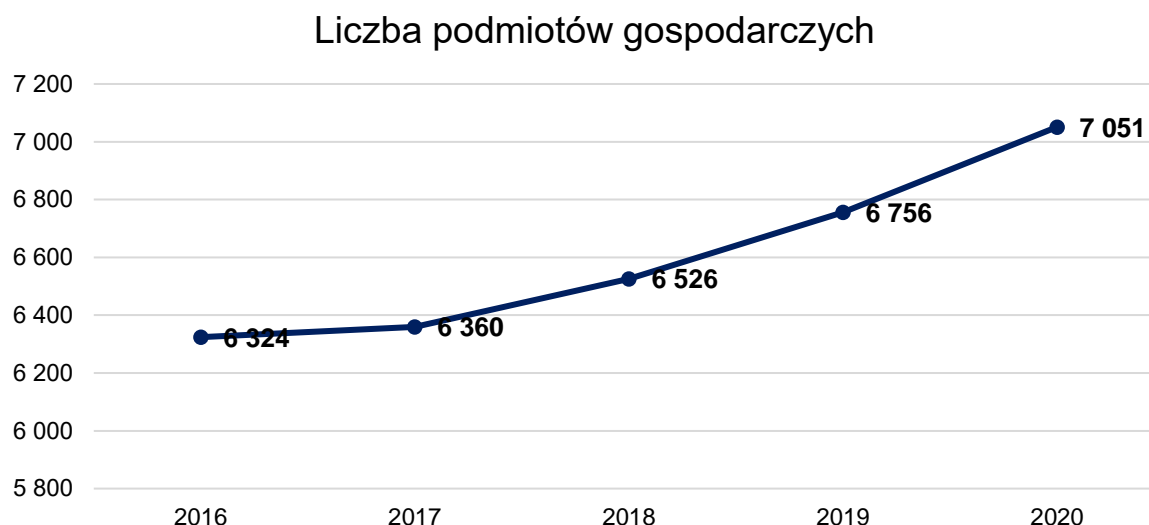
Jednostka terytorialna	Liczba ludności (ogółem)	Gęstość zaludnienia [l. osób /km ²]
Brańszczyk	8 110	49
Długosiodło	7 768	46
Rząśnik	6 987	42
Somianka	5 626	48
Wyszków	39 708	240
Zabrodzie	6 011	65

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.06.2021 r.].

2.2. DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu wyszkowskiego wykazuje tendencję wzrostową. W roku 2020 zarejestrowanych było 7 051 podmiotów gospodarczych.

Wykres 2. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2016 – 2020.
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.08.2021 r.].

Szczegółowy podział wg PKD 2007 został przedstawiony w poniższej tabeli. Największy udział na terenie powiatu stanowią podmioty z sekcji F i G.

Tabela 4. Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności na terenie powiatu wyszkowskiego.

Podmioty wg PKD 2007 i rodzajów działalności	2020
OGÓŁEM	7 051
A. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	122
B. Górnictwo i wydobywanie	4
C. Przetwórstwo przemysłowe	557
D. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	10
E. Dostawa wody; gospodarowanie ciekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	24
F. Budownictwo	1 399
G. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	1 520
H. Transport i gospodarka magazynowa	655
I. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	158
J. Informacja i komunikacja	169
K. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	136

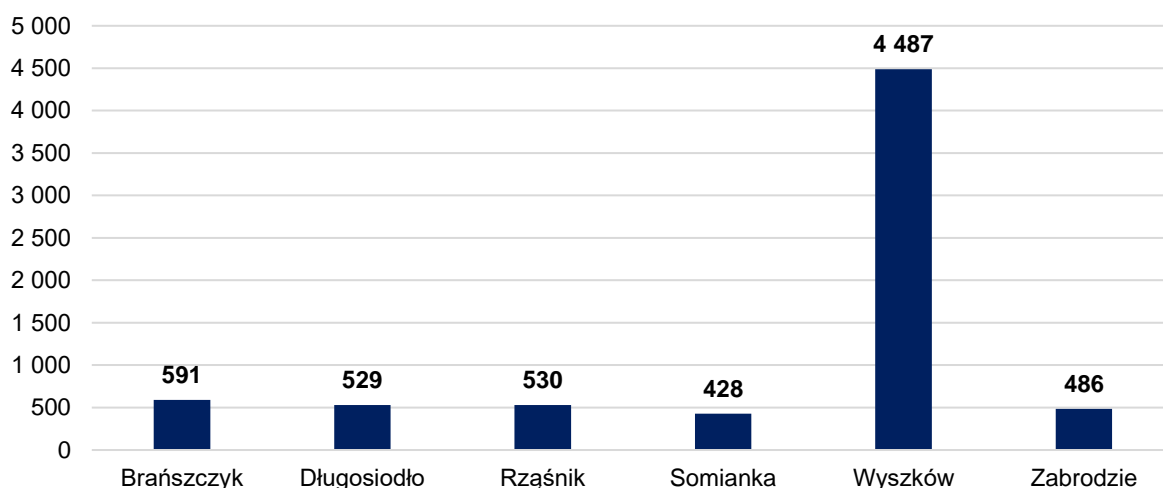
Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

L. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	150
M. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	546
N. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	275
O. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	55
P. Edukacja	266
Q. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	364
R. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	111
S. Pozostała działalność usługowa w tym sekcja T. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	529

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [dostęp: 30.08.2021 r.].

Przeważająca liczba podmiotów gospodarczych zlokalizowana jest na terenie gminy Wyszków.

Liczba podmiotów gospodarczych w gminach powiatu

Wykres 3. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych gminach powiatu wyszkowskiego w 2020 r.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [dostęp: 30.08.2021 r.].

3. OCENA STANU ŚRODOWISKA W POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTACH

3.1. OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA

3.1.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Tabela 5. Stan realizacji zadań własnych w zakresie ochrony klimatu i jakości powietrza na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Zakładany cel	Podjęte zadania
1	Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej	<p>W roku 2017 powiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadził działania związane z termomodernizacją budynku użyteczności publicznej – etap II (Zespołu Szkół Nr 1 w Wyszkowie); - zakupił i podłączył piec gazowy centralnego ogrzewania w Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku. <p>W roku 2018 powiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontynuował działania związane z termomodernizacją budynków publicznych – etap II (Domu Pomocy Społecznej w Brańszczyku, Centrum Edukacji Zawodowej i Ustawicznej „Kopernik” w Wyszkowie). <p>W roku 2020 powiat:</p> <ul style="list-style-type: none"> - udzielił dotacji gminie Wyszków na działania termomodernizacyjne.

3.1.2. STAN WYJŚCIOWY

W celu oceny jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego wyznaczono 4 strefy (aglomeracja warszawska, miasto Płock, miasto Radom, strefa mazowiecka).

Wyniki klasyfikacji jakości powietrza wynikające z *Rocznej oceny jakości powietrza w Województwie Mazowieckim* z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzkiego, dla strefy mazowieckiej przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 6. Wynikowe klasy dla strefy mazowieckiej dla poszczególnych zanieczyszczeń, uzyskane w ocenie rocznej za 2020 r. dokonanej z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia.

Nazwa strefy	Symbol klasy wynikowej											
	SO ₂	NO ₂	PM10	Pb	C ₆ H ₆	CO	O ₃	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5
Strefa mazowiecka	A	A	C	A	A	A	A ¹	A	A	A	C	C1 ²

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- 1) Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, wszystkie strefy uzyskały klasę D2
- 2) Dla pyłu zawieszzonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, wszystkie strefy uzyskały klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2020, Autor: RWMS GIOŚ, Rok wydania: 2021.

Wynik oceny strefy mazowieckiej za rok 2020, w której położony jest powiat wyszkowski wskazuje, że dotrzymane są poziomy dopuszczalne lub poziomy docelowe substancji w powietrzu (klasa A) ustanowione ze względu na ochronę zdrowia dla następujących zanieczyszczeń:

- dwutlenku siarki,
- dwutlenku azotu,
- ołowiu,
- benzenu,
- tlenku węgla,
- kadmu,
- niklu,
- ozonu,
- arsenu,

Roczna ocena jakości powietrza dla strefy mazowieckiej wskazała, iż przekroczone zostały dopuszczalne poziomy dla:

- pyłu PM₁₀,
- pyłu PM_{2.5}.
- benzo(a)pirenu.

Stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy mazowieckiej ze względu na ochronę roślin, nie zostały przekroczone.

Bezpośrednio na terenie gmin powiatu wyszkowskiego zgodnie z roczną oceną jakości powietrza odnotowano przekroczenia zgodnie z poniższą tabelą.

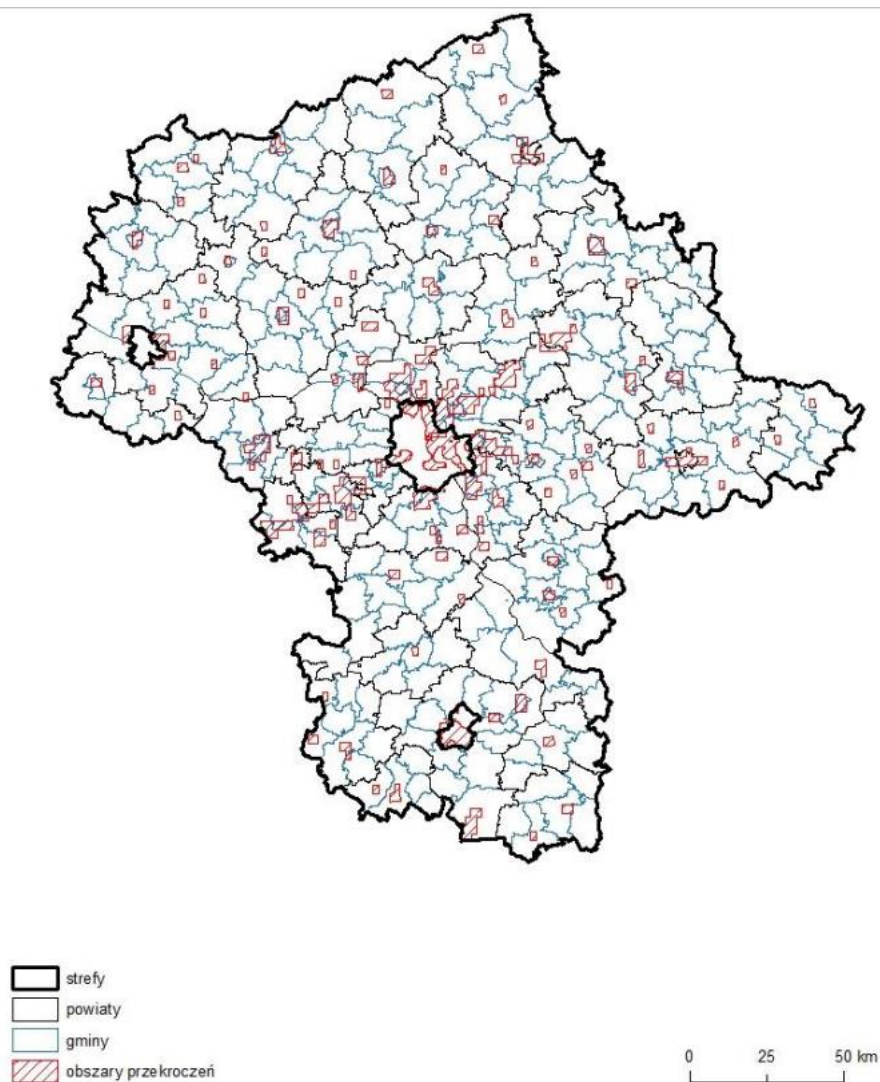
Tabela 7. Rodzaj przekroczeń odnotowanych na terenie gmin powiatu wyszkowskiego w 2020 r.

Jednostka terytorialna	Rodzaj przekroczeń		
	Poziom dopuszczalny Śr. 24-godz. pyłów PM ₁₀	Poziom dopuszczalny (II faza) Średnia roczna pyłów PM _{2.5}	Poziom docelowego stężenia benzo(a)pirenu Średnia roczna
Brańszczyk	NIE	NIE	NIE
Długosiodło	NIE	NIE	TAK
Rząśnik	NIE	NIE	NIE
Somianka	NIE	NIE	NIE
Wyszków	NIE	NIE	TAK
Zabrodzie	NIE	NIE	NIE

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2020, Autor: RWMS GIOŚ, Rok wydania: 2021.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Graficzne przedstawienie odnotowanych przekroczeń benzo(a)pirenu na terenie województwa przedstawiono na poniższym rysunku.

Rysunek 3. Zasięg obszarów przekroczenia poziomu docelowego stężenia B(a)P w pyłe zawieszonym PM10 określonego ze względu na ochronę zdrowia w województwie mazowieckim w 2020 roku.

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport wojewódzki za rok 2020, Autor: RWMŚ GIOŚ, Rok wydania: 2021.

Emisja z emitorów liniowych

Jednym z podstawowych czynników środowiskotwórczych, związanych z komunikacją jest zanieczyszczenie powietrza występujące w sąsiedztwie dróg. Pojazdy samochodowe poruszające się po drogach, emitują do atmosfery duże ilości różnorodnych substancji toksycznych, powstających w wyniku spalania paliwa napędowego, a także na skutek wzajemnego oddziaływania opon i nawierzchni dróg oraz zużywania się niektórych elementów pojazdu.

Jest to problem narastający, zwłaszcza na terenie miast i centrum gmin. Mimo prowadzonej tam modernizacji układów komunikacyjnych, wskutek lawinowo narastającej liczby samochodów, płynność ruchu w godzinach szczytu jest zakłócona. Obecność spalin samochodowych najdotkliwiej odczuwana

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

jest w letnie oraz w słoneczne dni, ponieważ oprócz toksycznych spalin tworzy się bardzo szkodliwa dla zdrowia, przypowierzchniowa warstwa ozonu pochodzenia fotochemicznego.

Przez teren powiatu wyszkowskiego przebiegają drogi krajowe:

- Droga ekspresowa S8,
- Droga krajowa nr 62.

Uzupełnieniem infrastruktury drogowej są drogi wojewódzkie, gminne i powiatowe.

Zarządcami dróg, do właściwości których należą sprawy z zakresu planowania budowy, modernizacji, utrzymania i ochrony dróg, są następujące organy:

- dróg krajowych – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Warszawie,
- dróg wojewódzkich – Zarząd Dróg Wojewódzkich w Warszawie,
- dróg powiatowych – Zarząd Powiatu Wyszowskiego,
- dróg gminnych – Burmistrz Wyszkowa i wójtowie gmin.

Największa emisja zanieczyszczeń gazów i pyłów do powietrza dotyczy głównie tlenku węgla oraz tlenków azotu (84%). Nie można pominąć również pozostałych zanieczyszczeń pomimo znacznie mniejszej ilości w Mg/rok, dlatego że są to substancje rakotwórcze w szczególności benzen. Bardzo istotnym źródłem zanieczyszczenia powietrza w powiecie jest tzw. emisja komunikacyjna, czyli spaliny emitowane przez różnego typu pojazdy mechaniczne. Ruch samochodowy przyczynia się do nadmiernych stężeń pyłów zawieszonych oraz stanowi główne źródło emisji dwutlenku azotu.

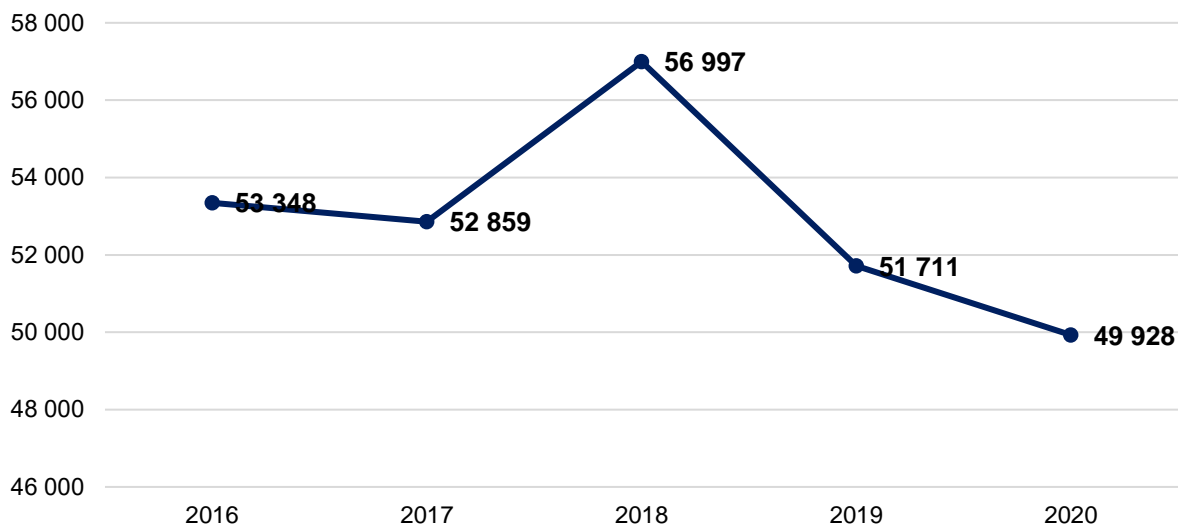
Najbardziej narażoną gminą na emisję komunikacyjną jest gmina Wyszków.

Emisja zanieczyszczeń powodowana przez przedsiębiorstwa na terenie powiatu

W ostatnich latach występuje spadek wartości związanych z emisją zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu wyszkowskiego (za wyjątkiem wzrostu w 2018 roku).

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Emisja zanieczyszczeń gazowych na terenie powiatu

Wykres 4. Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok] w latach 2016 – 2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.08.2021 r.].

Emisję poszczególnych substancji w ramach emisji zanieczyszczeń gazowych w latach 2016 – 2020 przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 8. Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok] na terenie powiatu wyszkowskiego.

Emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok]					
	2016	2017	2018	2019	2020
Dwutlenek siarki	124	119	123	117	93
Tlenki azotu	138	143	182	168	176
Tlenek węgla	20	79	76	23	22
Dwutlenek węgla	53 066	52 518	56 615	51 402	49 636

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.08.2021 r.].

Emisja zanieczyszczeń pyłowych na terenie powiatu od roku 2018 spada.

Wykres 5. Emisja zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych [t/rok] w latach 2016 – 2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 10.08.2021 r.].

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje 10 zakładów posiadających pozwolenia na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, w tym:

- 6 zakładów zlokalizowanych na terenie gminy Wyszków,
- 1 zakład zlokalizowany na terenie gminy Somianka,
- 2 zakłady zlokalizowane na terenie gminy Brańszczyk,
- 1 zakład zlokalizowany na terenie gminy Długosiodło.

Ocena jakości powietrza na terenie powiatu na podstawie Programu Ochrony Powietrza

Uchwałą Nr XVII/280/20 Sejmiku Województwa Mazowieckiego z dnia 8 września 2020 r. w sprawie programu ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu został przyjęty do realizacji zaktualizowany program ochrony powietrza.

W programie wskazano działania naprawcze, które powinny realizować gminy powiatu wyszkowskiego. Należą do nich:

1. Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej (kod działania: WMaOePow),
2. Zwiększanie powierzchni zieleni w wybranych gminach województwa mazowieckiego (kod działania: WMaObZi),
3. Edukacja ekologiczna (kod działania: WMaEdEk),
4. Kontrola przestrzegania uchwały antysmogowej oraz zakazu spalania odpadów i pozostałości roślinnych (kod działania: WMaKoUa),

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

5. Ograniczanie wtórnej emisji pyłu – czyszczenie ulic na mokro w gminach miejskich województwa mazowieckiego, w granicach obszaru zabudowanego, zakaz używania spalinowych i elektrycznych dmuchaw do liści we wszystkich gminach województwa (kod działania: WMaMMu).

Uszczegółowienie dla wyżej wymienionych działań stanowią działania:

1.1.1. Ograniczenie emisji substancji z procesu wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb ogrzewania i przygotowania ciepłej wody w lokalach mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej (kod działania WMaOePow).

Poddziałanie 1: Szczegółowa inwentaryzacja źródeł niskiej emisji – ogrzewania lokali mieszkalnych, handlowych, usługowych oraz użyteczności publicznej w gminach województwa mazowieckiego oraz przekazywanie wyników inwentaryzacji Zarządowi Województwa Mazowieckiego.

Poddziałanie 2: Wymiana/Likwidacja źródeł ciepła

W ramach podziałania 2 wskazano wymaganą liczbę kotłów, które należy wymienić w poszczególnych latach obowiązywania programu ochrony powietrza:

Tabela 9. Szacunkowa liczba kotłów do wymiany w ramach działania WMaOePow, w gminach powiatu wyszkowskiego w latach 2021–2026.

Gmina	Łączna liczba kotłów
Brańszczyk	1115
Długosiodło	994
Rząśnik	839
Somianka	826
Wyszków	4 434
Zabrodzie	730

Źródło: Program ochrony powietrza dla stref w województwie mazowieckim, w których zostały przekroczone poziomy dopuszczalne i docelowe substancji w powietrzu.

3.1.3. ANALIZA SWOT

Tabela 10. Analiza SWOT dla komponentu ochrona klimatu i jakości powietrza.

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - aktywna postawa powiatu w zakresie gospodarki niskoemisyjnej - niska liczba zakładów szczególnie uciążliwych dla środowiska, emitujących znaczne ilości zanieczyszczeń do powietrza - rozwój produkcji energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych	<ul style="list-style-type: none"> - stosowanie niskosprawnych źródeł ciepła - wytwarzanie ciepła oparte głównie na spalaniu węgla - brak kontroli w zakresie niskiej emisji - przekroczenia B(a)P na terenie gmin powiatu

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

SZANSE	ZAGROŻENIA
- możliwość wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania - podjęcie tzw. uchwał antysmogowych - wzrost zainteresowania mieszkańców zagadnieniami związanymi ze zmianami klimatycznymi, niską emisją i OZE - krajowe zobowiązania, które mają przyczynić się do redukcji emisji CO ₂	- wysokie koszty ogrzewania ekologicznymi nośnikami energii (wzrastające ceny gazu oraz energii elektrycznej) - wzrost emisji gazów związany ze wzrostem natężenia ruchu komunikacyjnego - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie zmian klimatu i skutków niskiej emisji - wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych

Źródło: opracowanie własne.

3.1.4. ZAGROŻENIA

Do obszarów problemowych na terenie powiatu wyszkowskiego w zakresie jakości powietrza należą:

- niska emisja związana z wykorzystywaniem przez mieszkańców powiatu paliw stałych, szczególnie węgla kamiennego o wysokiej zawartości popiołu i siarki wraz ze spalaniem śmieci w gospodarstwach domowych,
- emisja komunikacyjna związana ze wzrostem liczby samochodów,
- emisja zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych na terenie powiatu.

Kierunki działań:

W zakresie emisji powierzchniowej, poza działaniami realizowanymi w ramach programów ochrony powietrza, a także działaniami samorządów lokalnych w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, największe znaczenie może mieć wprowadzanie norm na małe źródła energii oraz wymuszone przepisami działania na rzecz podniesienia efektywności energetycznej.

Działaniami, które pozwolą na redukcję emisji szkodliwych substancji, jak również podniesienie komfortu życia mieszkańców będą termomodernizacje budynków, modernizacja lokalnych i indywidualnych kotłowni, wymiana instalacji grzewczej oraz wprowadzenie energooszczędnego oświetlenia (w budynkach i na ulicach). W zakresie emisji liniowej możliwe jest jej znaczne zredukowanie poprzez podejmowanie działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej transportu. W związku z nasilającym się ruchem indywidualnym należy rozwijać transport publiczny, w tym kolejowy.

W celu ochrony jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego planowane jest podjęcie tzw. uchwał antysmogowych (osobno dla obszarów miejskich i wiejskich). Planowane założenia do uchwał antysmogowych przedstawiono poniżej.

Zakaz użytkowania instalacji, w których następuje spalanie paliw stałych będzie obowiązywał:

- dla obszarów miejskich

- od 1 sierpnia 2025 r. dla kotłów poniżej klasy 3 (bezklasowe „kopciuchy”)
- od 1 sierpnia 2026 r. dla kotłów klasy 3 i 4
- od 1 sierpnia 2029 r. dla kotłów klasy

- dla terenów poza obszarami miast

- od 1 sierpnia 2025 r. dla kotłów poniżej klasy 3 (bezklasowe „kopciuchy”)

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- od 1 sierpnia 2027 r. dla kotłów klasy 3 i 4
- od 1 sierpnia 2030 r. dla kotłów klasy 5

Od 1 sierpnia 2025 r. dopuszczone będzie stosowanie kominków „rekreacyjnych” na biomasę (drewno) o wilgotności poniżej 20%, na terenach posiadających dostęp do sieci ciepłowniczej lub sieci gazowej, pod warunkiem, że nie będą one podstawowym źródłem ciepła i będą spełniały wymagania ekoprojektu.

Adaptacja do zmian klimatu

Obserwacje i badania naukowe pokazują, że postępujące od połowy XX wieku zmiany klimatu są faktem. Związane z nimi ekstremalne zjawiska atmosferyczne występują coraz częściej, a ich gwałtowność rośnie. Podtopienia i zniszczenia spowodowane przez nawalne deszcze to oprócz fali upałów i susz jeden z najważniejszych problemów wynikających ze zmian klimatu, z jakimi muszą borykać się mieszkańcy w naszej strefie klimatu umiarkowanego.

Zmiany klimatu i notowane ich skutki mają swoje odzwierciedlenie w jakości powietrza, a także wpływają na działalność przemysłową i sektor komunalny, energetykę i system zaopatrzenia w ciepło i wodę. W niedalekiej przyszłości konieczne będzie dostosowanie systemu energetycznego do wahań zapotrzebowania na energię elektryczną i ciepłą, m.in. poprzez wdrożenie stabilnych niskoemisyjnych źródeł energii. Zachodzi konieczność intensyfikacji działań w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł produkcji energii, szczególnie na potrzeby ogrzewania i klimatyzacji (ze względu na coraz częstsze okresy upalne).

3.2. ZAGROŻENIA HAŁASEM

3.2.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Tabela 11. Stan realizacji zadań własnych w zakresie ochrony zagrożenia hałasem na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Zakładany cel	Podjęte zadania
1	Budowa obwodnic, modernizacja, przebudowa dróg wraz z budową zabezpieczeń akustycznych ¹	<u>Na terenie powiatu wyszkowskiego w 2017 roku realizowano następujące inwestycje:</u> - prowadzono działania związane z podniesieniem stanu technicznego drogi nr 4403W (odcinki na terenie gmin Brańszczyk i Długosiodło); - rozbudowa drogi powiatowej nr 4407W w miejscowości Porządzie; - przebudowa drogi powiatowej: nr 4406W w miejscowości Kamieńczyk; nr 4408W na odcinku Wyszków – Leszczydół Nowiny; - pomoc finansowa gminie Wyszków ma realizację inwestycji pn. przebudowa ul. 3 Maja na odcinku od ul. T. Kościuszki do ul. Pałacowej w Wyszkanie;

¹ Uwzględniono główne inwestycje drogowe realizowane na terenie powiatu Wyszkowego. Nie uwzględniono wykonanych koncepcji oraz dokumentacji projektowych.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

		<p><u>Na terenie powiatu wyszkowskiego w 2018 roku realizowano następujące inwestycje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zakończono działania związane z podniesieniem stanu technicznego drogi nr 4403W (odcinki na terenie gmin Brańszczyk i Długosiodło); - przebudowa drogi powiatowej nr 4408W na odcinku Leszczydół Nowiny – Porządzie; nr 4406W w miejscowości Kamieńczyk; nr 3433W na odcinku od drogi krajowej nr 62 do miejscowości Wielęcin; nr 4403W na odcinku od wiaduktu Turzyn Zakręcie do skrzyżowania z ul. Chopina w Brańszczyku; - przebudowa mostu drogowego w ciągu drogi powiatowej nr 2648W w m. Zakrzewo, - udzielono dotacji gminie Rząśnik na utwardzenie pobocza drogi powiatowej nr 2648W na odcinku 5 km, od miejscowości Stary Lubiel do miejscowości Bielino; - udzielono dotacji gminie Wyszków na „Rozwój zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej poprzez wdrożenie pakietu rozwiązań komunikacyjnych w Wyszkanie – etap I”. <p><u>Na terenie powiatu wyszkowskiego w 2019 roku realizowano następujące inwestycje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa drogi powiatowej nr 4414 na odcinku Wyszków – Rybno – Kręgi – Somianka etap III i IV, - przebudowa drogi powiatowej nr 4408W na odcinku Leszczydół Nowiny – Porządzie - przebudowa drogi powiatowej nr 4406W w miejscowości Kamieńczyk, - przebudowa drogi powiatowej nr 4403W na odcinku od wiaduktu Turzyn Zakręcie do skrzyżowania z ul. Chopina w Brańszczyku, - modernizacja infrastruktury drogowej w pasie DP nr 4403W w gminie Brańszczyk, - przebudowa drogi powiatowej nr 3433W na odcinku drogi krajowej nr 62 do miejscowości Wielęcin. <p><u>Na terenie powiatu wyszkowskiego w 2020 roku realizowano następujące inwestycje:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowa drogi powiatowej nr 4408W ul. Daszyńskiego w Wyszkanie, - przebudowa mostu w m. Nowa Pecyna - Budowa drogi powiatowej Nr 4414W na odcinku Wyszków – Rybno – Kręgi – Somianka - Etap V - Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego - modernizacja odcinka drogi powiatowej nr 4326W w miejscowości Obręb.
--	--	---

3.2.2. STAN WYJŚCIOWY

Wartości dopuszczalnych poziomów hałasu określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Zgodnie z definicją określoną w ustawie Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.), hałas to dźwięki o częstotliwości od 16 do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z poważniejszych zagrożeń wpływających na stan zdrowia człowieka i jego otoczenia. Nadmierny hałas może wywoływać niekorzystne zmiany w organizmie człowieka, m.in. zaburzenia snu i wypoczynku, wpływa niekorzystnie na układ nerwowy, utrudnia pracę i naukę, zwiększa podatność na choroby psychiczne.

W związku ze stwierdzoną uciążliwością akustyczną hałasów komunikacyjnych Państwowy Zakład Higieny opracował skalę subiektywnej uciążliwości zewnętrznych tego rodzaju hałasów. Zgodnie z dokonaną klasyfikacją uciążliwość hałasów komunikacyjnych zależy od wartości poziomu równoważnego LAeq i wynosi odpowiednio:

- mała uciążliwość LAeq < 52 dB,
- średnia uciążliwość 52 dB < LAeq < 62 dB,
- duża uciążliwość 63 dB < LAeq < 70 dB,
- bardzo duża uciążliwość LAeq > 70 dB.

Źródła hałasu możemy podzielić w następujący sposób:

- komunikacyjne,
- przemysłowe i rolnicze,
- pozostałe.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 12. Dopuszczalne poziomy hałas w środowisku – poziom dobowy.

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 16 godzinom	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 8 godzinom	$L_{Aeq D}$ przedział czasu odniesienia równy 8 najmniej korzystnym godzinom dnia kolejno po sobie następującym	$L_{Aeq N}$ przedział czasu odniesienia równy 1 najmniej korzystnej godzinie nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży ²⁾ c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	61	56	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe ²⁾ d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ³⁾	68	60	55	45

Objaśnienia:

- ¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.
- ²⁾ W przypadku niewykorzystywania tych terenów, zgodnie z ich funkcją, w porze nocy, nie obowiązuje na nich dopuszczalny poziom hałasu w porze nocy.
- ³⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 13. Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku – poziom długookresowy.

Lp.	Rodzaj terenu	Dopuszczalny długookresowy średni poziom dźwięku A w dB			
		Drogi lub linie kolejowe ¹⁾		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
		L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy	L _{DWN} przedział czasu odniesienia równy wszystkim dobom w roku	L _N przedział czasu odniesienia równy wszystkim porom nocy
1	a) Strefa ochronna „A” uzdrowiska b) Tereny szpitali poza miastem	50	45	45	40
2	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej b) Tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży c) Tereny domów opieki społecznej d) Tereny szpitali w miastach	64	59	50	40
3	a) Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego b) Tereny zabudowy zagrodowej c) Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe d) Tereny mieszkaniowo-usługowe	68	59	55	45
4	Tereny w strefie śródmiejskiej miast powyżej 100 tys. mieszkańców ²⁾	70	65	55	45

Objaśnienia:

¹⁾ Wartości określone dla dróg i linii kolejowych stosuje się także dla torowisk tramwajowych poza pasem drogowym i kolei linowych.

²⁾ Strefa śródmiejska miast powyżej 100 tys. mieszkańców to teren zwartej zabudowy mieszkaniowej z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych. W przypadku miast, w których występują dzielnice o liczbie mieszkańców powyżej 100 tys., można wyznaczyć w tych dzielnicach strefę śródmiejską, jeżeli charakteryzuje się ona zwartą zabudową mieszkaniową z koncentracją obiektów administracyjnych, handlowych i usługowych.

Źródło: Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 15 października 2014 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. 2014, poz. 112).

Hałas drogowy

Hałas komunikacyjny ma dominujący wpływ na klimat akustyczny środowiska. Czynniki wpływające na poziom hałasu komunikacyjnego to: natężenie i płynność ruchu, udział pojazdów ciężarowych w strumieniu pojazdów, prędkość strumienia pojazdów, położenie dróg oraz rodzaj nawierzchni, ukształtowanie terenu, przez który przebiega trasa komunikacyjna, charakter obudowy trasy i rodzaj sąsiadującej z trasą zabudowy. Hałas ten koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych, ma więc charakter liniowy.

Dla hałasu drogowego, dopuszczalne wartości poziomów hałasu wynoszą w porze dziennej – w zależności od funkcji terenu – od 50 do 65 dB, w porze nocnej 45 do 56 dB.

Eskalacja hałasu drogowego w środowisku spowodowana jest wzrastającą liczbą pojazdów samochodowych. W tabeli poniżej zestawiono dane GUS dotyczące ilości pojazdów zarejestrowanych na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2015-2019. Corocznie dynamicznie wzrasta liczba pojazdów na terenie powiatu.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 14. Pojazdy zarejestrowane na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2015-2019.

TRANSPORT (STAN W DNIU 31 XII) Pojazdy samochodowe i ciągniki ogółem	Jednostka miary	2015	2016	2017	2018	2019
pojazdy samochodowe i ciągniki	szt.	52 560	55 035	57 467	59 985	63 178
motocykle ogółem	szt.	1 287	1 433	1 557	1 731	1 932
samochody osobowe	szt.	38 893	40 851	42 667	44 519	46 600
autobusy ogółem	szt.	359	381	383	410	419
samochody ciężarowe	szt.	7 061	7 171	7 310	7 442	7 750
ciągniki samochodowe	szt.	1 650	1 737	1 883	2 048	2 264
ciągniki rolnicze	szt.	3 051	3 184	3 369	3 494	3 846

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Głównym źródłem hałasu drogowego są poruszające się pojazdy. Poziom generowanego przez nie hałasu zależy od wielu czynników:

- prędkości ruchu,
- rodzaju i stanu technicznego nawierzchni jezdni,
- rodzaju ruchu (jednostajny / niejednostajny),
- rodzaju pojazdów samochodowych,
- struktury ruchu (liczby pojazdów lekkich i ciężkich),
- położenia drogi (w nasypie / w wykopie / w poziomie terenu),
- ukształtowania terenu,
- pokrycia terenu,
- stanu technicznego pojazdów.

W ostatnich 5 latach nie prowadzono pomiarów hałasu komunikacyjnego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie powiatu wyszkowskiego.

Określenie realnego zagrożenia hałasem na danym odcinku drogi jest możliwe dzięki pomiarom liczby pojazdów, w tym pojazdów ciężarowych, pozwalających na ustalenie strumienia pojazdów ciężkich, które prowadzone jest raz na 5 lat. Ostatni raz takie pomiary wykonywane były w 2015 roku. Pomiary planowane na rok 2020 zostały odłożone w czasie ze względu na epidemię COVID19. Korzystając z pomiarów z 2015 roku nie jest możliwe określenie realnego stanu sytuacji w 2021 roku.

Hałas kolejowy

Przez Powiat Wyszkowski biegnie trasa kolejowa łącząca Ostrołękę z Warszawą.

Hałas kolejowy jest najbardziej odczuwalny wzdłuż linii oraz na stacjach kolejowych w porze nocnej.

Uciążliwość ta jest uzależniona od:

- stanu torowiska,
- usytuowania torowiska względem poziomego terenu (nasyp, wykop),
- częstotliwości przejazdów pociągów,

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- prędkości i ewentualnego hamowania pociągów.

W ostatnich latach nie prowadzono pomiarów hałasu kolejowego na terenie powiatu wyszkowskiego.

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy pochodzi ze źródeł znajdujących się na terenie zakładów przemysłowych, wytwórczych i rzemieślniczych. Emitorami hałasu przemysłowego są maszyny i urządzenia przemysłowe, procesy technologiczne, a także różnego rodzaju instalacje oraz transport wewnątrzzakładowy.

Największym problemem związanym z hałasem przemysłowym jest emisja z przedsiębiorstw nieposiadających żadnych zabezpieczeń akustycznych. Szczególnie uciążliwe i konfliktogenne jest funkcjonowanie zakładów przemysłowych położonych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej – wśród mieszkańców często pojawia się dyskomfort akustyczny. Poziom emisji hałasu przemysłowego w dużej mierze zależy od stosowanego procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami są: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, kabiny dźwiękoszczelne, obudowy akustyczne, tłumiki, ekrany akustyczne.

Należy także zauważyć, że wraz z rozwojem sektora usług nasila się także problem uciążliwości akustycznych związanych z funkcjonowaniem m.in. lokali gastronomicznych, stacji paliw, myjni samochodowych.

Na terenie powiatu decyzję określającą dopuszczalny poziom hałasu wydano dla spółki „HIPEK” s.c. posiadającej 4 stanowiskową samoobsługową myjnię pojazdów EHRLE przy ul. Pułtuskiej w Wyszkowie: decyzja SR.6241.1.2014 z dnia 28 października 2015 r.

Program ochrony środowiska przed hałasem

W ramach opracowania programu ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, tj. obszarów dróg krajowych zaliczanych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne.

Program obejmuje swym zakresem tereny województwa mazowieckiego położone poza aglomeracjami, tj. obszary dróg krajowych (DK), których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne – drogi krajowe, po których przejeżdża ponad 3 000 000 pojazdów rocznie.

Do odcinków dróg krajowych objętych Programem ujętych w mapach akustycznych z 2018 r. z wyłączeniem odcinków zlokalizowanych na terenie aglomeracji należały następujące odcinki dróg z terenu powiatu wyszkowskiego:

- Węzeł Wyszków Północ-Poręba,
- Węzeł Lucynów-Węzeł Wyszków Południe,
- Węzeł Wyszków Południe-Węzeł Wyszków Północ.

Powierzchnie terenu eksponowane na hałas oraz liczba mieszkańców narażonych na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla całości analizowanych odcinków przedstawiono w poniższej tabeli.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 15. Powierzchnie terenu eksponowane na hałas oraz liczba mieszkańców narażonych na przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu dla odcinków z terenu powiatu wyszkowskiego.

Numer drogi	Nazwa odcinka	Powierzchnia terenu eksponowana na hałas [m²] dla wskaźnika LDWN	Powierzchnia terenu eksponowana na hałas [m²] dla wskaźnika LN	Liczba mieszkańców narażonych na hałas dla wskaźnika LDWN	Liczba mieszkańców narażonych na hałas dla wskaźnika LN
S8	Węzeł Lucynów- Węzeł Wyszków Południe	52 877,06	99 969,19	6	45
S8	Węzeł Wyszków Południe-Węzeł Wyszków Północ	13 541,70	16 974,69	15	18
8	Węzeł Wyszków Północ-Poręba	87 975,69	71 222,75	102	66

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, tj. obszarów dróg krajowych zaliczanych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne. (dziennik ustaw poz.3343).

Analizując procentowy udział powierzchni terenu eksponowanej na hałas na odcinkach znajdujących się na terenie powiatu wyszkowskiego, na wskazanych odcinkach odnotowano bardzo niewielkie narażenia na nadmierną emisję hałasu na poziomie od 0 do 5 dB dla węzła Wyszków Południe oraz niewielkie narażenia na emisję hałasu na poziomie od 0 do 5 dB i od 5 do 10 dB dla węzła Wyszków Północ.

W poniższej tabeli przedstawiono procentowy udział powierzchni terenu eksponowanej na hałas w zasięgach obszarów analizowanych odcinków w analizie porównawczej do innych punktów pomiarowych (odcinki pomiarowe na terenie powiatu wyszkowskiego zostały zaznaczone kolorem czerwonym).

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 16. Procentowy udział powierzchni terenu ekspozycji na hałas w zasięgu obszaru analizowanego odcinka z uwzględnieniem odcinków z terenu powiatu wyszkowskiego.

Nr drogi	Nazwa odcinka	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_{DWN} w przedziale od 0 do 5 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_{DWN} w przedziale od 5 do 10 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_{DWN} w przedziale od 10 do 15 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_{DWN} w przedziale od 15 do 20 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_N w przedziale od 0 do 5 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_N w przedziale od 5 do 10 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_N w przedziale od 10 do 15 dB	Powierzchnia ekspozycja na hałas dla wskaźnika L_N w przedziale od 15 do 20 dB
7	Barak-Węzeł Skarżysko-Kamienna	31%	54%	15%	0%	25%	44%	30%	1%
8	Poręba-Węzeł Brok /DK 50/	58%	30%	12%	0%	64%	21%	12%	3%
8	Węzeł Wyszów Północ-Poręba	79%	17%	4%	0%	74%	17%	8%	2%
S8	Węzeł Brok /DK 50/-Węzeł Ostrów Mazowiecka Południe /DK 60/	74%	26%	0%	0%	72%	23%	5%	0%
8	Węzeł Ostrów Mazowiecka Południe /DK 60/-Podborze	73%	24%	3%	0%	78%	21%	1%	0%
S8	Węzeł Lucynów-Węzeł Wyszów Południe	100%	0%	0%	0%	94%	6%	0%	0%
S8	Węzeł Wyszów Południe-Węzeł Wyszów Północ	94%	6%	0%	0%	86%	12%	2%	0%
8	Nadarzyn-Węzeł Paszków-	67%	24%	7%	2%	72%	23%	3%	1%
8	Węzeł Radziejowice /DW 579/-Nadarzyn	69%	27%	4%	0%	68%	26%	6%	0%
S8	Węzeł Mszczonów Południe-Węzeł Mszczonów Północ /DK 50/	78%	18%	3%	0%	81%	15%	4%	0%
S8	Węzeł Mszczonów Północ /DK 50/Węzeł Radziejowice /DW 579/	82%	17%	1%	0%	74%	22%	4%	0%
S8	Węzeł Konotopa-Węzeł Warszawa Zachód /92/	72%	20%	7%	1%	75%	20%	5%	0%
S8	Węzeł Warszawa Zachód-Węzeł Bemowo 1	85%	11%	3%	1%	89%	8%	3%	0%
S8	Węzeł Bemowo 1-granica m.st. Warszawy	83%	17%	0%	0%	85%	14%	1%	0%
S8	granica m.st. Warszawy-Węzeł Piłsudskiego	0%	0%	0%	0%	100%	0%	0%	0%

Źródło: Program ochrony środowiska przed hałasem dla terenów poza aglomeracjami, tj. obszarów dróg krajowych zaliczanych do obiektów, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne.

3.2.3. ANALIZA SWOT

Tabela 17. Analiza SWOT dla komponentu zagrożenia hałasem.

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- bieżące remonty dróg - ograniczona ilość zakładów przemysłowych stanowiących nadmierne źródło hałasu - wykonane mapy akustyczne dla dróg krajowych przebiegających przez teren powiatu	- brak pomiarów hałasu komunikacyjnego w ostatnich latach na terenie powiatu - niesatysfakcjonujący stan techniczny części nawierzchni dróg w powiecie - wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu
SZANSE	ZAGROŻENIA
- prowadzenie ocen oddziaływania inwestycji na środowisko i monitoringu środowiska w zakresie zagrożenia hałasem - dostępność zabezpieczeń akustycznych dla budynków (np. dźwiękoszczelne okna) - rozwój elektromobilności - budowa tras rowerowych	- pogarszający się stan techniczny dróg - zagrożenie hałasem przemysłowym - brak pomiarów hałasu w najbliższych latach - hałas związany z użytkowaniem zbiorników wodnych - nadmierny i niekontrolowany ruch turystyczny

Źródło: Opracowanie własne.

3.2.4. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie hałasu:

- Wzrost ogólnej liczby pojazdów i natężenia ruchu.
- Zwiększająca się liczba poruszających pojazdów po wszystkich drogach na terenie powiatu.

Należy zauważyć, iż w ostatnich latach obserwuje się poprawę stanu technicznego dróg, co wpływa na poprawę stanu akustycznego środowiska. Ze względu na stale wzrastającą liczbę pojazdów i ich niezadawalający stan techniczny oraz wzrastający przewóz towarów transportem samochodowym, problem nadmiernego hałasu drogowego może się nasilać. Lokalnie może występować problem z hałasem przemysłowym oraz z działalnością rozrywkową związaną z akwenami.

Kierunki działań

Na terenie powiatu w kolejnych latach obowiązywania POŚ realizowane będą inwestycje związane z modernizacją dróg, kładzeniem cichej nawierzchni oraz działań edukacyjnych.

W przypadku realizacji ww. inwestycji należy uwzględnić właściwe planowanie przestrzenne w kontekście oddziaływania hałasu.

W zakresie hałasu pochodzącego z działalności gospodarczej niebagatelnym działaniem jest wprowadzanie do miejscowych Planów Zagospodarowania Przestrzennego zapisów regulujących kwestię lokalizacji źródeł emisji hałasu przemysłowego. Realizację tego rodzaju działań prowadzić będą (także jako kontynuacja aktualnych działań) gminy należące do powiatu. Zadania te realizowane będą w trakcie aktualizacji Planów Zagospodarowania Przestrzennego jako ich uzupełnienie i dostosowanie do obowiązujących przepisów.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

W sytuacjach funkcjonowania już istniejących oraz nowopowstających przedsiębiorstw, z których działalnością nierozzerwalnie wiąże się emisja hałasu, obowiązkiem przedsiębiorców jest minimalizacja hałasu poprzez wyciszanie hal oraz maszyn i urządzeń przez zastosowanie odpowiednich rozwiązań technicznych. Odpowiednie podmioty będą prowadziły kontrole przestrzegania wymaganych poziomów hałasu przez przedsiębiorstwa na terenie powiatu wyszkowskiego.

Adaptacja do zmian klimatu

Adaptacja przestrzeni do warunków dużego wzrostu temperatury i jej wpływu na hałas to jedno z wyzwań współczesnej gospodarki przestrzennej. Wysoka temperatura generuje rozwój i zwiększenie liczby urządzeń klimatyzacyjnych i chłodniczych, co w zwartej zabudowie śródmiejskiej, nowych budynków mieszkaniowych, wielorodzinnych może powodować nadmierną emisję hałasu.

3.3. POLA ELEKTROMAGNETYCZNE

3.3.1. STAN WYJŚCIOWY

Pola elektromagnetyczne występujące w środowisku mogą negatywnie oddziaływać na poszczególne jego elementy, w tym na organizmy żywe. Właściwości pola, a więc i jego oddziaływanie na otoczenie zmieniają się w zależności od częstotliwości pola, w związku z tym wyróżnia się promieniowanie jonizujące (promienie X, gamma, ultrafiolet) lub niejonizujące (promieniowanie widzialne, podczerwień, radiofale, promieniowanie do urządzeń elektrycznych linii przesyłowych). Promieniowanie jonizujące nie stanowi zagrożenia na terenie powiatu, poza niewielkim promieniowaniem naturalnym.

Do źródeł promieniowania niejonizującego zaliczyć można:

- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje elektroenergetyczne,
- stacje radiowe i telewizyjne,
- łączność radiowa, radiotelefony, telefonia komórkowa i inne urządzenia powszechnego użytku, np. kuchenki mikrofalowe,
- stacje radiolokacji i radionawigacji.

Oddziaływanie pól elektromagnetycznych może mieć negatywny wpływ na życie człowieka i przebieg różnych procesów życiowych. Wystąpić mogą m.in. zaburzenia funkcji ośrodkowego układu nerwowego, układu rozrodczego, hormonalnego i krwionośnego oraz narządów słuchu i wzroku. Obecność pól elektromagnetycznych może mieć również niekorzystny wpływ na rośliny i zwierzęta: u roślin – opóźniony wzrost i zmiany w budowie zewnętrznej, u zwierząt – zaburzenia neurologiczne, zakłócenia wzrostu, żywotności i płodności.

Ograniczenia lub sposoby korzystania z obszarów położonych bezpośrednio pod liniami elektromagnetycznymi oraz w ich sąsiedztwie powinny być zapisane w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na utrzymaniu poziomów pól elektromagnetycznych poniżej poziomów dopuszczalnych lub na tych poziomach oraz poprzez zmniejszenie poziomów tych pól do wartości dopuszczalnych, jeśli zostały przekroczone.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Szczegółowe zasady ochrony przed polami elektromagnetycznymi występującymi w otoczeniu linii elektroenergetycznych zostały zapisane w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) oraz Rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2020 r. poz. 258).

Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności zostały przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 18. Zakresy częstotliwości pól elektromagnetycznych, dla których określa się parametry fizyczne charakteryzujące oddziaływanie pól elektromagnetycznych na środowisko oraz dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych, charakteryzowane przez dopuszczalne wartości parametrów fizycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego		Parametr fizyczny		
		Składowa elektryczna E (V/m)	Składowa magnetyczna H (A/m)	Gęstość mocy S (W/m ²)
lp.	1	2	3	4
1	0 Hz	10000	2500	ND
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	ND	2500	ND
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	10000	60	ND
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	ND	3 / f	ND
5	od 1 kHz do 3 kHz	250 / f	5	ND
6	od 3 kHz do 150 kHz	87	5	ND
7	od 0,15 MHz do 1 MHz	87	0,73 / f	ND
8	od 1 MHz do 10 MHz	87 / f ^{0,5}	0,73 / f	ND
9	od 10 MHz do 400 MHz	28	0,073	2
10	od 400 MHz do 2000 MHz	1,375 × f ^{0,5}	0,0037 × f ^{0,5}	f / 200
11	od 2 GHz do 300 GHz	61	0,16	10

Oznaczenia: f – wartość częstotliwości pola elektromagnetycznego z tego samego wiersza kolumny „Zakres częstotliwości pola elektromagnetycznego”. ND – nie dotyczy

Objaśnienia:

Dopuszczalne poziomy podane w tabeli określono do oceny oddziaływania pól elektromagnetycznych emitowanych podczas użytkowania stałych sieci elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych. Wymagania te nie mają zastosowania do oceny pól elektromagnetycznych emitowanych przez elektryczne urządzenia przenośne i urządzenia użytkowane w mieszkaniach. Ocena oddziaływania pola elektromagnetycznego w środowisku pracy określona jest odrębnymi przepisami.

Dla miejsc dostępnych dla ludności rozumianych jako wszelkie miejsca, z wyjątkiem miejsc, do których dostęp ludności jest zabroniony lub niemożliwy bez użycia sprzętu technicznego, ustalane według istniejącego stanu zagospodarowania i zabudowy nieruchomości – parametry charakteryzujące oddziaływanie pola elektromagnetycznego na środowisko (kolumny 2, 3 i 4 w tabeli 2), reprezentują wartości graniczne natężenia pola elektrycznego i magnetycznego oraz gęstości mocy i odpowiadają:

1) wartościom skutecznym natężeń pól elektrycznych E i magnetycznych H o częstotliwości od 0 Hz do 300 GHz, podanym z dokładnością do jednego miejsca znaczącego;

2) wartości równoważnej gęstości mocy S dla pól elektromagnetycznych o częstotliwości od 10 MHz do 300 GHz, podanej z dokładnością do jednego miejsca znaczącego po przecinku. Dla częstotliwości od 100 kHz do 10 GHz wartości E², H² oraz S w tabeli 2 należy uśredniać w ciągu 6 minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w każdym 6-minutowym okresie czasu. Dla częstotliwości wyższych niż 10 GHz wartości E², H² oraz S w tabeli 2 należy uśredniać w ciągu t minut, przy czym dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych muszą być dotrzymane w dowolnym t-minutowym okresie czasu, gdzie $t = 68 / f^{1,05}$, f oznacza częstotliwość wyrażoną w GHz.

Źródło: Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448).

Na terenie powiatu wyszkowskiego głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego jest sieć elektroenergetyczna i urządzenia elektroenergetyczne. Mieszkańcy powiatu

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

zaopatrywani są w energię elektryczną systemem linii napowietrznych, napowietrzno - kablowych i kablowych wysokiego, średniego i niskiego napięcia.

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzanej do anten i charakterystyki promieniowania tych anten.

Wykaz stacji bazowych na terenie powiatu wyszkowskiego przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 19. Stacje bazowe na terenie powiatu wyszkowskiego.

Gmina	Adres	Operator
Wyszków	Wyszków, ul. Komisji Edukacji Narodowej 2 (cegłany komin)	Play
Wyszków	Wyszków, ul. Warszawska 1 (własna wieża)	Orange, T-Mobile, Play
Wyszków	Wyszków, ul. Strażacka 5 (strunobetonowy maszt Plusa)	Plus
Wyszków	Wyszków, ul. gen. J. Sowińskiego 80 (dach - Urząd Skarbowy)	Orange, T-Mobile
Wyszków	Wyszków, ul. I. Daszyńskiego 27 (dach - budynek z Urzędem Pocztowym)	Orange, T-Mobile
Wyszków	Wyszków, ul. 1 Maja 23A (dach budynku mieszkalnego)	Play
Wyszków	Wyszków, ul. Białostocka 28 (dach budynku)	Orange, T-Mobile
Wyszków	Wyszków, ul. gen. W. Sikorskiego 40 (kościół pw. Świętej Rodziny)	Orange, T-Mobile, Play
Wyszków	Wyszków, ul. Zakolejowa 57 (własna wieża kratowa)	Play
Wyszków	Wyszków, ul. Przemysłowa 4 (komin PEC)	Orange, T-Mobile, Play
Wyszków	Wyszków, ul. Leśna 50	Plus
Wyszków	Rybieńko Stare, ul. Szmaragdowa - dz. nr 261 (wieża Orange przy oczyszczalni ścieków PWiK)	Orange, T-Mobile
Wyszków	Kamieńczyk, maszt Emitel - Stacja Linii Radiowych	Orange, T-Mobile
Wyszków	Kamieńczyk, wieża T-Mobile - dz. nr 601	Orange, T-Mobile
Wyszków	Kamieńczyk, ul. Mazowiecka - dz. nr 167	Plus
Brańszczyk	Turzyn, maszt Orange - dz. nr 195	Orange, T-Mobile
Brańszczyk	Trzcianka 25	Play
Brańszczyk	Brańszczyk, wieża Orange - dz. nr 62	Orange, T-Mobile
Brańszczyk	Knurowiec, wieża T-Mobile - dz. nr 401/3	Orange, T-Mobile
Brańszczyk	Białełłoto-Kurza, maszt Plusa - dz. nr 565/1	Plus
Brańszczyk	Poręba-Kocęby, maszt Orange - dz. nr 157/2	Orange, T-Mobile
Brańszczyk	Poręba-Kocęby, własna wieża - dz. nr 81/1	Play
Brańszczyk	Dalekie-Tartak, ul. Puszczy Białej 17 (własna wieża)	Orange, T-Mobile, Play

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Gmina	Adres	Operator
Długosiodło	Długosiodło, ul. Poświętne / Krótka - dz. nr 1014/15 (wieża Cellnex - dawniej własna)	Play
Długosiodło	Długosiodło, ul. Polna - dz. nr 969/24 (wieża Cellnex - dawniej Plusa)	Plus
Długosiodło	Długosiodło, ul. Polna - dz. nr 969/24 (własna wieża)	Orange, T-Mobile
Długosiodło	Chrzczanka Włociańska, maszt T-Mobile - dz. nr 220	Orange, T-Mobile
Rząśnik	Nury 16	Orange, T-Mobile, Play
Rząśnik	Nowy Lubiel, wieża Plusa - dz. nr 148/1	Plus
Rząśnik	Rząśnik, maszt Plusa - dz. nr 1/3	Plus
Rząśnik	Rząśnik - dz. nr 1/3	Orange, T-Mobile
Rząśnik	Rząśnik, ul. Wyszowska 83B (własna wieża)	Play
Rząśnik	Ochudno, wieża Orange - dz. nr 152/1	Orange, T-Mobile
Rząśnik	Wielątki-Folwark 26	Play
Rząśnik	Wielątki-Folwark, maszt T-Mobile - dz. nr 147	Orange, T-Mobile
Somianka	Somianka - dz. nr 360/2	Play
Somianka	Somianka 24B - maszt Orange na terenie Zespołu Szkół	Orange, T-Mobile
Somianka	Wielęcín 52	Orange, T-Mobile
Somianka	Popowo-Parcele, ul. Nadbużańska 41 (komin kotłowni Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej)	Orange, T-Mobile
Zabrodzie	Zabrodzie, działka ewid. nr 27 (własna wieża)	Orange, T-Mobile, Play
Zabrodzie	Niegów, ul. Kościelna 25 (wieża T-Mobile)	Orange, T-Mobile
Zabrodzie	Niegów, ul. Klonowa 1A (wieża Plusa)	Plus
Zabrodzie	Głuchy, wieża Orange - dz. nr 578	Orange, T-Mobile

Źródło: <http://beta.btsearch.pl>, [Dostęp: 23.09.2021 r.]

Monitoring promieniowania elektromagnetycznego prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Pomiary monitoringowe promieniowania elektromagnetycznego prowadzone są w cyklach trzyletnich.

Wyniki przeprowadzonych pomiarów na terenie powiatu wyszkowskiego w ostatnich latach przedstawiono w poniższej tabeli. Tabela uwzględnia także pomiary prowadzone w latach wcześniejszych w tych samych punktach pomiarowych, celem dokonania porównania uzyskanych wartości na przestrzeni lat.

Tabela 20. Wyniki przeprowadzonych pomiarów promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu wyszkowskiego.

Rok pomiaru	Miejscowość/Gmina	Wynik pomiaru [V/m]
2015	Wyszków, Gen. Sowińskiego 46	0,28

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Rok pomiaru	Miejscowość/Gmina	Wynik pomiaru [V/m]
2018		0,25
2014	Głuchy, gmina Zabrodzie	<0,2*
2017		<0,2*

* Wynik poniżej progu oznaczalności miernika

Źródło: Stan środowiska w województwie mazowieckim. Raport 2020. Autor: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska. Data: Warszawa, 2020, WIOŚ.

Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono na terenie województwa mazowieckiego istnienia obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Dla punktów pomiarowych na terenie powiatu wyszkowskiego wartości promieniowania elektromagnetycznego od kilku lat utrzymują się na podobnym, niskim poziomie z niewielką tendencją spadkową.

W związku z powyższym na terenie powiatu wyszkowskiego brak jest realnego zagrożenia nadmiernym poziomem pól elektromagnetycznych.

Dla ochrony mieszkańców powiatu przed niejonizującym promieniowaniem elektromagnetycznym ogranicza się inwestowanie w bezpośrednim sąsiedztwie istniejących linii elektroenergetycznych wysokich i najwyższych napięć. Wymaga się okresowego wykonywania stosownych pomiarów - według przepisów prawa powszechnego - dla wyznaczania rzeczywistych zasięgów stref oddziaływania linii i urządzeń oraz ewentualnego ustalenia stref ograniczonego użytkowania. Należy dążyć do stopniowego zastępowania ograniczeń w zagospodarowywaniu terenów wzdłuż linii zmniejszaniem zasięgu ich oddziaływania osiąganym środkami technicznymi. Przy zbliżeniach linii do budynków mieszkalnych po stwierdzeniu przekroczenia dopuszczalnego rzeczywistego natężenia pola elektromagnetycznego wymaga się ekranowania linii.

3.3.2. ANALIZA SWOT

Tabela 21. Analiza SWOT dla komponentu zagrożenia polami elektromagnetycznymi.

ZAGROŻENIA POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - brak przekroczeń natężeń pól elektromagnetycznych na terenie powiatu - prowadzone pomiary na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - istniejące źródła promieniowania elektromagnetycznego - wzrost promieniowania elektromagnetycznego w punktach pomiarowych na przestrzeni lat
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie wartości natężenia pola elektromagnetycznego na terenie powiatu na stałym poziomie - prowadzenie pomiarów promieniowania elektromagnetycznego 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost natężeń pól elektromagnetycznych - montaż bazowych stacji komórkowych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej

3.3.3. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie pola elektromagnetycznego:

- Na terenie powiatu znajdują się linie elektroenergetyczne o napięciu znamionowym 220 kV i 110 kV.
- Użytkowanie linii wysokiego napięcia 400 kV Ostrołęka – Stanisławów (w budowie),
- Na terenie powiatu znajdują się bazowe stacje telefonii komórkowej różnych operatorów.
- Sukcesywne zwiększanie liczby obiektów będących źródłem pól elektromagnetycznych,
- Rozbudowa sieci 5G.

Kierunki działań:

Realizacja ochrony przed promieniowaniem na terenie powiatu będzie polegała na kontynuowaniu dotychczasowej polityki przestrzennej, uwzględniającej potrzebę ochrony przed promieniowaniem niejonizującym z wyznaczeniem stref ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych, urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych oraz wszędzie tam, gdzie jest możliwe przekraczanie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego. Dodatkowo nowe inwestycje będą tak kształtowane, aby w możliwie jak największym stopniu zapewnić ochronę mieszkańców przed promieniowaniem.

Problem ekologiczny przed jakim stawia nas postęp cywilizacyjny jest ściśle powiązany z zagrożeniem ze strony oddziaływania energii elektromagnetycznej. Z tego względu należy uwzględniać wyznaczanie stref ograniczonego użytkowania wokół terenów przemysłowych, urządzeń elektroenergetycznych i radiokomunikacyjnych oraz wszędzie tam, gdzie jest możliwe przekraczanie dopuszczalnych poziomów promieniowania niejonizującego.

W związku z dużą presją na rozwój sieci komórkowej i stałego zwiększania jej zasięgu istotnym elementem jest wprowadzenie do gminnych Planów Zagospodarowania Przestrzennego zapisów precyzujących możliwe lokalizacji stacji przekaźnikowych telefonii komórkowych.

Adaptacja do zmian klimatu

W polskim systemie elektroenergetycznym dominują sieci napowietrzne, które w przeciwieństwie do sieci kablowych są silnie narażone na awarie spowodowane silnymi wiatrami i nadmiernym obciążeniem. Występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych typu huragany, intensywne burze itp. może doprowadzić do zwiększenia ryzyka uszkodzenia linii przesyłowych i dystrybucyjnych, a zatem ograniczenia w dostarczaniu energii elektrycznej do odbiorców. Najważniejsze zjawiska wpływające na ryzyko zniszczeń sieci przesyłowych i dystrybucyjnych to występowanie burz, w tym burz śnieżnych, szadź katastrofalna i silny wiatr. Dla produkcji energii kluczowe znaczenie ma dostępność wody dla potrzeb chłodzenia. Pobór wody dla tych celów stanowi 70% całkowitych poborów wody w Polsce. W warunkach dużej zmienności opadów skrajne sytuacje (powódzie i susze) i wzrost niestacjonarności przepływów mogą zakłócić dostępność niezbędnych ilości wody, która wykorzystywana jest na cele

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

chłodzenia. Może to spowodować obniżenie sprawności tradycyjnych elektrowni z chłodzeniem w obiegu otwartym oraz obniżenie ilości energii produkowanych przez te instalacje.

3.4. GOSPODAROWANIE WODAMI

3.4.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Tabela 22. Stan realizacji zadań własnych w zakresie gospodarowania wodami na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Zakładany cel	Podjęte zadania
1	Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych na pobór wód	Działanie było realizowane w trybie ciągłym.
2	Budowa i modernizacja systemów poboru, przesyłu i uzdatniania wody	W roku 2019 powiat udzielił dotacji na prace konserwacyjne urzędzeń wodnych spółkom wodnym.

3.4.2. STAN WYJŚCIOWY

3.4.2.1. WODY POWIERZCHNIOWE

Zasoby wód powierzchniowych powiatu wyszkowskiego stanowią zasadniczo wody płynące i ich starorzecza (wchodzące w skład zlewiska Wisły). Główne zasoby stanowi rzeka Bug z lewobrzeżnym dopływem rzeką Liwiec. Uzupełnieniem zasobów są rzeka Narew oraz mniejsze cieki powierzchniowe, w tym także rowy melioracyjne. Istotny element zasobów wodnych na terenie powiatu wyszkowskiego stanowi także szereg naturalnych zbiorników i oczek wodnych, wypełniających zagłębienia terenu. Najwięcej z nich znajduje się w dolinie Bugu, gdzie mają również charakter starorzeczy. Oczka wodne występują także w obrębie lasów na siedliskach wilgotnych oraz na terenach bagnisk śródleśnych, które w większości zostały objęte ochroną prawną, jako użytki ekologiczne. Zbiorniki te stanowią cenny element krajobrazu powiatu, ale przede wszystkim ważne rezerwuary zasobów wodnych.

W poniższej tabeli przedstawiono charakterystykę mniejszych cieków powierzchniowych, stanowiących uzupełnienie zasobów wód na terenie powiatu wyszkowskiego (głównie dopływy rzeki Narew oraz rzeki Bug).

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 23. Rzeki i kanały zlokalizowane w granicach powiatu wyszkowskiego, stanowiące uzupełnienie zasobów wód na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Nazwa	Odbiornik	Długość [km]
1.	Fiszor Środkowy	Bug	14,10
2.	Fiszor Prawy	Fiszor Środkowy	8,30
3.	Fiszor Lewy	Fiszor Środkowy	5,96
4.	Ruda	Bug	10,51
5.	Kanał Gostkowo	Narew	0,97
6.	Kanał Zambski	Narew	10,24
7.	Kanał B	Narew	8,00
8.	Prut	Narew	10,69
9.	Tuchelka	Bug	7,95
10.	Struga	Bug	14,28
11.	Rów A	Bug	6,34
12.	Kanał A	Narew	18,35
13.	Wymakracz	Narew	16,50
14.	Kabat	Narew	15,49
Razem:			148,22

Rzeka Bug (III rzędowy lewobrzeżny dopływ Narwi), stanowi największy ciek wodny powiatu wyszkowskiego, w jego obrębie płynie asymetryczną doliną, o płaskim dnie w kierunku południowo – zachodnim, w której występuje kilka rozległych teras zalewowych. Na swym prawym brzegu rzeka zbliża się do krawędzi wysoczyzny, powodując jej podcinanie. Długość Bugu w obrębie powiatu wynosi 68 km po lewej stronie (6 – 74 km) i 52 km po prawej (22 – 74 km).

Bug jest rzeką nieuregulowaną, dziką, stąd też zarówno szerokość jej koryta, jak i głębokość jest bardzo zmienna i na poszczególnych odcinkach wykazuje znaczne zróżnicowanie.

Poza nurtem rzeka jest płytka. Istnieje tu dużo pływów i piaszczystych łach, które często zarastają roślinnością. Powoduje to zmiany biegu rzeki i w konsekwencji odcięciu starego koryta tworzenie starorzeczy. Z czasem ulegają one zarośnięciu i przekształceniu w pokłady torfu (w czasie geologicznym). Bug charakteryzuje duża zmienność przepływów, ściśle uzależniona od warunków pogodowych. Na wiosnę (w okresie tajenia śniegu) i latem (po obfitych deszczach) często zdarzają się powodzie.

Główny dopływ Bugu na terenie powiatu wyszkowskiego stanowi rzeka Liwiec (gmina Wyszków), charakteryzująca się płytką, piaszczystą doliną o zmiennej szerokości od ok. 200 m do kilku kilometrów. Szerokość koryta waha się w granicach od ok. 5 do 50 m. Liwiec uchodzi do Bugu w rejonie wsi Kamieńczyk.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Rzeka Narew na przestrzeni ok. 15 km stanowi północno – zachodnią granicę powiatu wyszkowskiego, a szerokość jej doliny w obrębie powiatu waha się od 1,5 km do 3,0 km. Na pograniczu doliny Narwi usytuowane są gminy Długosiodło i Rząśnik.

Obszar powiatu wyszkowskiego znajduje się w zlewniach 24 jednolitych części wód rzecznych:

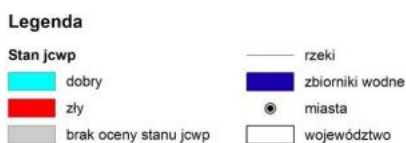
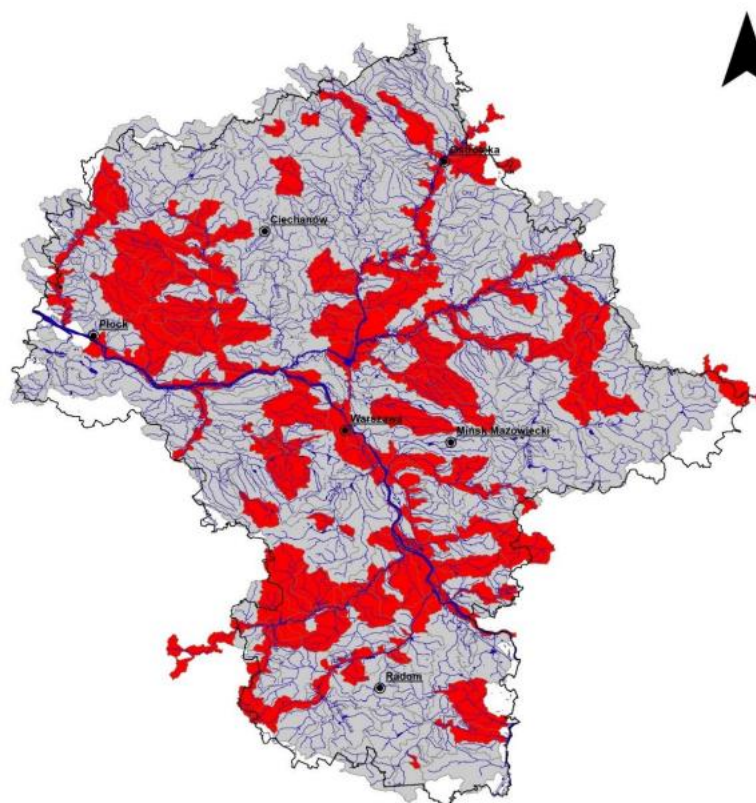
- Ostrówek RW2000172657129
- Wymakracz RW200017265729
- Struga RW200017265749
- Kanał z Pulw RW2000172657529
- Dopływ z Bielina RW20001726576
- Dopływ z Gostkowa RW200017265772
- Dopływ z Zambsk Kościelnych RW200017265929
- Bojewka RW2000172667769
- Tuchelka RW2000172667789
- Ugoszcz RW200017266789
- Dopływ z Nowych Bud RW2000172667949
- Dopływ z Białegobłota-Kobyli RW2000172667969
- Dopływ spod Brzeźniaków RW20001726692
- Dopł. spod Kukawek RW200017266949
- Fiszor RW200017266969
- Dopływ z Sitna RW200017266989
- Prut RW200017267149
- Dopływ spod Karolewa z dopływami RW2000172671989
- Liwiec od dopł z Zalesia do ujścia RW200019266899
- Narew od Rózu do zbiornika Dębe RW20002126599
- Bug od Broku do dopł. z Sitna RW200021266979
- Bug od dopł. z Sitna do ujścia RW20002126699
- Dopływ z Leszczydołu Starego RW200023266952

Pomiary rzek

Stan wszystkich badanych jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (JCWP) na terenie województwa mazowieckiego w 2018 roku określono jako zły.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Rysunek 4. Ocena stanu JCWP rzecznych badanych w 2018 roku.

Źródło: Stan środowiska w województwie mazowieckim. Raport 2020. Autor: Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Warszawie. Data: Warszawa, 2020.

Szczegółową ocenę JCWP, których badania prowadzono w ostatnich latach na terenie powiatu wyszkowskiego prowadzoną przez GIOŚ zestawiono w poniższej tabeli.

Tabela 24. Ocena JCWP na terenie powiatu wyszkowskiego na podstawie badań prowadzonych w latach 2015-2020.

Nazwa JCWP	Elementy fizykochemiczne	Elementy biologiczne	Elementy hydromorfologiczne	Stan/potencjał SŁekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
Kanał z Pulw RW2000172657529	-	IV	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Nazwa JCWP	Elementy fizykochemiczne	Elementy biologiczne	Elementy hydromorfologiczne	Stan/potencjał Sł ekologiczny	Stan chemiczny	Stan JCWP
Dopływ z Zambsk Kościelnych RW200017265929	-	IV	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Ugoszcz RW200017266789	-	III	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Dopł. spod Kukawek RW200017266949	-	-	-	UMIARKOWA NY	-	ZŁY
Fiszor RW200017266969	-	IV	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Prut RW200017267149	-	II	-	UMIARKOWA NY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Dopływ spod Karolewa z dopływami RW2000172671989	-	-	-	-	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Liwiec od dopł z Zalesia do ujścia RW200019266899	-	-	-	UMIARKOWA NY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Narew od Rózu do zbiornika Dębe RW20002126599	-	-	-	UMIARKOWA NY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Bug od Broku do dopł. z Sitna RW200021266979	-	IV	-	SŁABY	PONIŻEJ DOBREGO	ZŁY
Bug od dopł. z Sitna do ujścia RW20002126699	-	v	-	ZŁY	DOBRY	ZŁY

Źródło: <https://www.gios.gov.pl/pl/stan-srodowiska/monitoring-wod> [Dostęp: 20.08.2021 r.].

Zdecydowana większość wód powierzchniowych na terenie powiatu wyszkowskiego jest zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych.

Tabela 25. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWP na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Nazwa jednolitej części wód powierzchniowych (JCWP)	Wyznaczone cele środowiskowe	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	Ostrówek RW2000172657129	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
2.	Wymakracz RW200017265729	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

3.	Struga RW200017265749	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
4.	Kanał z Pulw RW2000172657529	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
5.	Dopływ z Bielina RW20001726576	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
6.	Dopływ z Gostkowa RW200017265772	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
7.	Dopływ z Zambsk Kościelnych RW200017265929	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
8.	Bojewka RW2000172667769	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
9.	Tuchelka RW2000172667789	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
10.	Ugoszcz RW200017266789	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
11.	Dopływ z Nowych Bud RW2000172667949	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
12.	Dopływ z Białegobłota-Kobyli RW2000172667969	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
13.	Dopływ spod Brzeźniaków RW20001726692	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
14.	Dopł. spod Kukawek RW200017266949	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
15.	Fiszor RW200017266969	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
16.	Dopływ z Sitna RW200017266989	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona
17.	Prut RW200017267149	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
18.	Dopływ spod Karolewa z dopływami RW2000172671989	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
19.	Liwiec od dopł z Zalesia do ujścia RW200019266899	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
20.	Narew od Rózu do zbiornika Dębe RW20002126599	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
21.	Bug od Broku do dopł. z Sitna RW200021266979	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
22.	Bug od dopł. z Sitna do ujścia RW20002126699	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	zagrożona
23.	Dopływ z Leszczydołu Starego RW200023266952	dobry stan ekologiczny dobry stan chemiczny	niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.

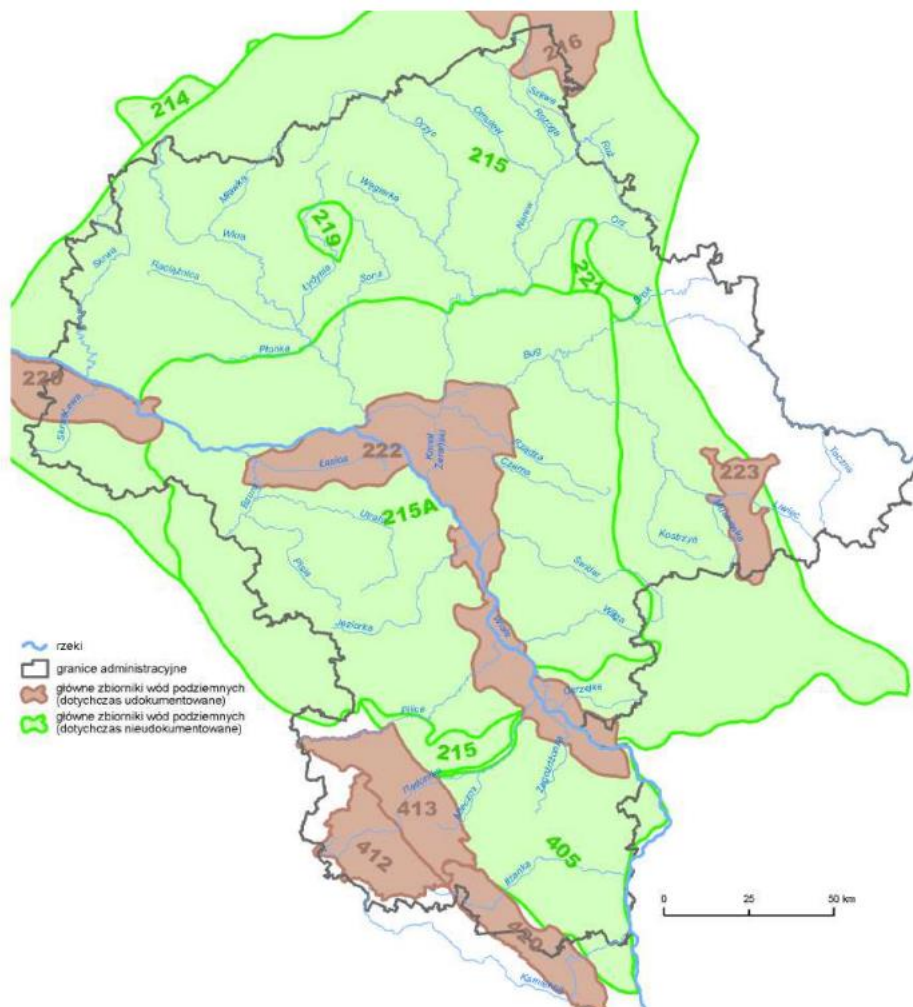

3.4.2.2. WODY PODZIEMNE

Wody podziemne na terenie powiatu wyszkowskiego związane są przede wszystkim z utworami czwartorzędowymi i trzeciorzędowymi oraz kredowymi i jurajskimi. Ze względów eksploatacyjnych największe znaczenie posiada poziom czwartorzędowy, co ma związek z jego łatwością odnawiania i płytkim występowaniem. W obrębie powiatu posiadają lokalizację dwa główne zbiorniki wód podziemnych: GZWP nr 221 oraz GZWP nr 215A (wg A. Kleczkowskiego).

GZWP nr 215A to zbiornik porowy, o warstwie wodonośnej w utworach trzeciorzędowych (Pg, Ng) i średniej głębokości zalegania pierwszego poziomu wodonośnego oszacowanej na ok. 180 m. Ze względu na naturalne zabezpieczenia od wpływów z powierzchni, nie jest on objęty strefą ochrony, a wpływ działalności człowieka na jakość jego zasobów można uznać za znikomy.

GZWP nr 221 to również zbiornik porowy, lecz o warstwie wodonośnej w utworach czwartorzędowych (Q), o średniej głębokości zalegania pierwszego poziomu wodonośnego oszacowanej na ok. 50 m. Ze względu na słabą odnawialność jego zasobów wodnych przewiduje się ustanowienie dla niego strefy wysokiej ochrony (OWO).

Rysunek 5. Główne zbiorniki wód podziemnych na terenie województwa mazowieckiego
Źródło: Program małej retencji dla województwa mazowieckiego, 2008 r.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Pierwszą warstwę wodonośną stanowią wody podskórne na ogół na głębokości do 1 – 5 m, o zwierciadle swobodnym, bardzo narażone na zanieczyszczenia pochodzące z powierzchni terenu, w związku z czym praktycznie nieużytkowane. Drugi poziom wodonośny występuje na głębokości 20 – 45 m p.p.t. i stanowią go wody o zwierciadle napiętym, stabilizujące się na głębokości ok. 1 – 10 m. Trzeci poziom wodonośny występuje na głębokości ok. 50 – 60 m p.p.t. i jest najbardziej zasobny w wodę. Są to wody o zwierciadle napiętym, stabilizujące się na głębokości 1 – 4,5 m.

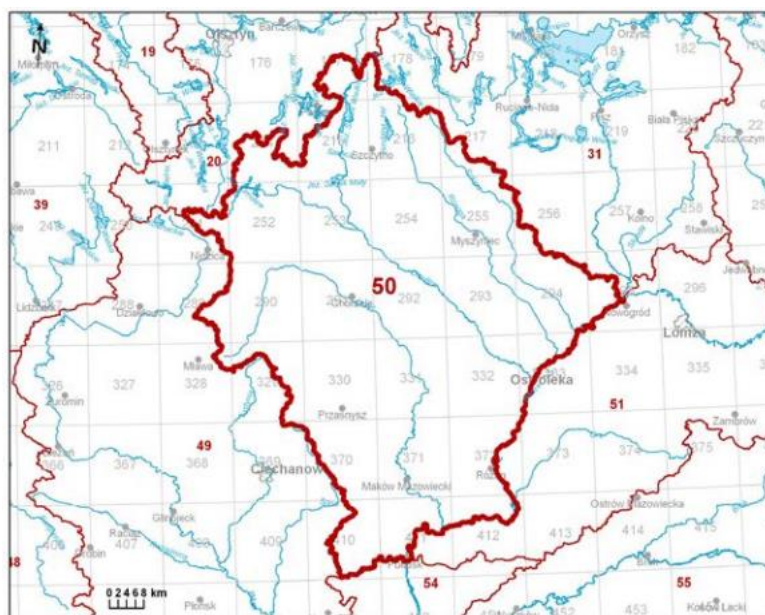
W przypadku wielu ujęć warstwa wodonośna przykryta jest nadkładem utworów nieprzepuszczalnych lub słaboprzepuszczalnych (gliny, ropy), a więc izolowana od ujemnych wpływów z powierzchni terenu. Brak jednak pewności co do ciągłości tych utworów.

Powiat wyszkowski zlokalizowany jest w obrębie następujących jednolitych części wód podziemnych: JCWPd 50, JCWPd 51, JCWPd 54, JCWPd 55. Charakterystykę JCWPd przedstawiono poniżej.

Tabela 26. Charakterystyka JCWPd nr 50.

JCWPd nr 50	
Powierzchnia całej JCWPd [km ²]	6246.7
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu wyszkowskiego na terenie JCWPd	Długosiodło, Rząśnik
Liczba pięter wodonośnych	2

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4469-karta-informacyjna-jcwpd-nr-50/file.html> [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Rysunek 6. Lokalizacja JCWPd nr 50.

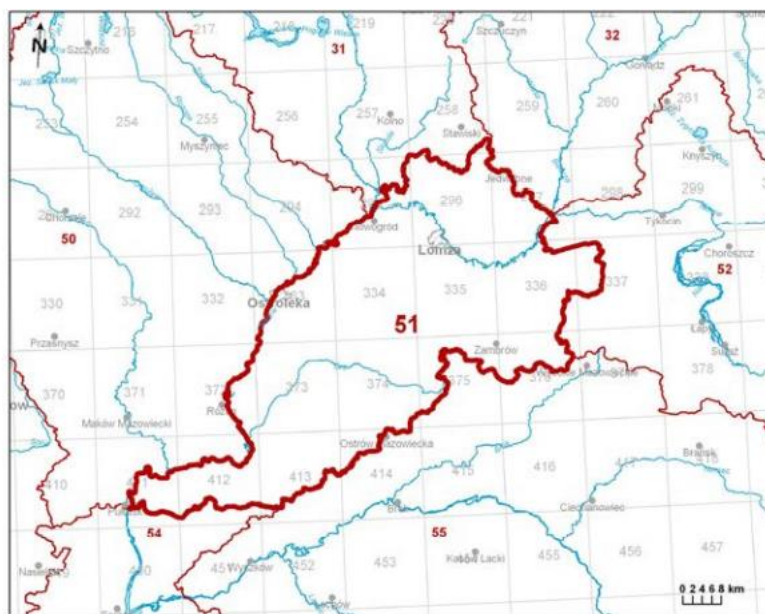
Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4469-karta-informacyjna-jcwpd-nr-50/file.html> [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 27. Charakterystyka JCWPd nr 51.

JCWPd nr 51	
Powierzchnia całej JCWPd [km]	3147.0
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu wyszkowskiego na terenie JCWPd	Długosiodło, Rząśnik, Brańszczyk
Liczba pięter wodonośnych	2

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4470-karta-informacyjna-jcwpd-nr-51/file.html> [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Rysunek 7. Lokalizacja JCWPd nr 51.

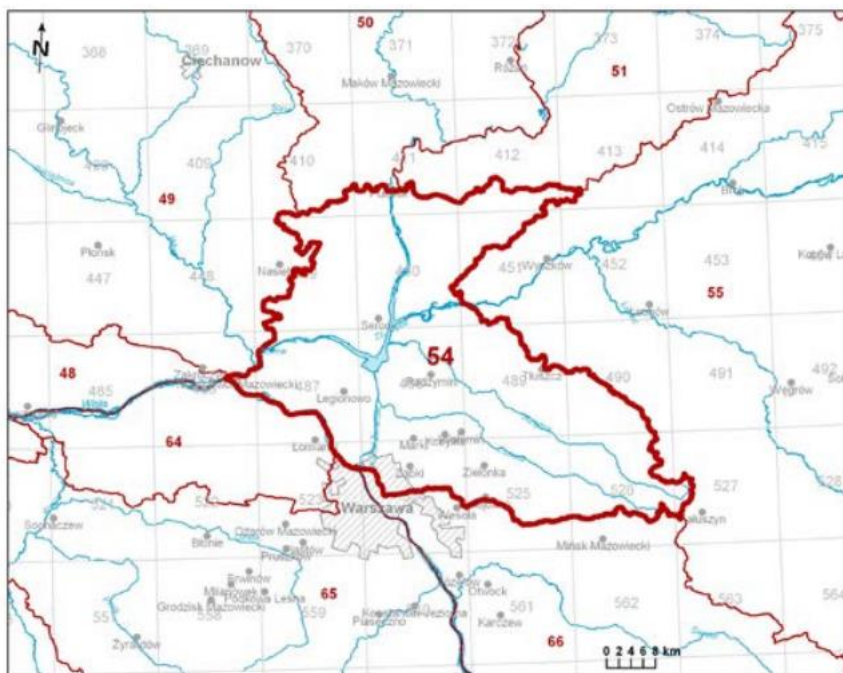
Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4470-karta-informacyjna-jcwpd-nr-51/file.html> [Dostęp: 30.06.2021 r.].

Tabela 28. Charakterystyka JCWPd nr 54.

JCWPd nr 54	
Powierzchnia całej JCWPd [km]	2273.1
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu wyszkowskiego na terenie JCWPd	Brańszczyk, Długosiodło, Rząśnik, Somianka, Wyszów (obszar wiejski), Zabrodzie
Liczba pięter wodonośnych	3

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/docman-tree/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4413-karta-informacyjna-jcwpd-nr-54/file.html>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Rysunek 8. Lokalizacja JCWPd nr 54.

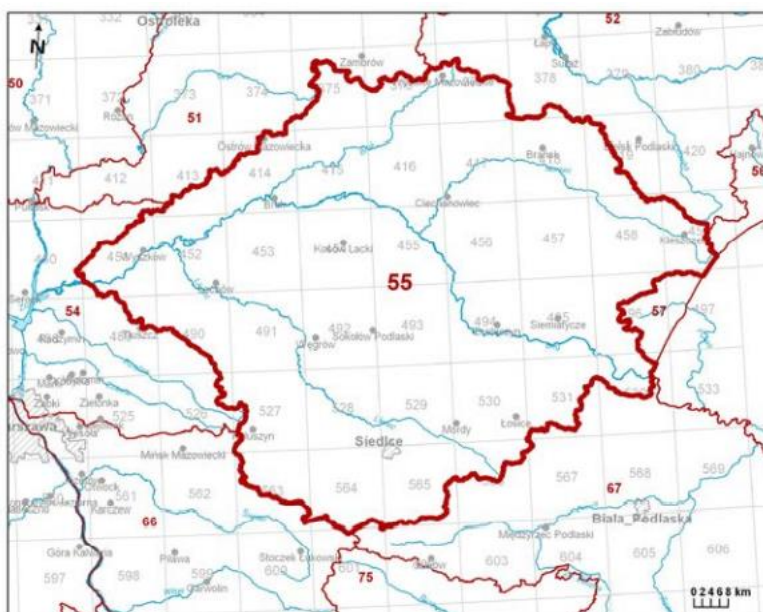
Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/docman-tree/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4413-karta-informacyjna-jcwpd-nr-54/file.html>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Tabela 29. Charakterystyka JCWPd nr 55.
JCWPd nr 55

Powierzchnia całej JCWPd [km]	9395.7
Dorzecze	Wisły
Gminy powiatu wyszkowskiego na terenie JCWPd	Długosiodło, Rząśnik, Brańszczyk, Wyszków (miasto), Wyszków (obszar wiejski), Somianka, Zabrodzie
Liczba pięter wodonośnych	2

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4414-karta-informacyjna-jcwpd-nr-55/file.html>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Rysunek 9. Lokalizacja JCWPd nr 55.

Źródło: <https://www.pgi.gov.pl/dokumenty-pig-pib-all/psh/zadania-psh/jcwpd/jcwpd-40-59/4414-karta-informacyjna-jcwpd-nr-55/file.html>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Monitoringiem wód podziemnych zajmuje się GIOŚ.

Klasyfikacja elementów fizykochemicznych stanu wód podziemnych obejmuje pięć klas jakości wód podziemnych:

- Klasa I – wody bardzo dobrej jakości, w których:

a) wartości elementów fizykochemicznych są kształtowane wyłącznie w efekcie naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych i mieszczą się w zakresie wartości stężeń charakterystycznych dla badanych wód podziemnych (tła hydrogeochemicznego),

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka.

- Klasa II – wody dobrej jakości, w których:

a) wartości niektórych elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych,

b) wartości elementów fizykochemicznych nie wskazują na wpływ działalności człowieka albo jest to wpływ bardzo słaby.

- Klasa III – wody zadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych lub słabego wpływu działalności człowieka.

- Klasa IV – wody niezadowalającej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych są podwyższone w wyniku naturalnych procesów zachodzących w wodach podziemnych oraz wyraźnego wpływu działalności człowieka.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- Klasa V – wody złej jakości, w których wartości elementów fizykochemicznych potwierdzają znaczący wpływ działalności człowieka.

Powyższa klasyfikacja jest podstawą do oceny stanu chemicznego, gdzie woda klas I-III oznacza *dobry stan chemiczny*, a woda klas IV-V oznacza *słaby stan chemiczny*.

W ostatnich latach na terenie powiatu wyszkowskiego prowadzono pomiary JCWPd nr 51 oraz 55. Wyniki badań w punktach pomiarowych na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 30. Badania wód podziemnych prowadzone w ostatnich latach na terenie powiatu wyszkowskiego.

Nr JCWPd	Gmina	Miejscowość	Rok badań	Końcowa klasa jakości
55	Brańszczyk	Brańszczyk	2019	II
55	Wyszków	Wyszków	2019	II
51	Długosiodło	Chrzczanka Włociańska	2019	III

Źródło: <http://mjwp.gios.gov.pl/>. [Dostęp: 20.08.2021 r.].

Stan wód podziemnych w punktach pomiarowych na terenie powiatu określono w większości jako wody dobrej jakości (w punkcie pomiarowym w miejscowości Chrzczanka Włociańska określono stan wód, jako zadowalający).

Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie powiatu wyszkowskiego oraz określenie ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 31. Cele środowiskowe wyznaczone dla JCWPd na terenie powiatu wyszkowskiego.

Numer JCWPd	Wyznaczone cele środowiskowe	Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych
50	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
51	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
54	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona
55	dobry stan chemiczny, dobry stan ilościowy	Niezagrożona

Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

3.4.3. ZAGROŻENIE POWODZIOWE

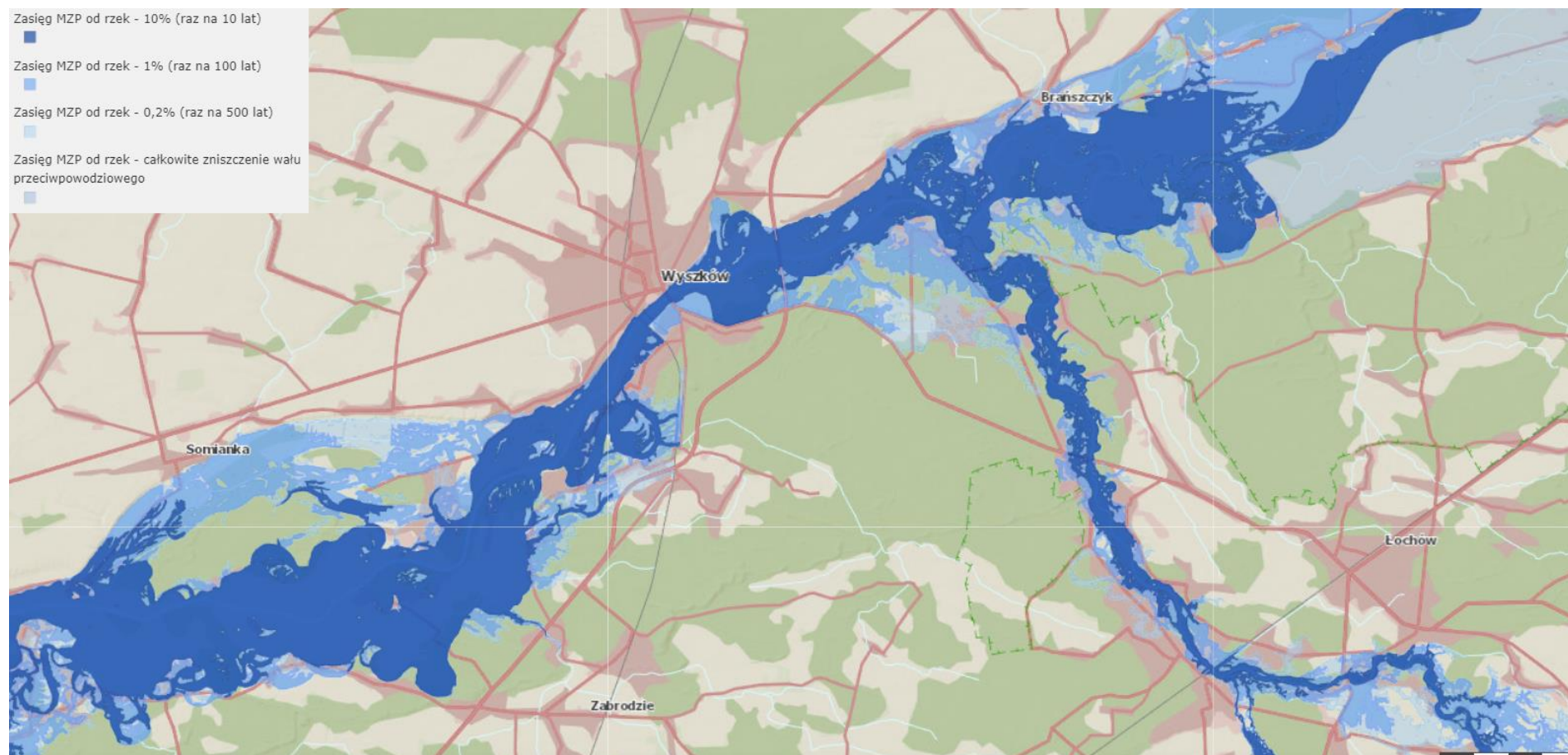
Na obszarze powiatu wyszkowskiego, występuje zagrożenie powodziowe, związane z obecnością rzek – dotyczy to głównie rzeki Bug na długości 75 km, rzeki Narew na odcinku 15 km oraz rzeki Liwiec na końcowym odcinku. Występujące na terenie powiatu wezbrania powodziowe zaliczane są do powodzi opadowych oraz roztopowo – zatorowych, przede wszystkim na rzece Bug. Zjawiska powodziowe występują na przełomie okresu zimowego i wiosennego, tj. od marca do połowy kwietnia (zagrożenia roztopowe i zatorowe spowodowane przez szybko topniejące śniegi oraz nasilające się zjawiska lodowe w rzekach) oraz w okresie letnim, na przełomie czerwca i lipca (spowodowane przez ulewne deszcze).

Wezbraniem powodziowymi najbardziej zagrożone są:

- Gmina Brańszczyk: Nowe Budy, Stare Budy, Brańszczyk i Brańszczyk – Nakieł (wielkość zatopień 2500 ha, liczba osób zagrożonych 376) – zagrożenie od rzeki Bug,
- Gmina Długosiodło: Ostryków Dworski, Ostryków Włociański, Nowa Wieś, Grądy Zalewne (wielkość zatopień 975 ha, liczba osób zagrożonych 110) – zagrożenie od rzeki Narew,
- Gmina Rząśnik: Rogóźno, Stary Lubiel, Ostrówek, Plewica, Bielno (wielkość zatopień 1100 ha, liczba osób zagrożonych 110), – zagrożenie od rzeki Narew,
- Gmina Somianka: Jasieniec, Barcice, Jackowo Dolne, Janki, Popowo (wielkość zatopień 200 ha, liczba osób zagrożonych 428), Gmina Wyszków: Kamieńczyk, Świniotop, Gulczewo, Deskurów, Drogoszewo, Ślubów – zagrożenie od rzeki Bug,
- Wyszków – osiedla: Rybienko Leśne i Latoszek (wielkość zatopień 780 ha, liczba osób zagrożonych 345) – zagrożenie od rzeki Bug,
- Gmina Zabrodzie: Młynarze i Słopsk (wielkość zatopień 703 ha, liczba osób zagrożonych 103) – zagrożenie od rzeki Bug.

Zagrożenie powodziowe na terenie powiatu przedstawiono na poniższym rysunku.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Rysunek 10. Mapa zagrożenia powodziowego na terenie powiatu wyszkowskiego.

Źródło: https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gmap=gpMZP [Dostęp: 21.08.2021 r.].

Ograniczenie ryzyka powodziowego można uzyskać głównie poprzez zwiększenie retencji, regulacje oraz prace utrzymaniowe rzek, budowę i odtwarzania systemów melioracji. Natomiast zmniejszeniu negatywnych skutków powodzi służyć będzie unikanie wzrostu zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią. Przede wszystkim poprzez odpowiednie zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego.

3.4.4. ANALIZA SWOT

Tabela 32. Analiza SWOT dla komponentu gospodarowanie wodami.

GOSPODAROWANIE WODAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobra jakość wód podziemnych - brak ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych przez JCWPd - zasoby wód powierzchniowych	- zły stan wód powierzchniowych - spływy z gleb, na których stosowane są środki ochrony roślin obciążające wody powierzchniowe i podziemne (nawozy organiczne i mineralne) - zagrożenie powodziowe - zagrożenie nieosiągnięcia celów środowiskowych przez większość wód powierzchniowych
SZANSE	ZAGROŻENIA
- regulacje ogólnokrajowe i międzynarodowe zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska - edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony jakości wód i racjonalnego korzystania z zasobów wodnych	- wzrost zagrożenia powodziowego - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa w zakresie gospodarowania wodami - dalsze zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych - ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych przez większość wód - rosnące zagrożenie wystąpienia zjawiska powodzi i suszy - w ostatnich latach obserwuje się nasilenie występowania zjawisk ekstremalnych, takich jak długotrwałe okresy suszy oraz krótkie, nawalne opady

Źródło: Opracowanie własne.

3.4.5. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie gospodarowania wodami:

- Niska jakość wód powierzchniowych.
- Zagrożenie powodziowe powodowane wylewem rzek z koryt oraz roztopami śniegu.
- Wzrastające obciążenie wód spowodowane narastającą chemizacją, w tym użyciem środków systemicznych.
- Zmiany klimatu pociągające za sobą występowanie błyskawicznych powodzi wywołanych silnymi opadami.
- Zmiany klimatu których konsekwencją mogą być długotrwałe susze i ich skutki (ekonomiczne wskutek obniżenia plonów, wysychanie lasów, pożary).

Kierunki działań

Działania dla zrationalizowania użytkowania wód powinny brać jako punkt wyjścia możliwości ekosystemów wodnych - ilościowe i jakościowe. Powinny one objąć wszystkie dziedziny gospodarki powiatu korzystające z zasobów wód w tym przede wszystkim rolnictwo i gospodarkę komunalną. Zastosowanie najlepszych dostępnych praktyk rolniczych powinno doprowadzić do zmniejszenia zapotrzebowania na wodę.

Zasoby wód podziemnych można uznać za strategiczne zapasy na okres chronicznego deficytu wody, jednak już obecnie stanowią one znaczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę. W Polsce ponad 65% poboru wody na cele komunalne pochodzi z ujęć wód podziemnych. Ponieważ wody podziemne mogą stanowić ważne źródło zaopatrzenia ludności w wodę, powinno dążyć się do rezygnacji z wykorzystywania wód podziemnych na rzecz wód powierzchniowych oraz ich ochrony przed zanieczyszczeniem z powierzchni terenu. Aby to było możliwe i racjonalne, należy poprawić stan wód powierzchniowych w jak najmniejszej odległości od końcowych użytkowników wód. W tym celu konieczne jest poprawienie stanu infrastruktury sanitarnej.

Racjonalizacja zużycia wody w gospodarstwach domowych powinna zmierzać przede wszystkim do ograniczenia jej marnotrawstwa, stosowania wodoszczelnej aparatury czerpalnej i sprzętu gospodarstwa domowego oraz utrzymanie pomiaru zużycia wody, a także cen wody odzwierciedlających wszystkie koszty jej pozyskania.

Adaptacja do zmian klimatu

Na kształtowanie zasobów wodnych w dużej mierze wpływa pokrywa śnieżna. Prognozy przewidują, że długość jej zalegania będzie się stopniowo zmniejszać i w połowie XXI wieku może być średnio o 28 dni krótsza niż obecnie. Zmniejszenie się maksymalnej wartości zapasu wody w śniegu, może mieć zarówno wpływ pozytywny jak i negatywny. Pozytywnym skutkiem zmniejszenia się zawartości wody w pokrywie śnieżnej, będzie niższe prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi roztopowych, jednocześnie może się to przyczynić do pogorszenia struktury gleby oraz kondycji ekosystemów.

Ze względu na zmiany klimatyczne powodujące coraz częściej pojawiające się deszcze o charakterze nawalnym w połączeniu z silnym wiatrem, ważna jest ochrona przeciwpowodziowa, a co za tym idzie konserwacja urządzeń melioracyjnych na terenie całego dorzecza. Ze względu na opadający poziom wód gruntowych oraz dłuższe okresy susz niezbędne jest przetrzymanie wód opadowych. Tereny zieleni, które w naturalny sposób pochłaniają nadmiary wody opadowej, projektowane powinny być w obniżeniu, by w maksymalnym stopniu przetrzymać wody opadowe. W przypadku terenów utwardzonych na obiektach zieleni stosowane powinny być nawierzchnie przepuszczalne.

3.5. GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA

3.5.1. STAN WYJŚCIOWY

Sieć wodociągowa

Powiat charakteryzuje się wysokim poziomem zwodociągowania. Na terenie powiatu wyszkowskiego z sieci wodociągowej korzysta 92,72% mieszkańców. Poniższa tabela przedstawia charakterystykę sieci wodociągowych na terenie gmin powiatu. Do najmniej zwodociągowanej gminy należy gmina Zabrodzie.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

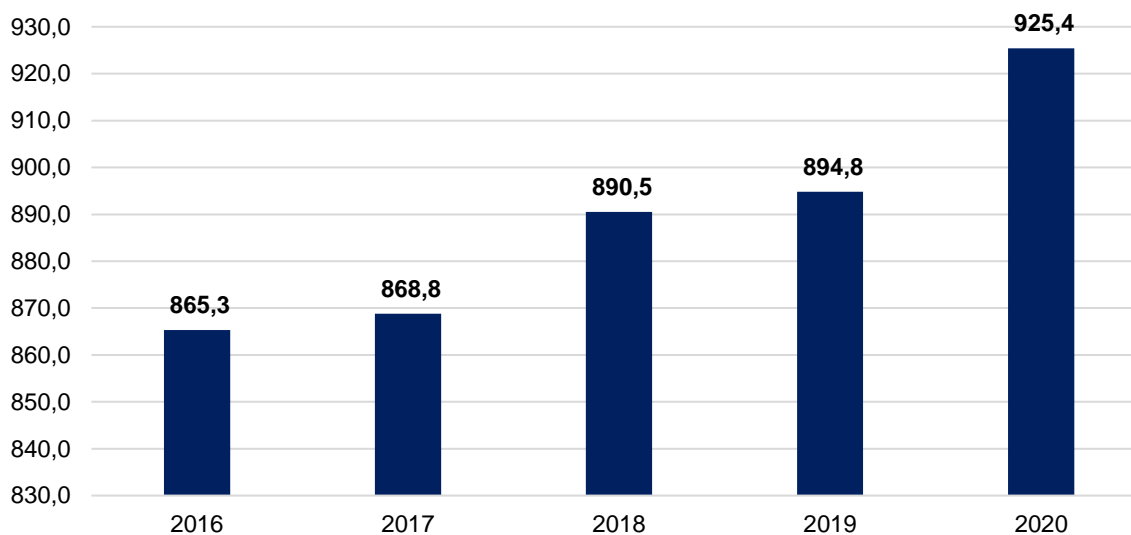
Tabela 33. Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie powiatu wyszkowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

Lp.	Gmina	Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	% ludności korzystający z instalacji
1	Powiat wyszkowski	937,9	18 110	68 816	92,72%
2	Brańszczyk	114,3	3 118	7 793	94,44%
3	Długosiodło	202,0	2 103	4 835	62,15%
4	Rząśnik	145,7	1 812	6 778	96,77%
5	Somianka	108,6	1 662	5 484	97,84%
6	Wyszków	256,0	7 691	38 861	98,04%
7	Zabrodzie	111,3	1 724	5 065	85,23%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 31.08.2021 r.].

Na przestrzeni lat odnotowywany jest wzrost długości sieci wodociągowej na terenie powiatu wyszkowskiego.

Długość sieci wodociągowej [km]

Wykres 6. Długość sieci wodociągowej [km] na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2016-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 31.05.2021 r.].

Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca powiatu w ostatnich latach przedstawiono w poniższej tabeli. Zużycie wody w ostatnich latach wzrasta (z wyjątkiem roku 2020, gdzie odnotowano spadek).

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 34. Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca powiatu wyszkowskiego/rok.

Zużycie wody z wodociągów na jednego mieszkańca	J.m.	2016	2017	2018	2019	2020
powiat wyszkowski	m ³	34,1	33,4	35,7	37,0	36,1

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 31.08.2021 r.].

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonuje szesnaście stacji uzdatniania wody oraz dwie hydrofornie.

Tabela 35. Charakterystyka stacji uzdatniania wody na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Nazwa ujęcia/ SUW	Liczba studni w ujęciu	Wydajność [m ³ /dobę]
Gmina Brańszczyk			
1	SUW Poręba Średnia	2	500,0
2	SUW Nowe Budy	2	343,2
3	SUW Nowa Wieś	2	570,0
4	SUW Dalekie Tartak	2	155,5
5	SUW Trzcianka	2	730,0
6	Hydrofornia Turzyn	2	200,0
7	Hydrofornia Udrzyn	2	430,0
Gmina Długosiodło			
8	SUW w m. Długosiodło	2	327,0
9	SUW w m. Stare Bosewo	1	1000,0
10	SUW w m. Chrzczanka Włociańska	1	126,0
Gmina Rząśnik			
11	SUW w m. Rząśniku	2	959,0
12	SUW w m. Ochudno	2	2040,0
13	SUW w m. Stary Lubiel	2	940,8
Gmina Somianka			
14	SUW Somianka	3	304,0
15	SUW Celinowo	2	480,0
16	SUW Stare Wypychy	2	497,0

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Gmina Wyszków			
17	SUW ul. Komunalna w Wyszkanie	5	7265,0
Gmina Zabrodzie			
18	SUW Niegów	2	2880,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędów Gmin, weryfikacja 2020 r.

Sieć kanalizacyjna

Na terenie powiatu wyszkowskiego z sieci kanalizacyjnej korzysta sumarycznie 57,14% osób, co stanowi 42 406 mieszkańców. Stopień skanalizowania poszczególnych gmin jest zróżnicowany.

Zauważalna jest dysproporcja między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej. Takie różnice wynikają także z rozproszenia zabudowy na obszarach wiejskich, gdzie usuwanie ścieków wymaga odmiennego podejścia niż w miastach. W takich przypadkach do gromadzenia ścieków wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe, z których ścieki wywożone są za pomocą wozów asenizacyjnych i przekazywane do oczyszczalni ścieków.

Dane na temat sieci kanalizacyjnej gmin powiatu wyszkowskiego zostały przedstawione w poniższej tabeli.

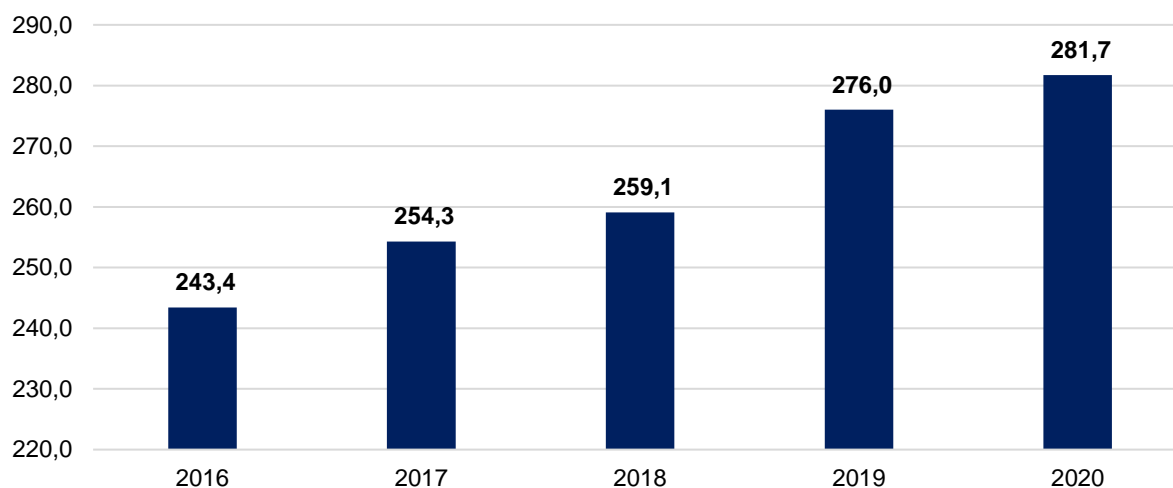
Tabela 36. Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu wyszkowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

Lp.	Gmina	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	% ludności korzystający z instalacji
1	Powiat wyszkowski	281,7	8 196	42 406	57,14%
2	Brańszczyk	59,6	1 518	4 159	50,40%
3	Długosiodło	31,4	529	2 433	31,28%
4	Rząśnik	41,1	774	3 052	43,58%
5	Somianka	11,2	197	862	15,38%
6	Wyszków	112,3	4 585	29 877	75,38%
7	Zabrodzie	26,1	593	2 023	34,04%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 31.08.2021 r.].

Na przestrzeni lat odnotowywany jest wzrost długości sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu.

Długość sieci kanalizacyjnej [km]

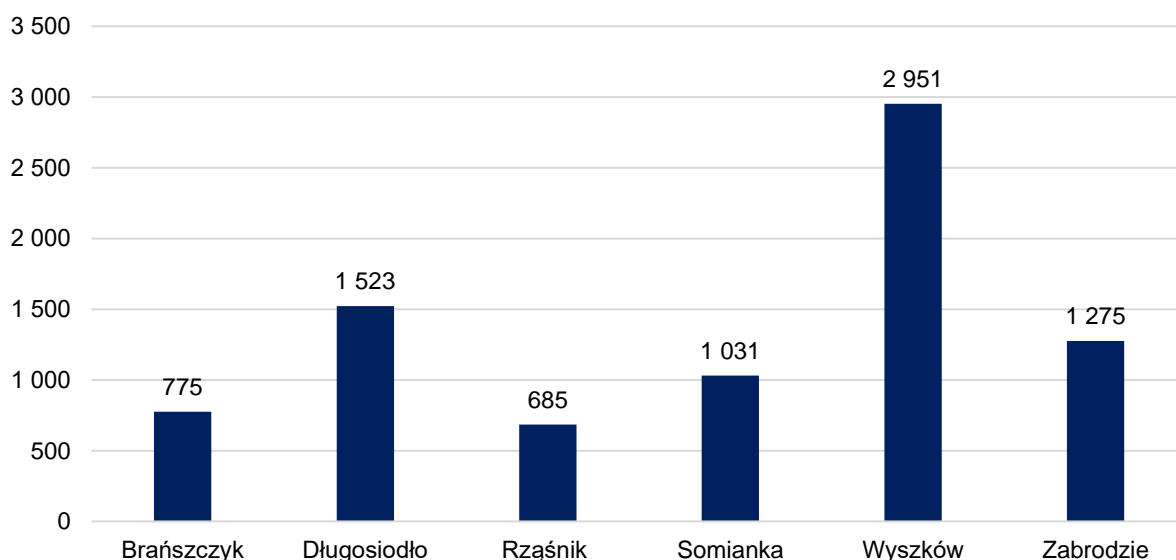

Wykres 7. Długość sieci kanalizacyjnej [km] na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2015-2020.
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 31.05.2021 r.].

Zbiorniki bezodpływowe i przydomowe oczyszczalnie

Na terenie powiatu wyszkowskiego liczba zbiorników bezodpływowych stanowi bardzo dużą wartość. Łącznie w gminach na terenie powiatu w roku 2019 zinwentaryzowano 8 240 zbiorników bezodpływowych, najliczniej zlokalizowanych na terenie gminy Wyszków.

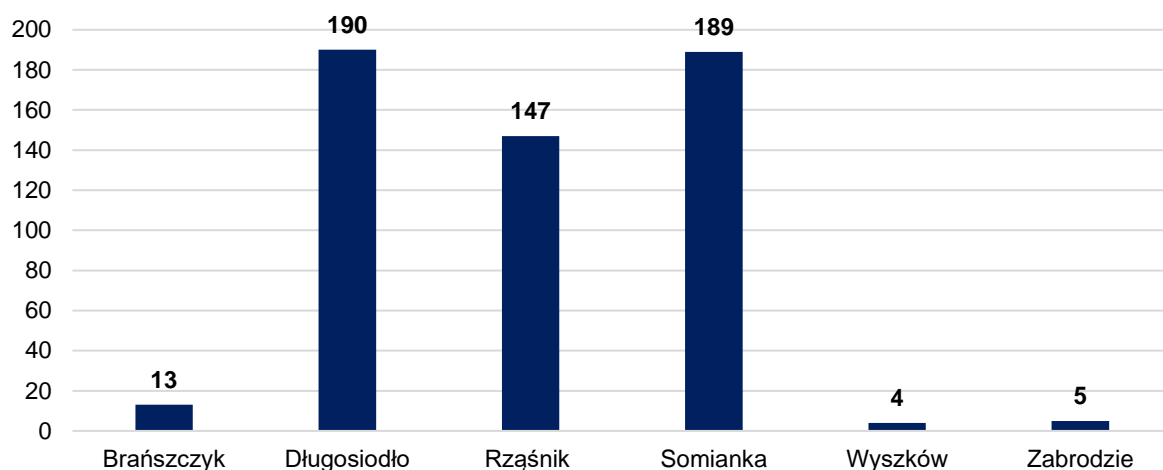
Liczba zbiorników bezodpływowych w gminach powiatu

Wykres 8. Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu wyszkowskiego (dane na 31.12.2019 r.).
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Liczba przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie powiatu w 2019 r. wynosiła 548, najliczniej zlokalizowane na terenie gminy Długosiodło i Somianka.

Liczba oczyszczalni przydomowych na terenie gmin powiatu

Wykres 9. Przydomowe oczyszczalnie ścieków zlokalizowane na terenie powiatu wyszkowskiego (dane na 31.12.2019 r.).

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Oczyszczalnie ścieków

Na terenie powiatu wyszkowskiego znajduje się 8 oczyszczalni ścieków, których charakterystykę przedstawiono w poniższej tabeli.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 37. Oczyszczalnie ścieków na terenie powiatu wyszkowskiego.

Zarządzający	Typ i rodzaj oczyszczalni/ rok uruchomienia	Lokalizacja	Odbiornik	Maksymalna przepustowość (m ³ /d)	Średnia przepustowość (m ³ /d)	RLM
Gmina Brańszczyk						
Zakład Gospodarki Komunalnej w Brańszczyku	mechaniczno – biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów, BIOBLOK BIS 90 1993 r	Brańszczyk	rów melioracyjny	310	286	2300
	mechaniczno – biologiczna 2013 r	Trzcianka	rzeka Struga	460	350	1082
	mechaniczno – biologiczna CBR – FOS 2003 r.	Udrzynek	rzeka Tuchelka	216	171,3	1425
Gmina Długosiodło						
Gmina Długosiodło	mechaniczno – biologiczne, APIS 1998 r.	Kornaciska	rzeka Wymakracz	700	-	3750
Gmina Somianka						
Zakład Gospodarki Komunalnej w Somiance	SBR, z podwyższonym usuwaniem biogenów 2000 r	Somianka	rów melioracyjny	300	150	2580
Gmina Rząśnik						
Gmina Rząśnik	mechaniczno – biologiczna BIOBLOK BIS 400 1996 r.	Rząśnik	rów melioracyjny	400	350	5830

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Gmina Wyszków						
Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Wyszkanie	mechaniczno –biologiczna, z podwyższonym usuwaniem biogenów 1984 r	Rybieńko Stare	rzeka Bug	6000	4500	44250
Gmina Zabrodzie						
Gmina Zabrodzie	mechaniczno – biologiczna BIOBLOK BIS 100 1996 r	Zabrodzie	rzeka Fiszor	300	250	2170

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędów Gmin, weryfikacja 2020 r.

3.5.2. ANALIZA SWOT

Tabela 38. Analiza SWOT dla komponentu gospodarka wodno – ściekowa.

GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- wysoki poziom zwodociągowania powiatu - stacje uzdatniania wody w każdej gminie - rozbudowa i modernizacja gminnych oczyszczalni ścieków	- niewystarczający stopień skanalizowania obszarów wiejskich - brak prawidłowego oczyszczenia ścieków bytowych w obszarach dominacji zabudowy letniskowej - brak systemów prawidłowego zagospodarowania wód opadowych, z uwzględnieniem ich oczyszczania i retencjonowania
SZANSE	ZAGROŻENIA
- rozbudowa sieci wodociągowej - rozbudowa sieci kanalizacyjnej - edukacja mieszkańców - wzrost świadomości lokalnej społeczności w zakresie konieczności oszczędzania wody oraz szkodliwości odprowadzania do środowiska nieoczyszczonych ścieków komunalnych	- potencjalne zagrożenie nieszczelnymi zbiornikami bezodpływowymi powodujące skażenie wód podziemnych - niepostępujący proces rozbudowy sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu - niewłaściwa eksploatacja przydomowych oczyszczalni ścieków

Źródło: Opracowanie własne.

3.5.3. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie gospodarki wodno-ściekowej:

- Dysproporcje w długości sieci wodociągowej i sieci kanalizacyjnej.
- Ścieki ze zbiorników bezodpływowych na terenach o rozproszonej zabudowie w dużej części nie są wywożone wozami asenizacyjnymi do oczyszczania w oczyszczalniach ścieków, tylko nielegalnie wprowadzane do wód i ziemi.

Kierunki działań

W celu poprawy stanu środowiska wodnego działania powinny się koncentrować na dalszej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekucji obowiązku przyłączania nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Dodatkowo – kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w celu zwiększenia dostępności mieszkańców do kanalizacji sanitarnej. Priorytetowe są działania na rzecz pełnego skanalizowania powiatu, a w obszarach, gdzie jest to ekonomicznie i technicznie nieuzasadnione, zapewnienie indywidualnych rozwiązań np. w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

W celu zmniejszenia zapotrzebowania na wodę należy zachęcać mieszkańców do instalowania systemów gromadzenia i wykorzystania wody deszczowej do podlewania ogrodów. W dalszym ciągu niezbędna jest modernizacja i rozbudowa systemu zaopatrzenia ludności w wodę oraz zapewnienie najwyższej jakości wód powierzchniowych i podziemnych. Spływu azotu z pól do wód podziemnych

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

i powierzchniowych można ograniczyć poprzez racjonalne dozowanie i limitowanie środków plonotwórczych na użytkach rolnych. Przed niekontrolowanym przedostawaniem się niebezpiecznych substancji do wód zapobiega również odpowiednie przechowywanie nawozów naturalnych. Budowa szczelnych zbiorników na gnojówkę oraz uszczelnionych płyt obornikowych pozwala na ograniczenie tego zagrożenia.

W celu utrzymania prawidłowych stosunków wodnych niezbędne są regularne prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych, ciekach naturalnych, utrzymanie w należytym stanie urządzeń przeciwpowodziowych oraz budowa, przebudowa i konserwacja zbiorników pełniących funkcje małej retencji.

3.6. ZASOBY GEOLOGICZNE

3.6.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Tabela 39. Stan realizacji zadań własnych w zakresie gospodarowania zasobami geologicznymi na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Zakładany cel	Podjęte zadania
1	Kontrola realizacji koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	Działanie jest realizowane w trybie ciągłym.

3.6.2. STAN WYJŚCIOWY

Według podziału fizyczno – geograficznego Polski (Kondracki J, 2002 r.) powiat wyszkowski położony jest w obrębie: makroregionu Nizina Północnomazowiecka oraz mezoregionów: Dolina Dolnej Narwi, Międzyrzecze Łomżyńskie, Dolina Dolnego Bugu oraz Równina Wołomińska.

Rzeźba terenu w obrębie powiatu jest konsekwencją budowy geologicznej najmłodszych utworów, ukształtowanych w wyniku działalności akumulacyjnej lądolodu zlodowacenia środkowopolskiego oraz działalności fluwioglacjalnej wód polodowcowych. Obecnie istotnym czynnikiem kształtującym rzeźbę terenu powiatu wyszkowskiego jest gospodarcza działalność człowieka. Na podstawie wierceń geologicznych w podłożu stwierdzono występowanie osadów związanych genetycznie z ostatnią epoką lodowcową. Reprezentują je: szara glina zwałowa oraz wodno – lodowcowe piaski i żwiry. Występują tu również osady pochodzenia rzeczno, piaski wydmowe, a w dolinie Bugu – namuły bagienne i torfy.

3.6.3. SUROWCE MINERALNE

Obszar powiatu wyszkowskiego nie jest obszarem zasobnym w surowce mineralne. Wynika to z budowy geologicznej terenu i pokrycia utworów trzeciorzędowych grubą warstwą luźnych skał nagromadzonych w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Wśród udokumentowanych złóż surowców mineralnych podstawową grupę stanowią kopaliny pospolite, do których należą kruszywa, surowce ilaste, piaski. Na podmokłych i zabagnionych terenach powiatu występują także pokłady torfu o niewielkiej, maksymalnie kilkumetrowej miąższości.

Charakterystykę złóż na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 40. Złoże piasków i żwirów na terenie powiatu wyszkowskiego – stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Nazwa złoże	Powierzchnia złoże [ha]	Położenie na terenie gmin powiatu wyszkowskiego	Stan zagospodarowania	Zasoby		
					Geologiczne bilansowe [tys. t]	Przemysłowe [tys. t]	Wydobycie [tys. t]
1	Ostryków Dworski	8,1	Długosiodło	złoże rozpoznane wstępnie	-	-	-
2	Przetycz Folwark	5,8	Długosiodło	złoże rozpoznane szczegółowo	729	-	-
3	Rzeka Bug	13,88	Somianka, Wyszków, Zabrodzie	złoże rozpoznane wstępnie	1 470	-	-
4	Lucynów Mały I	1,67	Wyszków	złoże rozpoznane szczegółowo	338	-	-
5	Lucynów Mały II	0,32	Wyszków	złoże rozpoznane szczegółowo	63	-	-
6	Wyszków-Bug	24,47	Wyszków	eksploatacja złoże zaniechana	1 658	-	-
7	Anastazew	1,12	Zabrodzie	złoże eksploatowane okresowo	108	-	-
8	Słopsk IV	4,9	Zabrodzie	złoże zagospodarowane	1 093	1 093	45

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r., Autor: Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy, Rok wydania: 2021.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 41. Złóża surowców szklarskich na terenie powiatu wyszkowskiego – stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Położenie na terenie gmin powiatu wyszkowskiego	Stan zagospodarowania	Zasoby		
					Geologiczne bilansowe [tys. t]	Przemysłowe [tys. t]	Wydobycie [tys. t]
1	Mostówka	44,96	Wyszków, Zabrodzie	złoże rozpoznane szczegółowo	8 773,30	-	-
2	Wyszków-Skuszew	20,4	Wyszków	eksploatacja złoża zaniechana	1 055,89	825,89	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r., Autor: Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy, Rok wydania: 2021.

Tabela 42. Złóża piasków kwarcowych d/p betonów komórkowych na terenie powiatu wyszkowskiego – stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Nazwa złoża	Powierzchnia złoża [ha]	Położenie na terenie gmin powiatu wyszkowskiego	Stan zagospodarowania	Zasoby		
					Geologiczne bilansowe [tys. m ³]	Przemysłowe [tys. m ³]	Wydobycie [tys. m ³]
1	Mostówka	-	Wyszków, Zabrodzie	złoże rozpoznane wstępnie	5 553,00	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 r., Autor: Państwowy Instytut Geologiczny-Państwowy Instytut Badawczy, Rok wydania: 2021.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Eksploracja złóż ma niebagatelny wpływ na środowisko. Wydobywanie sposobem odkrywkowym powoduje znaczne zmiany użytkowania terenu, szczególnie w przypadku rozpoczęcia działalności zakładu górniczego w miejsce gruntów ornych czy lasów. Dużym problemem jest także obniżenie poziomu wód podziemnych, co niejednokrotnie skutkuje zmniejszeniem przepływu (a w skrajnych przypadkach zanikiem) cieków powierzchniowych. Skutkami eksploatacji podziemnej mogą być odkształcenia terenu powodujące uszkodzenia gruntów rolnych, leśnych oraz różnego rodzaju urządzeń czy instalacji. W wielu przypadkach szkody kwalifikują do otrzymania odszkodowania. Naprawa obiektów i instalacji powinna przebiegać na bieżąco, zaś po zaprzestaniu działalności górniczej zdegradowany teren powinien zostać poddany rekultywacji.

Corocznie w terminie do 28 lutego każdego roku przedsiębiorcy prowadzący eksploatację złóż mają obowiązek zgłaszania do Starostwa Powiatowego w Wyszowie informacji o powstałych zmianach w zakresie gruntów podlegających rekultywacji.

3.6.4. ANALIZA SWOT

Tabela 43. Analiza SWOT dla komponentu zasoby geologiczne.

ZASOBY GEOLOGICZNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- dobry stan występujących na terenie powiatu zasobów geologicznych - występujące zasoby surowców mineralnych - niski odsetek obszarów zdegradowanych działalnością wydobywczą	- tereny poeksploatacyjne
SZANSE	ZAGROŻENIA
- przemyślane działanie i korzystanie z zasobów geologicznych	- brak rekultywacji terenów pokopalnianych

Źródło: Opracowanie własne.

3.6.5. ZAGROŻENIA

Eksploracja surowców narusza naturalne warunki przyrodnicze i wywołuje szereg zmian w środowisku naturalnym.

Problemy ekologiczne w zakresie surowców mineralnych:

- Eksploatacja surowców naruszająca naturalne warunki przyrodnicze i wywołująca szereg zmian w środowisku naturalnym.
- Istnieje zjawisko nielegalnego pozyskiwania surowców.
- Zwiększenie liczby wysypisk odpadów w starych wyrobiskach.
- Kosztowny proces rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

W najbliższych latach surowce skalne (kruszywa łamane i żwirowe), tak jak ma to miejsce obecnie, będą wykorzystywane na potrzeby budowy i modernizacji sieci drogowych i kolejowych oraz budownictwa.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Wielkość zapotrzebowania zależeć będzie od liczby i skali inwestycji realizowanych w tym zakresie na terenie powiatu.

Kierunki działań

Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi powinno prowadzić do ochrony zasobów kopalin i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych. Wydobywanie kopalin winno odbywać się pod warunkiem posiadania programów ograniczających skalę i zakres naruszeń środowiska w otoczeniu.

Działalność edukacyjna w zakresie zrównoważonego wykorzystania i eksploatacji surowców naturalnych jest szczególnie istotna z punktu widzenia oszczędności zasobów naturalnych ziemi.

W zakresie eksploatacji kopalin, ich strategicznych złóż wymienionych w „Bilansie zasobów kopalin” istotnym elementem jest ochrona strategicznych złóż kopalin do przyszłego potencjalnego wykorzystania. Zadanie to realizowane jest poprzez odpowiednie zapisy najpierw w wojewódzkim, a w kolejnych etapach w gminnych Planach Zagospodarowania Przestrzennego w trakcie aktualizacji tych planów.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatu nie wpływają na zasoby złóż (w perspektywie krótkoterminowej).

3.7. GLEBY

3.7.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

3.7.2. STAN WYJŚCIOWY

Warunki morfologii, geologiczne i wodne w obrębie powiatu wyszkowskiego są niezbyt korzystne dla wytworzenia urodzajnych gleb rolniczych. Dominują tu generalnie gleby słabe, wykształcone na podłożu piaszczystym w obrębie wysoczyzny. Są to głównie gleby brunatne wylugowane, bielcowe i pseudobielcowe, miejscami czarne ziemie i gleby szare. Na fragmentach dna doliny Bugu (głównie w starorzeczach) oraz w obniżeniach dolin bocznych, a także lokalnie w obniżeniach na terasie nadzalewowej wykształciły się gleby organiczne: torfowe, mające często charakter torfowisk niskich oraz mady. Gleby płowe i brunatne tworzą przeważnie kompleksy żytnie dobre lub pszenne dobre, bardzo rzadko bardzo dobre. Gleby bielcowe oraz gleby rdzawe mają bardzo niską przydatność rolniczą – stanowią głównie kompleks żytni słaby lub żytnio – łubinowy. Gleby hydromorficzne tworzą przeważnie kompleksy trwałych użytków zielonych.

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej według szacunków Instytutu Upraw, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach wynosi dla powiatu wyszkowskiego 48,9 (dla województwa mazowieckiego – 59,4, dla kraju – 66,6). Gleby dobre i średnie (klasy III i IV) stanowią na terenie powiatu ok. 30% użytków rolnych (w województwie mazowieckim – 55,7%, w kraju – 60,5%). Najwyższej jakości gleby występują na terenie gminy Somianka, najniższej – na terenie gminy Długosiodło. Gleby I i II klasy bonitacyjnej w powiecie nie występują w ogóle.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Na terenie powiatu wyszkowskiego nie są prowadzone badania jakości gleb gruntów ornych w ramach monitoringu chemizmu IUNG.

3.7.3. ANALIZA SWOT

Tabela 44. Analiza SWOT dla komponentu gleby.

GLEBY	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- brak nadzwyczajnych zagrożeń związanych ze skażeniem chemicznym powierzchni ziemi i gleb	- stosowanie środków ochrony roślin i nawozów w rolnictwie - brak pomiarów jakości gleb na terenie powiatu - przewaga gleb niskiej klasy bonitacyjnej
SZANSE	ZAGROŻENIA
- edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony powierzchni ziemi oraz promowanie rolnictwa ekologicznego - konieczność wykonywania ocen oddziaływania inwestycji na środowisko - programy rolno – środowiskowe	- tworzenie się „dzikich” wysypisk odpadów - postępująca urbanizacja i fragmentacja terenów wiejskich

Źródło: Opracowanie własne.

3.7.4. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne związane z jakością gleb:

- Wzrastające obciążenie gleb spowodowane narastającą chemizacją, w tym użyciem środków systemicznych.
- Wysoki udział gleb kwaśnych.
- Stosowanie przez rolników nawozów mineralnych zakwaszających glebę.

Kierunki działań:

Kierunkami działań na rzecz poprawy gleb na terenie powiatu powinny być zabiegi przyczyniające się do zmniejszenia kwasowości gleb oraz zwiększenie zasobności m.in. w potas realizowane m.in. przez rolników z terenu powiatu.

Cennym działaniem, przyczyniającym się do zwiększenia świadomości ekologicznej i rolniczej, jest organizacja spotkań informacyjnych, konferencji, szkoleń i akcji informacyjnych połączonych z praktycznymi zajęciami dla rolników, zainteresowanych produkcją rolną a także właścicieli gospodarstw predestynujących do ekologicznych i agroturystycznych.

Adaptacja do zmian klimatu

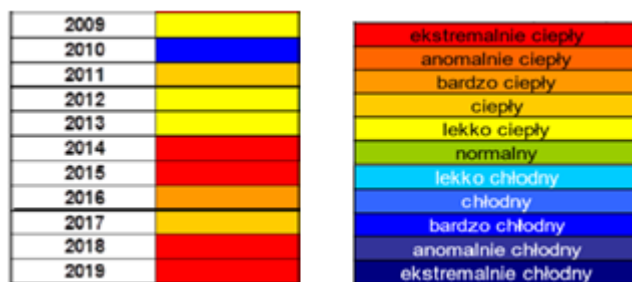
Obszar Polski jest narażony na stopowienie dzięki coraz częściej pojawiającym się suszom, falam upałów i deficytowi opadów. Niewielka retencja i brak efektywnych działań w związku z gospodarowaniem wodą naraża Polskę na niedostatek wody pitnej w przyszłości.

Ostatnie lata według klasyfikacji IMGW w większości były cieplejsze niż zwykle. W latach 2014-2019 aż cztery lata zostały zaklasyfikowane jako ekstremalnie ciepłe, a poważne susze zaczynają powoli stawać

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

się normą. Wpisuje się to w ogólnoeuropejską tendencję ostatnich lat do występowania ekstremalnych temperatur i licznych anomalii meteorologicznych.

Rysunek 11. Klasyfikacja rocznej temperatury powietrza w Polsce w latach 2009-2019.

Źródło: Biuletyn Monitoringu Klimatu Polski 2019, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Państwowy Instytut Badawczy (<https://biznesalert.pl/susza-gospodarka-skne-polska-srodowisko-opady-hydrologia-pogoda-warunki-woda-energetyka/>).

Rolnictwo jest sektorem bardzo wrażliwym na niedobory wody, gdzie potrzeby wodne według prognoz wzrosną o 25-30% w perspektywie do 2050 roku. Przeprowadzone prognozy pokazują, że na skutek zwiększania się temperatury wydłuża się okres wegetacyjny, w związku z tym nastąpi przesunięcie zabiegów agrotechnicznych oraz zmiana produktywności upraw. Poprawią się warunki dla roślin ciepłolubnych, takich jak kukurydza, słonecznik, soja, winorośle czy pszenica, dzięki czemu jakość plonów będzie lepsza od obecnie otrzymywanych. Rozpoczynający się wcześniej okres wegetacji zwiększy jednak zagrożenie upraw ze względu na występowanie późnych wiosennych przymrozków.

Jednocześnie wraz ze wzrostem temperatury zwiększy się zagrożenie ze strony szkodników roślin uprawnych, które podobnie jak rośliny zareagują przyspieszeniem rozwoju i będą stanowić większe zagrożenie dla upraw. Przewidywane zmiany klimatyczne i związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie spowodują wzrost zapotrzebowania na wodę do nawodnień. Obok suszy także intensywne opady stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej.

3.8. GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW

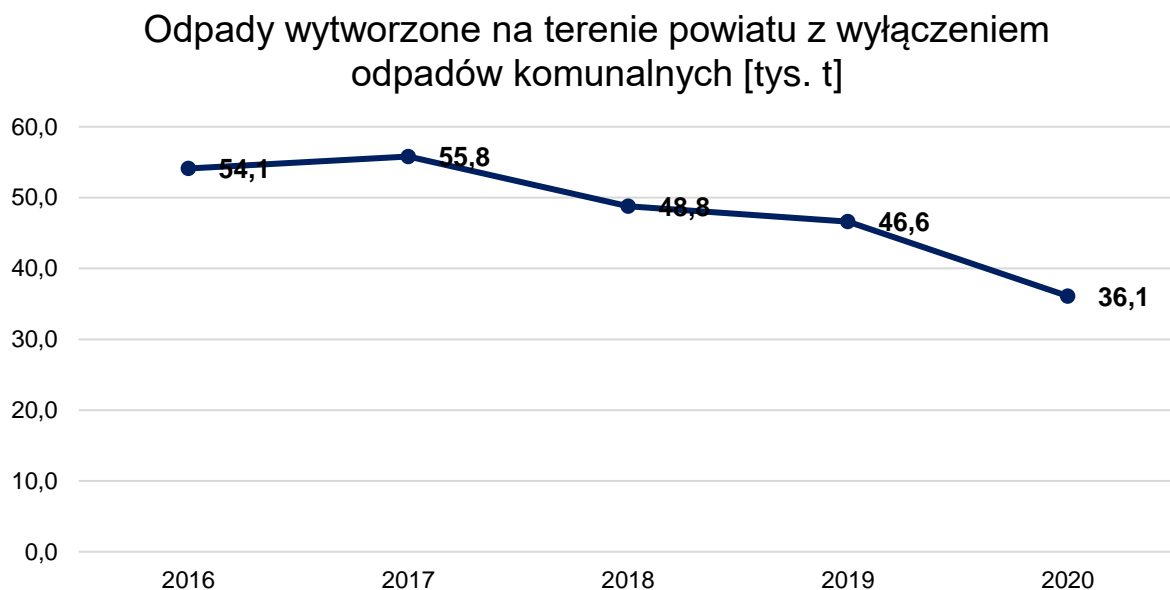
3.8.1. STAN WYJŚCIOWY

Powiat wykonuje zadania publiczne o charakterze ponadgminnym, a jego funkcje mają charakter uzupełniający w stosunku do gminy. Gminy natomiast zobowiązane są do wypełniania zadań w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi wynikającymi m.in. z ustawy o odpadach, ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach i rozporządzeń wykonawczych.

Na podstawie art. 17 ust. 4 w związku z art. 6 pkt 17 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zmianie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2019 r. poz. 1579) Marszałek Województwa Mazowieckiego prowadzi listę funkcjonujących instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych, które zostały oddane do użytkowania i posiadają wymagane decyzje pozwalające na przetwarzanie odpadów, o których mowa w art. 35 ust. 6 ustawy o odpadach.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Na terenie powiatu brak jest instalacji spełniających wymagania dla instalacji komunalnych. W ostatnich latach spada wytworzonych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych), zgodnie z poniższym wykresem.

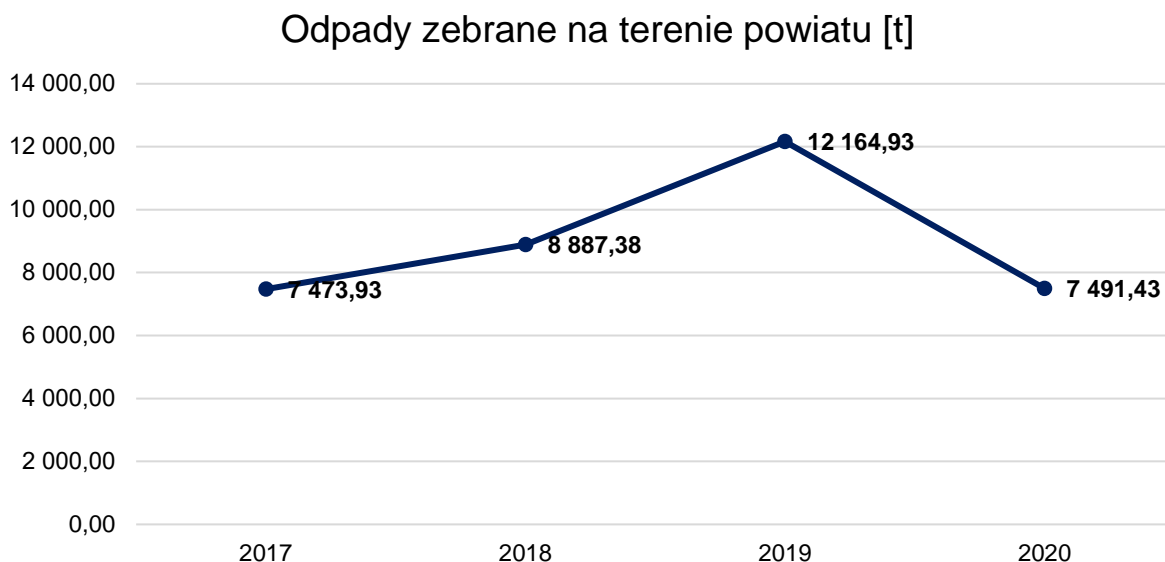
Wykres 10. Odpady wytworzone na terenie powiatu wyszkowskiego z wyłączeniem odpadów komunalnych w latach 2016-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

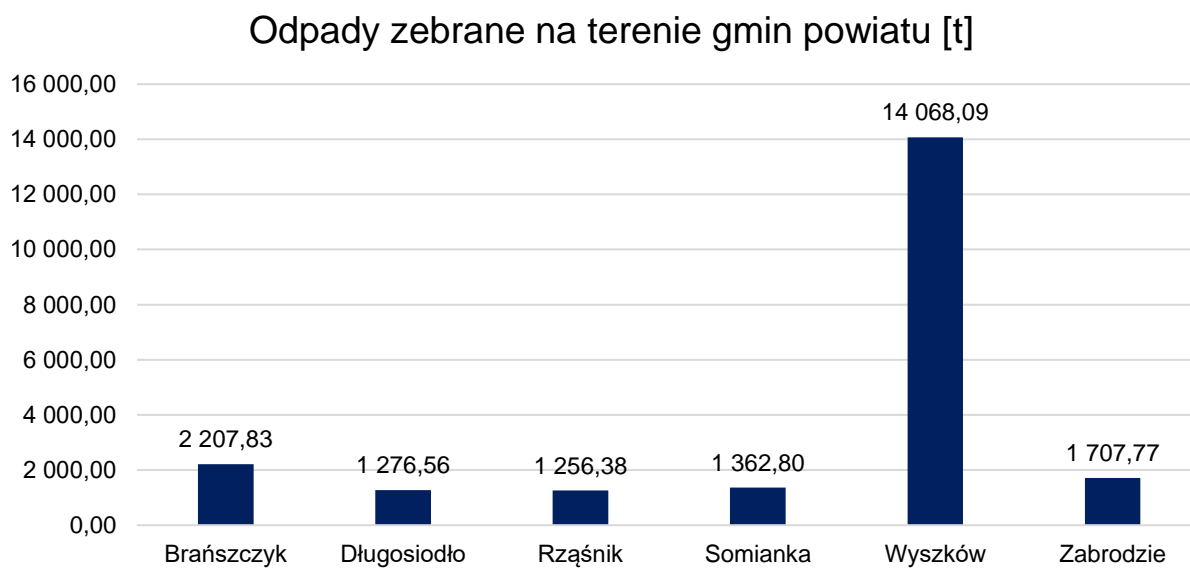
Gospodarka odpadami na terenie gmin powiatu

Na terenie powiatu występują różne systemy zbierania odpadów komunalnych. Podstawę indywidualizacji postępowania w poszczególnych gminach stanowią sposoby zbiórki odpadów, gwarantujące ich sprawny przewóz od wytwórcy do miejsca przetworzenia lub unieszkodliwienia. We wszystkich gminach prowadzona jest selektywna zbiórka odpadów. Dominującym systemem w zabudowie jednorodzinnej jest segregacja prowadzona „u źródła” poprzez gromadzenie poszczególnych odpadów (szkło, tworzywa sztuczne, papier i tektura, metale) w odpowiednio oznakowanych pojemnikach lub workach.

W ostatnich latach na terenie powiatu rośnie masa zbieranych odpadów (z wyjątkiem roku 2020). W 2019 r. największa liczba odpadów została zebrana na terenie gminy Wyszków.

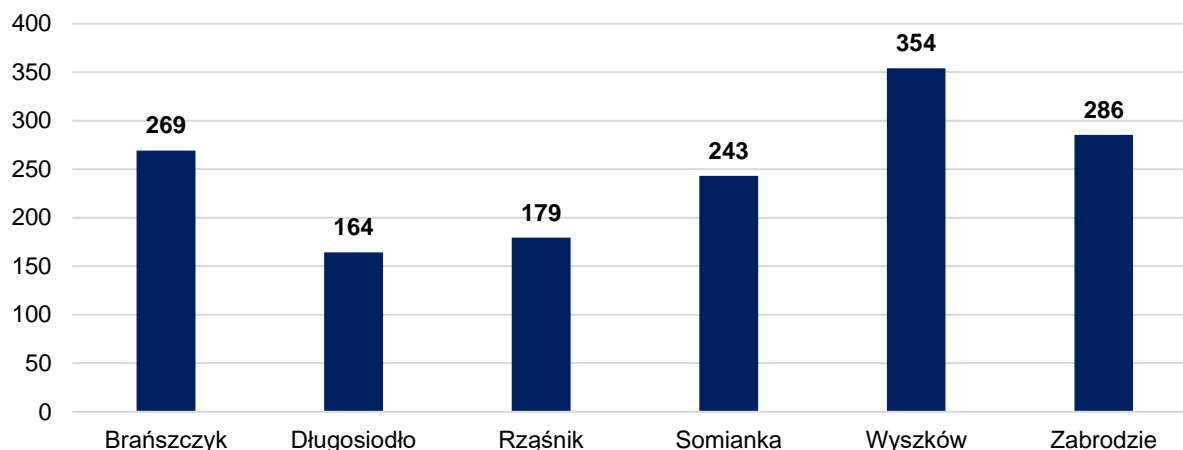
Wykres 11. Odpady zebrane na terenie powiatu wyszkowskiego w ostatnich latach.
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Wykres 12. Odpady zebrane w ciągu roku 2019 [t] na terenie gmin powiatu wyszkowski.
Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Analizując masę wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca, największa liczba odpadów przypadała na mieszkańca gminy Wyszków, następnie gminy Zabrodzie.

Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca [kg]

Wykres 13. Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca w gminach powiatu wyszkowskiego w 2020 roku.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

PSZOKi na terenie powiatu wyszkowskiego:

- Gmina Brańszczyk - na terenie Zakładu Gospodarki Komunalnej w Brańszczyku ul. Bielińska 29,
- Gmina Długosiodło - w miejscowości Długosiodło, ul. Polna 21,
- Gmina Wyszków - w miejscowości Wyszków, ul. Leśna 3,
- Gmina Rząśnik – w miejscowości Nowy Lubiel 41A,
- Gmina Somianka - na placu Zakładu Gospodarki Komunalnej w Somiance, Somianka-Parcele 13A,
- Gmina Zabrodzie – w miejscowości Zabrodzie ul. Szkolna 49.

Wszystkie gminy powiatu wyszkowskiego w 2020 roku osiągnęły wymagane prawem poziomy recyklingu.

Wyroby azbestowe

Odpady zawierające azbest należą do odpadów niebezpiecznych. Ze względu na budowę i strukturę tych wyrobów, stanowią one poważny problem dla zdrowia ludzi i stanu środowiska.

Włókna respirabilne azbestu są wystarczająco drobne by przeniknąć głęboko do płuc, gdzie stanowią ryzyko poważnych chorób układu oddechowego. Włókna te powstają na skutek działania mechanicznego (np. gdy płyty azbestowe są łamane lub poddane jakiegokolwiek obróbce mechanicznej lub ścieraniu).

W dniu 14 lipca 2009 r. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032”, w którym jako główny cel wskazano konieczność usunięcia azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu kraju do 2032 r.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Na właścicielu, zarządcy bądź użytkowniku nieruchomości, na której znajdują się wyroby zawierające azbest, ciąży obowiązek sporządzenia informacji o wyrobach zawierających azbest i miejscu ich wykorzystywania – obowiązek tzw. inwentaryzacji. Inwentaryzacja jest wykonywana na podstawie spisu z natury.

Osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami przedkładają informację odpowiednio wójtowi, burmistrzowi lub prezydentowi miasta.

Podmioty prawne przedkładają informację bezpośrednio marszałkowi województwa. Dane należy raportować corocznie do 31 stycznia za poprzedni rok kalendarzowy.

Zebrane od osób fizycznych informacje o rodzaju, ilości i miejscach występowania azbestu wójt, burmistrz lub prezydent miasta przedkłada marszałkowi województwa do 31 marca każdego roku w formie aktualizacji Bazy Azbestowej.

W imieniu posiadaczy/użytkowników wyrobów zawierających azbest w gminie inwentaryzację wyrobów może przeprowadzić (zlecić przeprowadzenie) gmina. Gminy powiatu prowadzą akcje w zakresie usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest finansowane głównie ze środków własnych i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Masa wyrobów azbestowych na terenie gmin powiatu wyszkowskiego została przedstawiona w poniższej tabeli.

Tabela 45. Wyroby azbestowe na terenie gmin powiatu wyszkowskiego [kg].

Gmina	Zinventaryzowane			Unieszkodliwione		Pozostałe do unieszkodliwienia		
	razem	osoby fizyczne	osoby prawne	razem	osoby fizyczne	razem	osoby fizyczne	osoby prawne
Brańszczyk	5 924 492	5 900 347	24 145	761 968	757 463	5 162 524	5 142 884	19 640
Długosiodło	6 395 325	6 344 261	51 064	900 853	893 724	5 494 472	5 450 537	43 934
Rząśnik	7 635 026	7 614 136	20 890	666 433	659 823	6 968 594	6 954 313	14 280
Somianka	11 356 700	11 310 807	45 893	1 305 612	1 296 559	10 051 088	10 014 248	36 840
Wyszków	12 326 548	12 234 390	92 158	2 360 528	2 341 860	9 966 019	9 892 530	73 489
Zabrodzie	4 230 968	4 154 948	76 020	695 822	693 182	3 535 147	3 461 767	73 380

Źródło: <https://www.bazaazbestowa.gov.pl/pl/usuwanie-azbestu/zestawienie-statystyczne> [Dostęp: 30.08.2021 r.].

3.8.2. ANALIZA SWOT

Tabela 46. Analiza SWOT dla komponentu gospodarka odpadami.

GOSPODARKA ODPADAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- opracowane programy usuwania azbestu przez gminy, wchodzące w skład powiatu - instalacje komunalne zlokalizowane na terenie powiatu - objęcie wszystkich mieszkańców powiatu systemem zorganizowanego odbioru odpadów komunalnych - monitoring zamkniętych składowisk odpadów - planowanie rekultywacji nieczynnych składowisk odpadów - spadek wytwarzanych odpadów (z wyłączeniem odpadów komunalnych)	- zbyt niskie tempo usuwania z terenu powiatu wyrobów zawierających azbest - złe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami przez mieszkańców (pozbywanie się odpadów niezgodnie z przepisami prawa) - corocznie wzrastająca masa zbieranych odpadów
SZANSE	ZAGROŻENIA
- prawidłowa realizacja programów usuwania azbestu przez gminy, wchodzące w skład powiatu - edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami	- nieosiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu przez związek gospodarki odpadami - wzrastająca liczba odpadów na terenie powiatu - niewypełnienie założeń Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Źródło: Opracowanie własne.

3.8.3. ZAGROŻENIA

Obszary problemowe dotyczące gospodarki odpadami związane są z:

- nieprawidłowymi praktykami dotyczącymi gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa),
- niewystarczającym poziomem selektywnej zbiórki odpadów oraz małym poziomem ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania,
- występowaniem wyrobów zawierających azbest w gminach powiatu.

Kierunki działań

Ochrona przed odpadami jest specyficzną dziedziną ochrony środowiska, gdyż poszczególne przedsięwzięcia w tym zakresie w dalszej perspektywie, poza bezspornymi efektami ekologicznymi w postaci likwidacji zagrożeń, mogą przynieść również wymierne korzyści materialne wynikające z racjonalnego gospodarowania odpadami (odzysk surowców i materiałów, wykorzystanie energii). Żadna inna dziedzina ochrony środowiska nie daje takich możliwości tworzenia rynku surowcowo-materiałowego, lecz również żadna inna dziedzina nie wymaga poniesienia, szczególnie w początkowym okresie, tak wielkich nakładów inwestycyjnych i wprowadzenia znacznych zmian organizacyjnych. Celem nadrzędnym polityki w zakresie gospodarowania odpadami jest zapobieganie powstawaniu odpadów,

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

przy rozwiązywaniu problemu odpadów "u źródła", odzyskiwanie surowców i ponowne wykorzystanie odpadów oraz bezpieczne dla środowiska końcowe unieszkodliwianie odpadów niewykorzystanych.

Zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji jest jednym z ważniejszych celów polityki ekologicznej, gdyż jest to jedna z dróg realizacji zasady likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła, która ponadto pozwala na uzyskanie korzyści gospodarczych w postaci zmniejszenia nakładów na produkcję, a w konsekwencji zmniejszenia obciążeń obywateli z tytułu wykorzystywania zasobów naturalnych i ochrony środowiska.

Na poziomie lokalnym jest to możliwe poprzez stosowanie polityki zielonych zamówień publicznych, czyli polityki w ramach której Starostwo Powiatowe włącza kryteria i/lub wymagania ekologiczne do procesu zakupów (procedur udzielania zamówień publicznych) i poszukuje rozwiązań ograniczających negatywny wpływ produktów/usług na środowisko oraz uwzględniających cały cykl życia produktów, a poprzez to wpływa na rozwój i upowszechnienie technologii środowiskowych.

Adaptacja do zmian klimatu

W kontekście zagadnienia horyzontalnego dotyczącego zmian klimatu, należy zwrócić uwagę przy organizowaniu obiektów gospodarki odpadami, takich jak PSZOK, place magazynowania odpadów, aby nie lokalizować ich na terenach zagrożonych powodzią, podtopieniami będącymi następstwami kumulacji zmian, będących efektem zmian klimatycznych. Zmiany klimatyczne mogą spowodować konieczność reorganizacji gminnych systemów odbioru odpadów komunalnych, zwiększenia częstotliwości odbioru odpadów zmieszanych czy biodegradowalnych. Istotnym zagadnieniem stało się zabezpieczenie przeciwpożarowe miejsc magazynowania odpadów, co dodatkowo ogranicza przedsiębiorczość w tym zakresie poprzez ograniczenia lokalizacyjne, pojemnościowe i wzrost kosztów.

3.9. ZASOBY PRZYRODNICZE

3.9.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

Tabela 47. Stan realizacji zadań własnych w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Zakładany cel	Podjęte zadania
1	Utrzymanie terenów zieleni przy drogach gminnych, powiatowych, wojewódzkich, krajowych i osiedlowych	Powiat realizował współpracę z Polskim Towarzystwem Leśnym dotyczącą kontynuacji wykonania zabiegów ochronnych na kasztanowcach białych rosnących w pasie drogowym przy Alei Wolności w Wyszkowie – zamontowano 52 pułapki feromonowe
2	Uporządkowanie ewidencji gruntów zalesionych	W roku 2020 w ramach działania sporządzono Inwentaryzacje Stanów Lasów dla lasów będących własnością powiatu. Dodatkowo: - Rozpoczęto procedurę sporządzenia Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów i inwentaryzacji stanów lasów dla gminy Długosiodło (40 obrębów ewidencyjnych), - Sporządzono Uprozczone Plany Urządzenia Lasów oraz Inwentaryzacje Stanu Lasu dla miasta i gminy Wyszków – 27 obrębów geodezyjnych

Źródło: Opracowanie własne.

3.9.2. STAN WYJŚCIOWY

3.9.2.1. OBSZARY CHRONIONE

Teren powiatu objęto różnymi formami ochrony przyrody, na mocy ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z CRFOP udostępnionym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w granicach powiatu znajdują się pomniki przyrody, użytki ekologiczne oraz obszary NATURA 2000.

W granicach administracyjnych powiatu nie występują: parki narodowe, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, rezerваты przyrody oraz zespoły przyrodniczo – krajobrazowe.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody to pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy gatunków rodzimych lub obcych, źródła, wodospady, wywierzyska, skałki, jary, głazy narzutowe oraz jaskinie - art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, (t. j. Dz.U. 2021 r. poz. 1098).

W granicach powiatu objęto ochroną prawną 38 pomników przyrody żywej. Wśród nich znajdują się pojedyncze drzewa (35), grupy drzew (3).

Tabela 48. Liczbowe zestawienie pomników przyrody na terenie powiatu wyszkowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

Lp.	Gmina	Rodzaj pomnika			
		Pojedyncze drzewa	Grupy drzew	Głazy	Inne
1	Brańszczyk	7	2	-	-
2	Długosiodło	3	-	-	-
3	Rząśnik	-	-	-	-
4	Somianka	1	-	-	-
5	Wyszków	18	1	-	-
6	Zabrodzie	6	-	-	-

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Obszar Natura 2000

Natura 2000 to program sieci obszarów objętych ochroną przyrody na terytorium Unii Europejskiej. Celem programu jest zachowanie określonych typów siedlisk przyrodniczych oraz gatunków, które uważane są za cenne i zagrożone w skali całej Europy. Wspólne działanie na rzecz zachowania dziedzictwa przyrodniczego Europy w oparciu o jednolite prawo ma na celu optymalizację kosztów i spotęgowanie korzystnych dla środowiska efektów. Podstawą programu Natura 2000 są dwie unijne dyrektywy – dyrektywa ptasia oraz dyrektywa siedliskowa.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Na terenie powiatu wyszkowskiego znajduje się osiem obszarów Natura 2000, 5 specjalnych obszarów ochrony ptaków oraz 3 obszary ochrony siedliskowej. Ich charakterystyka została przedstawiona w poniższych tabelach.

Tabela 49. Obszary specjalnej ochrony ptaków na terenie powiatu wyszkowskiego.

Obszar NATURA 2000	Brańszczyk	Długosiodło	Rząśnik	Somianka	Wyszków	Zabrodzie
	Powierzchnia [ha]					
Dolina Dolnego Bugu (PLB140001)	4 480,9	-	-	2 582,9	5 248,0	1 102,3
Dolina Liwca (PLB140002)	-	-	-	-	271,5	-
Puszcza Biała (PLB140007)	9 742,3	10 799,3	9 093,4	834,6	561,5	-
Dolina Dolnej Narwi (PLB140014)	-	604,9	1 176,3	-	-	-
Bagno Pulwy (PLB 140015)		2 928,6	1 183,7			
Razem	14 223,2	14 332,8	11 453,4	3 417,5	6 081,0	1 102,3

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Tabela 50. Obszary ochrony siedliskowej na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Obszar	Gmina	Powierzchnia [ha]	Typy występujących siedlisk
1	Ostoja Nadbużańska (PLB140011)	Brańszczyk	7 698,112	nadrzeczne zarośla wierzbowe, starorzecza i inne naturalne zbiorniki wodne, wydmy śródlądowe z murawami szczytlichowymi zalewane muliste brzegi rzek
		Somianka		
		Wyszków		
		Zabrodzie		
2	Ostoja Nadliwiecka (PLH140032)	Wyszków	378,74	lasy łęgowe, głównie łęgi olszowo-jesionowe Fraxino-Alnetum, liczne starorzecza, nitrofilne niżowe nadrzeczne ziołorośla okrajkowe, łąki rajgrasowe Arrhenatherion elatioris, śródlądowe ciepłolubne murawy napiaskowe z klasy Koelerio glaucae-Corynephoretea canescentis

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

3	Wydmy Lucynowsko -Mostowieckie (PLB140013)			suche wrzosowiska oraz wydmy śródlądowe z murawami szczytlichowymi
---	--	--	--	--

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Dla obszarów Natura 2000 z terenu powiatu wyszkowskiego zostały ustalone następujące plany zadań ochronnych:

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 2 sierpnia 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnego Bugu PLB140001,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 7 lipca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Liwca PLH140002 [Dziennik Urzędowy Województwa Mazowieckiego z 2016 r.,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 4 maja 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Puszcza Biała PLB140007,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku z dnia 25 maja 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi PLB140014,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 17 października 2016 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Bagno Pulwy PLB140015,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie, Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku i Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Lublinie z dnia 5 września 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadbużańska PLH140011,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 11 marca 2016 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Ostoja Nadliwiecka PLH140032,
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie z dnia 22 września 2017 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie PLH140013.

Użytki ekologiczne

Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów, mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

gatunków roślin, zwierząt, i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania.

Na terenie powiatu wyszkowskiego zinwentaryzowano 72 użytki ekologiczne, głównie bagna, zgodnie z poniższą tabelą.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 51. Użytki ekologiczne na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Gmina	Nazwa użytku ekologicznego	Rodzaj użytku	Data utworzenia	Powierzchnia [ha]	Opis wartości przyrodniczej
1	Brańszczyk	użytek 241	Bagno	1996-09-14	0,30	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
2	Brańszczyk	użytek 242	Bagno	1996-09-14	1,01	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
3	Brańszczyk	użytek 243	Bagno	1996-09-14	0,46	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
4	Brańszczyk	użytek 244	Bagno	1996-09-14	0,50	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
5	Brańszczyk	użytek 245	Bagno	1996-09-14	0,37	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
6	Brańszczyk	użytek 246	Bagno	1996-09-14	1,18	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
7	Brańszczyk	użytek 247	Bagno	1996-09-14	1,35	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
8	Brańszczyk	użytek 248	Bagno	1996-09-14	6,48	łąka
9	Brańszczyk	użytek 249	Bagno	1996-09-14	0,35	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
10	Brańszczyk	użytek 250	Bagno	1996-09-14	0,87	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
11	Brańszczyk	użytek 251	Bagno	1996-09-14	0,72	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
12	Brańszczyk	użytek 252	Bagno	1996-09-14	4,79	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
13	Brańszczyk	użytek 253	Bagno	1996-09-14	0,36	zbiornik wodny
14	Brańszczyk	użytek 254	Bagno	1996-09-14	3,71	łąka
15	Brańszczyk	użytek 255	Bagno	1996-09-14	1,45	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
16	Brańszczyk	użytek 256	Bagno	1996-09-14	1,25	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
17	Brańszczyk	użytek 257	Bagno	1996-09-14	1,41	pastwisko
18	Brańszczyk	użytek 258	Bagno	1996-09-14	5,12	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
19	Brańszczyk	użytek 259	Bagno	1996-09-14	2,35	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
20	Brańszczyk	użytek 260	Bagno	1996-09-14	0,56	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
21	Brańszczyk	użytek 261	Bagno	1996-09-14	3,53	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
22	Brańszczyk	użytek 262	Bagno	1996-09-14	0,18	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
23	Brańszczyk	użytek 263	Bagno	1996-09-14	2,17	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
24	Brańszczyk	użytek 264	Bagno	1996-09-14	1,89	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
25	Brańszczyk	użytek 268	Bagno	1996-09-14	3,20	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
26	Brańszczyk	użytek 269	Bagno	1996-09-14	1,25	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
27	Brańszczyk	użytek 270	Bagno	1996-09-14	3,50	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
28	Brańszczyk	użytek 271	Bagno	1996-09-14	1,90	tereny podmokłe z dużą ilością roślin chronionych
29	Brańszczyk	użytek 272	Bagno	1996-09-14	0,74	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
30	Brańszczyk	użytek 576	Bagno	1996-09-14	1,15	teren podmokły
31	Brańszczyk	użytek 577	Bagno	1996-09-14	1,79	teren podmokły

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

32	Brańszczyk	użytek 578	Bagno	1996-09-14	1,43	teren podmokły
33	Brańszczyk	użytek 579	Bagno	1996-09-14	0,32	teren podmokły
34	Brańszczyk	użytek 580	Bagno	1996-09-14	2,68	teren podmokły
35	Brańszczyk	użytek 581	Bagno	1996-09-14	1,27	teren podmokły
36	Długosiodło	użytek 265	Bagno	1996-09-14	0,28	tereny bagienne z olszą formy bukietowej
37	Długosiodło	użytek 267	Bagno	1996-09-14	2,73	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
38	Długosiodło	użytek 273	Bagno	1996-09-14	0,38	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
39	Długosiodło	użytek 274	Bagno	1996-09-14	0,37	teren podmokły
40	Długosiodło	użytek 279	Bagno	1996-09-14	0,35	-
41	Długosiodło	użytek 280	Bagno	1996-09-14	0,20	-
42	Długosiodło	użytek 281	Bagno	1996-09-14	1,85	-
43	Długosiodło	użytek 282	Bagno	1996-09-14	0,50	-
44	Długosiodło	użytek 283	Bagno	1996-09-14	0,80	-
45	Długosiodło	użytek 284	Bagno	1996-09-14	0,80	-
46	Długosiodło	użytek 285	Bagno	1996-09-14	0,56	-
47	Długosiodło	użytek 286	Bagno	1996-09-14	0,80	-
48	Długosiodło	użytek 287	Bagno	1996-09-14	1,55	-
49	Długosiodło	użytek 288	Bagno	1996-09-14	0,11	-
50	Długosiodło	użytek 289	Bagno	1996-09-14	0,44	-
51	Długosiodło	użytek 290	wydma	1996-09-14	0,76	wydma
52	Długosiodło	użytek 291	Bagno	1996-09-14	0,50	powierzchnia zalewana wodą
53	Długosiodło	użytek 292	Bagno	1996-09-14	0,60	powierzchnia zalewana wodą
54	Długosiodło	użytek 293	Bagno	1996-09-14	0,50	powierzchnia zalewana wodą
55	Rząśnik	użytek 229	Bagno	1996-09-14	0,58	zabagniony zbiornik wodny
56	Rząśnik	użytek 230	Bagno	1996-09-14	0,11	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
57	Rząśnik	użytek 231	Bagno	1996-09-14	0,17	zabagniony zbiornik wodny
58	Rząśnik	użytek 232	inne	1996-09-14	0,18	żwirownia
59	Rząśnik	użytek 233	Bagno	1996-09-14	0,30	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
60	Rząśnik	użytek 234	Bagno	1996-09-14	0,11	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
61	Rząśnik	użytek 235	Bagno	1996-09-14	1,26	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
62	Rząśnik	użytek 237	Bagno	1996-09-14	0,10	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
63	Rząśnik	użytek 238	Bagno	1996-09-14	0,05	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
64	Rząśnik	użytek 239	Bagno	1996-09-14	0,40	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
65	Rząśnik	użytek 240	Bagno	1996-09-14	0,10	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
66	Somianka	użytek 222	Bagno	1996-09-14	0,64	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
67	Somianka	użytek 223	Bagno	1996-09-14	0,99	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
68	Somianka	użytek 224	Bagno	1996-09-14	0,76	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
69	Somianka	użytek 225	Bagno	1996-09-14	0,31	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

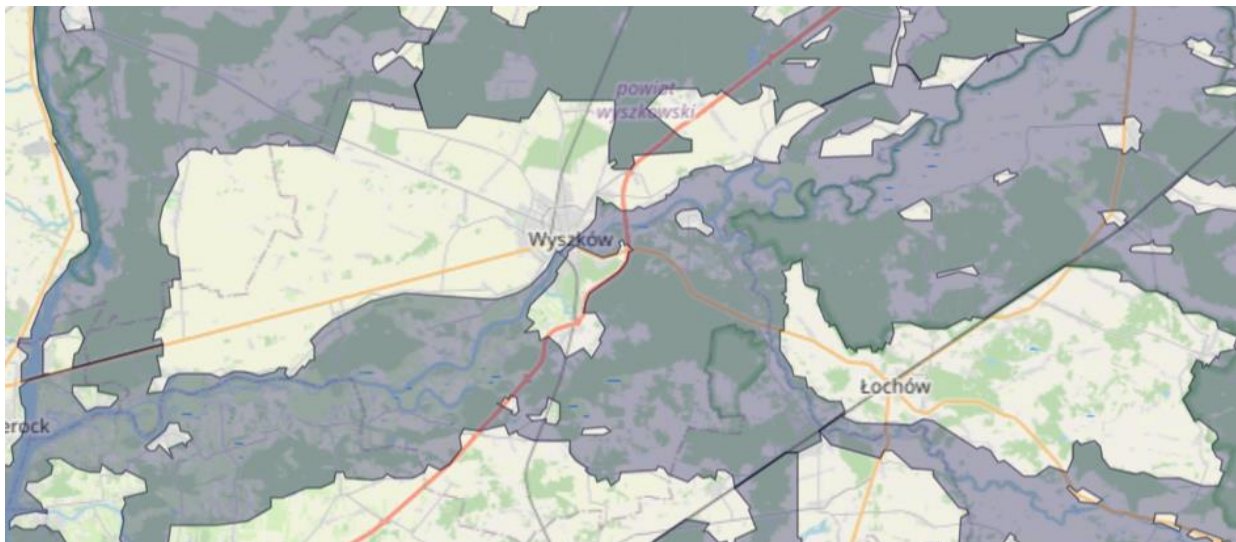
70	Somianka	użytek 226	Bagno	1996-09-14	1,34	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
71	Somianka	użytek 227	Bagno	1996-09-14	0,28	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą
72	Somianka	użytek 228	Bagno	1996-09-14	0,32	tereny bagienne porośnięte sitowiem, łożą, olszą

Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Korytarze ekologiczne

Korytarze ekologiczne to tereny leśne, zakrzewione i podmokłe z naturalną roślinnością o przebiegu liniowym (pasowym), położone pomiędzy płatami obszarów siedliskowych. Korytarze zapewniają zwierzętom odpowiednie warunki do przemieszczania się – dają możliwość schronienia i dostęp do pokarmu. Są niezwykle ważne ze względu na fragmentację środowiska (podział siedliska na małe, odizolowane od siebie płaty) wskutek działalności człowieka i przekształcenia powierzchni ziemi.

Przez teren powiatu przebiegają korytarze ekologiczne zgodnie z poniższym rysunkiem.

Rysunek 12. Korytarze ekologiczne przebiegające przez teren powiatu wyszkowskiego.

Źródło: <http://mapa.korytarze.pl/> [Dostęp: 30.08.2021 r.].

3.9.2.2. LASY

Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie powiatu wyszkowskiego wynosi 29 955,75 ha, co daje lesistość na poziomie 34,18%. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest wyższy od średniej krajowej, która wynosi 30%. Do najbardziej zalesionych gmin powiatu należy gmina Brańszczyk.

Strukturę gruntów leśnych na terenie powiatu przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 52. Wskaźniki lesistości na terenie powiatu wyszkowskiego (stan na 31.12.2020 r.).

Jednostka terytorialna	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]			Lesistość [%]
	Ogółem	Lasy publiczne ogółem	Lasy prywatne ogółem	
Powiat wyszkowski	29 955,75	21 942,75	8 013,00	34,18%
Brańszczyk	7 686,10	7 082,10	604,00	46,16%
Długosiodło	6 779,73	4 676,73	2 103,00	40,45%
Rząśnik	6 429,95	5 468,95	961,00	38,40%
Somianka	2 010,35	1 328,35	682,00	17,08%

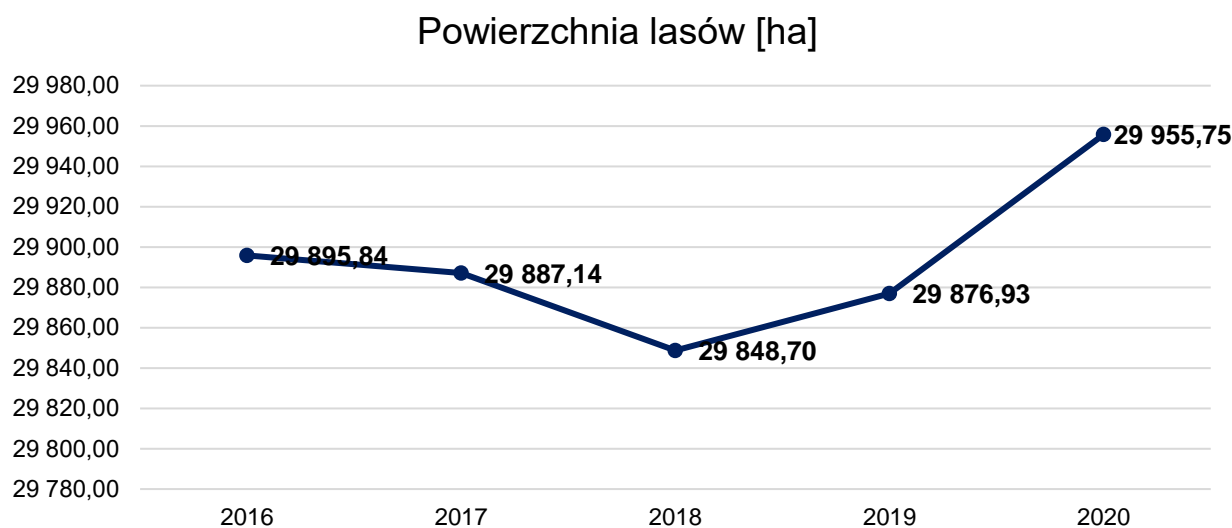

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Wyszków	4 904,89	2 737,89	2 167,00	29,69%
Zabrodzie	2 144,73	648,73	1 496,00	23,31%

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

W ciągu ostatnich lat zaobserwować można nieznaczny, choć systematyczny wzrost lesistości powiatu wyszkowskiego.

Wykres 14. Powierzchnia lasów [ha] na terenie powiatu wyszkowskiego w latach 2016-2020.

Źródło: <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/podgrup/wymiary>, [Dostęp: 30.08.2021 r.].

Znaczna powierzchnia leśna nie oznacza wysokiej jakości zasobów leśnych. Przeważają typowe lasy gospodarcze o niezgodnym układzie gatunkowym z siedliskiem i niezbyt wysokich zasobach biomasy (to ze względu na słabe gleby i mniej korzystne warunki klimatyczno – wodne).

Szczególnie niskie oceny bonitacyjne dotyczą lasów będących własnością prywatną.

W strukturze wiekowej drzewostanów w lasach państwowych dominują lasy w II i III klasie wieku (20 – 60 lat). W lasach prywatnych przeważa drzewostan młody w II klasie wieku (do 40 lat). Drzewostany powyżej 80 lat zajmują ok. 10% powierzchni leśnych. Znaczny % tutejszych lasów stanowi drzewostan nasadzony przez człowieka. Jako relikw dawnych borów w trudno dostępnych rejonach wideł Narwi i Bugu zachował się jeszcze fragment naturalnego drzewostanu. W obrębie lasów powiatu wyszkowskiego występują lasy pełniące funkcje glebochronne i wodochronne oraz lasy na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych oraz wyłączone drzewostany nasienne. Na obszarze powiatu wyszkowskiego nie posiadają lokalizacji Leśne Kompleksy Promocyjne.

Dominującymi typami siedliskowymi są w obrębie powiatu: bór mieszany świeży, las mieszany świeży oraz bór świeży. Cechy klimatu i warunki glebowe sprawiają, że obszar powiatu leży poza zasięgiem buka, jodły i w zasadzie świerka. Najcenniejszymi drzewostanami na terenie powiatu są drzewostany sosnowe. Występuje tu cenny rodzimy ekotyp sosny wywodzący swój rodowód z pierwotnych lasów Puszczy Białej. Gatunkami stanowiącymi istotną domieszkę w lasach sosnowych są dąb szypułkowy, brzoza, akacja i jarzębina. W podszycie leśnym dominuje jałowiec pospolity, kruszyna pospolita i leszczyna. Lokalnie występują kępy modrzewia polskiego.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Funkcje administratora w stosunku do lasów państwowych położonych na terenie powiatu wyszkowskiego pełnią dwa Nadleśnictwa: Wyszków (po prawej stronie Bugu – obejmuje gminy: Brańszczyk, Długosiodło, Rząśnik, Somianka oraz Wyszków) i Drewnica (po lewej stronie Bugu – obejmuje gminy: Zabrodzie i Wyszków).

3.9.3. ANALIZA SWOT

Tabela 53. Analiza SWOT dla komponentu zasoby przyrodnicze.

ZASOBY PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - zróżnicowany i rozbudowany przestrzennie system obszarów chronionych objęty również europejskim systemami NATURA 2000 i ECONET - opracowane plany zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000 na terenie powiatu - rosnąca lesistość powiatu	<ul style="list-style-type: none"> - rozwój zabudowy letniskowej na terenach cennych przyrodniczo, szczególnie w dolinach rzek - presja mieszkaniowa na tereny cenne przyrodniczo - monokultury leśne
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - możliwość uzyskania zewnętrznych środków finansowanych na realizację zadań związanych z ochroną zasobów przyrodniczych - zalesianie nieużytków - ograniczanie lokalnych źródeł zanieczyszczeń powietrza, gleby i wód, właściwa pielęgnacja szaty roślinnej	<ul style="list-style-type: none"> - niska świadomość ekologiczna społeczeństwa - wzrastające zagrożenie pożarowe lasów na skutek następujących zmian klimatu - fragmentacja siedlisk związana z rozwojem zabudowy i przebiegiem ważnych szlaków komunikacyjnych - zmiany klimatyczne prowadzące do zanikania małych powierzchniowych zbiorników wodnych, co może skutkować wyginięciem lub migracją cennych gatunków bytujących na tych terenach - rozprzestrzenianie się obcych gatunków fauny i flory

Źródło: Opracowanie własne.

3.9.4. ZAGROŻENIA

Problemy ekologiczne w zakresie różnorodności biologicznej:

- Zmiany w reżimie hydrologicznym - wzrastająca liczba sytuacji ekstremalnych w korytach cieków.
- Zagrożeniem dla niektórych siedlisk są postępujące procesy naturalnej sukcesji (wkraczanie i wzrost gatunków drzewiastych) związana z zaniechaniem tradycyjnego wykaszania oraz wypasu.
- Powszechny, postępujący rozrost zabudowy obserwowany zarówno na terenach miejskich jak i wiejskich stanowiący zagrożenie dla populacji dziko żyjących gatunków.
- Zagrożenia dla lasów, które stanowią: susze, pożary, występowanie zjawisk ekstremalnych, obecność szkodliwych gatunków owadów oraz grzybów, a także zwiększający się ruch turystyczny i motoryzacyjny,
- Pożary, podpalenia m.in. użytków zielonych.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Adaptacja do zmian klimatu

Zmiany klimatyczne wpływają na zasięg występowania gatunków, cykle rozrodcze, okresy wegetacji i interakcje ze środowiskiem. Jednakże różne gatunki i siedliska inaczej reagują na zmiany klimatyczne – na niektóre oddziaływanie to wpłynie korzystnie, na inne nie. Większość prognozowanych zmian opiera się o zmiany wartości przeciętnych parametrów klimatycznych: opadów, temperatury, kierunków wiatrów, różnorodność biologiczna pod wpływem tych zmian ulega stopniowym przekształceniom. Spodziewane ocieplenie się klimatu spowoduje migrację gatunków, w tym obcych inwazyjnych, głównie z Europy Południowej, Afryki Północnej, Azji, wraz z równoczesnym wycofywaniem się tych gatunków, które nie są przystosowane do wysokich temperatur i suszy latem, a dobrze znoszą ostre mrozy. Przewidywane zmiany dotyczą również siedlisk wód słodkich, płynących lub stojących. Grupa ta jest narażona na zmiany wskutek wzrostu opadów nawałnych, okresów suchych i procesów eutrofizacji. Co więcej, w wyniku prognozowanych zmian klimatycznych będzie postępował zanik małych powierzchniowych zbiorników wodnych (bagien, stawów, oczek wodnych, małych płytkich jezior a także potoków i małych rzek). Stanowi to zagrożenie dla licznych gatunków, które bądź to pośrednio bytują na tych terenach, bądź korzystają z nich jako rezerwuarów wody pitnej i może skutkować wyginięciem lub migracją gatunków.

W wyniku zmian klimatycznych istotnym zmianom ulegą składy gatunkowe i typy lasów. Optima ekologiczne gatunków drzewiastych mogą zostać przesunięte na północny-wschód. Proces ocieplania i zwiększanie ryzyka suszy sprzyja rozwojowi chorób i szkodników, w tym także gatunków inwazyjnych. Cieplesze zimy będą wpływać korzystnie na zimowanie szkodników, a zmniejszona pokrywa śnieżna będzie ułatwiać zimowanie zwierząt roślinożernych. Obok zmniejszenia stabilności lasów (większej podatności na szkody od czynników biotycznych i abiotycznych) oraz usług ekosystemowych (turystyka, łagodzenie zmian klimatu przez lasy, ograniczenie naturalnej retencji wodnej lasów), zostaną ograniczone również funkcje produkcyjne i ochronne lasów.

3.10. ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI

3.10.1. EFEKTY REALIZACJI DOTYCHCZASOWEGO POŚ

3.10.2. STAN WYJŚCIOWY

Zgodnie z definicją zawartą w ustawie Prawo Ochrony Środowiska (Dz.U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.), mówiąc o:

a) „poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem”.

b) „poważnej awarii przemysłowej – rozumie się przez to poważną awarię w zakładzie”.

Jak wynika z definicji poważnej awarii, jej źródłami mogą być:

- procesy przemysłowe i magazynowanie substancji niebezpiecznych,
- transport materiałów niebezpiecznych.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Na terenie powiatu wyszkowskiego funkcjonują cztery zakłady wykorzystujące w procesie technologicznym TSP (Toksyczne Środki Przemysłowe), których przedostanie się do atmosfery może powodować zagrożenie dla zdrowia i życia mieszkańców powiatu. Szczegółowe zestawienie zakładów o podwyższonym ryzyku przedstawione zostało w poniższej tabeli.

Tabela 54. Zakłady wykorzystujące w procesie technologicznym TSP (Toksyczne Środki Przemysłowe) na terenie powiatu wyszkowskiego.

Lp.	Nazwa i adres zakładu	Rodzaj środka	Ilość (w tonach)	Sposób przechowywania
1.	Huta Szkła „Ardah Glass” ul. Zakolejowa 23 Wyszków	Soda kauczynowana	235	w zbiorniku
2.	PPU „Pomel” ul. Serocka 11 Wyszków	propan-butan polipropylen	14,6 300	w instalacji technologicznej w zbiornikach
3.	„Cynkomet” ul. Leśna 38 w Wyszkanie	Kwas solny	30	w instalacji technologicznej w zbiornikach
4.	Centrum Dystryb.-Logist. w Turzynie	amoniak propan-butan	6 30 m ³	w instalacji chłodniczej w zbiornikach

Źródło: PSP.

Transport materiałów niebezpiecznych

Istotne zagrożenie niesie za sobą transport substancji niebezpiecznych przez teren powiatu, w szczególności przez centra miast i wsi. Wyznaczanie tras odbywa się tylko w przypadku transportu substancji szczególnie niebezpiecznych, gdy występuje konieczność ich eskorty przez policję bądź straż pożarną. W pozostałych przypadkach, jeśli znaki drogowe tego nie zabraniają, transport odbywa się po trasach dogodnych z punktu widzenia przewoźnika.

Zagrożeniem dla środowiska są także substancje ropopochodne przedostające się do gruntu podczas eksploatacji pojazdów oraz z nieszczelnych magazynów i stacji paliw. Według ogólnopolskiej bazy firm (Panorama Firm) na terenie powiatu zlokalizowano 20 stacji benzynowych i magazynów paliw. Przedsiębiorcy prowadzący tego typu firmy muszą spełnić szereg wymogów prawnych i realizować obowiązki związane z ochroną środowiska zarówno na etapie budowy czy uruchamiania, jak i eksploatacji stacji.

Szczególne niebezpieczeństwo stanowi możliwość wystąpienia skażenia ludzi, zwierząt i środowiska w przypadku awarii i rozszczelnienia cystern z TSP, przewożonych drogowo i/lub kolejowo.

Wykaz tras szczególnego ryzyka na terenie powiatu wyszkowskiego:

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Drogowe:

- Warszawa – Wyszków – Białystok - /nadtlenuk wodoru 11 t na rok/ kwas fluorowodorowy 3 t na rok/ chlorek cynku 9 t na rok/ argon ciekły 2 t na rok/ kwas mrówkowy 3 t na rok/ kwas solny 6 t na rok/ kwas siarkowy 10 t na rok/ kwas azotowy 5 t na rok/ gazy techniczne 300 t na rok/ propan butan 500 t na rok/
- Ostrołęka – Wyszków – Łochów – Siedlce - /amoniak 6 t na rok/ kwas fluorowodorowy 2 t na rok/propan – butan 200 t na rok/
- Ostrów Mazowiecka – Wyszków – Warszawa - /hydroksyloamina 20 t na rok/
- Serock – Wyszków – Ostrów Mazowiecka - /amoniak 9 t na rok/ materiały wybuchowe 10 t na rok/ propan – butan 100 t na rok/
- Wyszków – Porządzie – Obryte – Pułtusk - /propan – butan 150 t na rok/
- Wyszków – Długosiodło – Ostrołęka - /propan – butan 150 t na rok/
- Wyszków – Pułtusk – Łochów - /amoniak 20 t na rok/

Kolejowe:

- Warszawa – Wyszków – Ostrołęka - /propan – butan 29000 t na rok/ chlor 1300 t na rok/ kwas siarkowy 2500 t na rok/

3.10.3. ANALIZA SWOT

Tabela 55. Analiza SWOT dla komponentu zagrożenia poważnymi awariami.

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
- prowadzenie i aktualizacja „rejestrów poważnych awarii” - system pomocy Samorządu Województwa dla OSP i PSP w obszarze ratownictwa techniczno-ekologicznego	- zagrożenie skażeniem toksycznym, związane z możliwością wystąpienia kolizji cystern samochodowych - niedostateczny system zabezpieczeń przed katastrofami naturalnymi zwłaszcza powodzią i suszami
SZANSE	ZAGROŻENIA
- prowadzenie działalności edukacyjnej z zakresu prawidłowego postępowania w razie wystąpienia awarii - środki zewnętrzne na modernizację dróg i budynków oraz dofinansowanie sprzętu dla straży pożarnej	- brak realizacji działań, które przyczynią się do zmniejszenia zagrożenia poważnymi awariami - wzrost ilości tranzytowych transportów

Źródło: Opracowanie własne.

3.11. ZAGADNIENIA HORYZONTALNE

3.11.1. ADAPTACJA DO ZMIAN KLIMATU

Skutki zmian klimatu, zwłaszcza wzrost temperatury, częstotliwości i nasilenia zjawisk ekstremalnych, występujące w ostatnich kilku dekadach pogłębiają się i z tego względu stały się przedmiotem zainteresowania rządów i społeczności międzynarodowej. Wyniki badań naukowych jednoznacznie

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

wskazują, że zjawiska powodowane przez zmiany klimatu stanowią zagrożenie dla społecznego i gospodarczego rozwoju wielu krajów na świecie, w tym także dla Polski. W Polsce przygotowano „Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030” (SPA 2020) z myślą o zapewnieniu warunków stabilnego rozwoju społeczno-gospodarczego w obliczu ryzyka, jakie niosą ze sobą zmiany klimatu, ale również z myślą o wykorzystaniu pozytywnego wpływu, jaki działania adaptacyjne mogą mieć nie tylko na stan polskiego środowiska, ale również wzrost gospodarczy.

Wyniki prognoz pokazują, że do roku 2030 zmiany klimatu będą miały dwójaki, pozytywny i negatywny wpływ na gospodarkę i społeczeństwo. Wzrost średniej temperatury powietrza będzie miał pozytywne skutki m.in. w postaci wydłużenia okresu wegetacyjnego, skrócenia okresu grzewczego oraz wydłużenia sezonu turystycznego. Dominujące są jednak przewidywane negatywne konsekwencje zmian klimatu. Ze zmianami klimatycznymi wiążą się niekorzystne zmiany warunków hydrologicznych. Wprawdzie roczne sumy opadów nie ulegają zasadniczym zmianom, jednak ich charakter staje się bardziej losowy i nierównomierny, czego skutkiem są dłuższe okresy bezopadowe, przerywane gwałtownymi i nawalnymi opadami. Poziom wód gruntowych będzie się obniżał, co negatywnie wpłynie na różnorodność biologiczną i formy ochrony przyrody, w szczególności na zbiorniki wodne i tereny podmokłe. Zmiany będą do zaobserwowania również w porze zimowej, gdzie skróci się okres zalegania pokrywy śnieżnej i jej grubość. Jednocześnie efektem zmian klimatu będzie zwiększanie częstotliwości występowania ekstremalnych zjawisk pogodowych i katastrof, które będą miały istotny wpływ na obszary wrażliwe i gospodarkę kraju. Podstawowe znaczenie będą miały ulewne deszcze niosące ryzyko powodzi i podtopień. Coraz częściej będzie można zaobserwować silne wiatry, a nawet towarzyszące im incydentalnie trąby powietrzne i wyładowania atmosferyczne, które mogą znacząco wpłynąć m.in. na budownictwo oraz infrastrukturę energetyczną i transportową. Bezpośrednie negatywne skutki zmian klimatu to również nasilenie się zjawiska eutrofizacji wód śródlądowych, zwiększenie zagrożenia dla życia i zdrowia w wyniku stresu termicznego i wzrostu zanieczyszczeń powietrza, większe zapotrzebowanie na energię elektryczną w porze letniej, zmniejszenie potencjału chłodniczego elektrowni czego skutkiem będzie spadek mocy produkcyjnej i wiele innych.

Wpływ zmian klimatu:

Niewłaściwa gospodarka przestrzenna, w szczególności inwestowanie na terenach zagrożonych, w tym w strefach zalewowych rzek oraz zbyt niska pojemność retencyjna naturalnych jak i sztucznych zbiorników, nie tylko w dolinach rzek, ogranicza skuteczne działania w sytuacjach nadmiaru lub deficytu wód powierzchniowych. Istnieje ryzyko, że w przyszłości zjawiska te będą występować ze zwiększoną częstotliwością. Wyniki przeanalizowanych scenariuszy wskazują na zwiększone prawdopodobieństwo występowania powodzi błyskawicznych wywołanych silnymi opadami mogących powodować zalewanie obszarów, na których nieodpowiednio prowadzona jest gospodarka przestrzenna.

Biorąc pod uwagę aktualnie postępujące ocieplenie klimatu trzeba liczyć się z tym, iż występowanie tego rodzaju zagrożeń może być coraz częstsze. Zasoby wodne tworzą się na obszarach nieurbanizowanych, powstają z opadów atmosferycznych (deszczu, śniegu, lodu), które wsiąkając w glebę lub spływając po powierzchni terenu zasilają rzeki i zbiorniki. Na tych obszarach są retencjonowane, wykorzystywane

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

bezpośrednio dla pokrycia potrzeb roślin, zwierząt i ludzi. Naturalna zdolność terenu do przyjmowania i przetrzymywania wody, zwana retencją, może być przez człowieka odpowiednio kształtowana.

Retencja umożliwia zmagazynowanie wody w okresach jej nadmiaru i wykorzystanie zgromadzonej wody w okresach deficytowych. Działanie takie zwiększa dyspozycyjne zasoby wodne i poprawia strukturę bilansu wodnego.

Odbudowa przynajmniej części zlikwidowanych zbiorników, jak również budowa nowych, ma duże znaczenie zarówno z punktu widzenia bilansu wodnego, jak i zachowania walorów przyrodniczych. Rola i zadania małych zbiorników wodnych mogą być bardzo różne w zależności od głównego celu, dla którego zostały utworzone – hodowla ryb, cele przeciwpowodziowe, nawodnienia rolnicze, rekreacja i walory krajobrazowe, cele przeciwożarowe, podniesienie jakości wody (osadniki). Bez względu jednak na wiodącą funkcję zbiorniki zawsze stanowią czynnik zwiększający zasoby wodne w zlewni.

3.11.2. NADZWYCZAJNE ZAGROŻENIA

Zarówno jako nadzwyczajne zagrożenie dla środowiska, jak i poważną awarię należy traktować zdarzenia, takie jak: pęknięcie i rozszczelnienie instalacji rurociągów transportowych, wybuch, awaria zbiornika, katastrofa autocysterny lub cysterny kolejowej przewożącej substancję niebezpieczną, awaria obiektów jądrowych i hydrotechnicznych, itp. Na zagrożenia pożarowe wpływa także sąsiedztwo lokalizacji budynków i występowanie w nich palnych elementów konstrukcyjnych (stropy, więźba dachowa, schody i pokrycia dachów) oraz magazynowane środki i materiały łatwopalne (paliwo, smary, farby, oleje, tworzywa chemiczne, tarcica, opał itp.). Powstałe zagrożenia w transporcie drogowym, a także w wypadku wystąpienia pożarów, zalań, podtopień czy likwidacji gniazd szerszeni (tylko na terenach publicznych) zwalczane są przez odpowiednie jednostki straży pożarnej. Na terenach rolniczych często przyczyną zanieczyszczeń wód może być niewłaściwe magazynowanie i stosowanie nawozów i środków ochrony roślin. Zagrożenie dla środowiska w tym przypadku zależy od rozpuszczalności środków w wodzie i stopnia ich toksyczności. Nadzwyczajne zagrożenia, do których może dojść na terenie powiatu w trakcie normalnego funkcjonowania sprecyzowano w rozdziale 3.10. dotyczącym Zagrożenia poważnymi awariami.

3.11.3. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

W zakresie edukacji ekologicznej najważniejszym celem, który należy osiągnąć jest wykształcenie świadomości ekologicznej i przekonanie młodej i dorosłej części społeczeństwa o konieczności myślenia i działania według zasad ekorozwoju.

Ustawa Prawo ochrony środowiska narzuca obowiązek uwzględniania problematyki ochrony środowiska i zrównoważonego rozwoju w programach nauczania wszystkich typów szkół, a także kursów prowadzących do uzyskania kwalifikacji zawodowych. W środkach masowego przekazu, w publikacjach i audycjach również istnieje obowiązek popularyzacji ochrony środowiska i kształtowania pozytywnego stosunku do przyrody. Organy administracji, instytucje koordynujące działania związane z ochroną środowiska oraz te, które kierują i zarządzają działalnością naukową i naukowo-badawczą w zakresie ekologizacji są zobowiązane uwzględniać w swoich planach i działaniach bieżących i długoterminowych zagadnienia dotyczące ekologii i ochrony przyrody. Na wszystkich etapach edukacji od przedszkolnej poprzez podstawową, gimnazjalną i wyższą placówki nauczania obejmujące swym działaniem

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

jakąkolwiek edukację dzieci i młodzieży zawierają w swoich programach działania dziedziny nauki lub dyscypliny naukowej wiążące się z ochroną środowiska. Postawy społeczne i realizowana w całym okresie programowania szeroko pojęta edukacja ekologiczna ma na celu stałe podnoszenie świadomości zarówno dzieci i dorosłych. Wynika to z faktu, iż wśród społeczeństw gorzej wykształconych powszechnie akceptowane są postawy antyekologiczne (dewastacja zasobów przyrody, brak oszczędzania wody, segregacji odpadów), a brak perspektyw na polepszenie lub zmianę sytuacji będzie tylko pogłębiać niewłaściwe zachowania. W zakresie działalności edukacyjnej w kwestii szeroko pojętej ochrony środowiska na terenie powiatu, a także poszczególnych gmin należących do powiatu stale i na bieżąco realizuje się różnorakie akcje:

- spotkania,
- konkursy,
- warsztaty,
- imprezy plenerowe,
- zloty turystyczne.

Powiat wyszkowski powinien w dalszym ciągu współpracować z placówkami oświatowymi, organizacjami społecznymi i instytucjami, przy organizowaniu prelekcji, wystaw, spotkań, wycieczek o tematyce ekologicznej i przyrodniczej, organizować akcje oraz pomagać przy realizacji programów szkolnych promujących idee zbierania surowców wtórnych w celu ich właściwego zagospodarowania. Właściwie ukierunkowana edukacja ekologiczna mieszkańców nie tylko przyczyni się do zwiększenia efektywności prowadzonej selektywnej zbiórki odpadów, co zapewni pozyskanie surowców wtórnych, zmniejszenie ilości odpadów trafiających na składowiska oraz zmniejszenie szkodliwości tych odpadów, ale także do oszczędzania wody, niespalania odpadów w domowych kotłach, ale także dbałości i szacunku o całość otaczającej nas przyrody i środowiska. Czynnikiem, które decydują o sukcesie realizowanej akcji edukacji ekologicznej są rzetelna informacja oraz umiejętność komunikowania się ze społeczeństwem.

W zakresie wszystkich aspektów ochrony środowiska potrzebne są działania edukacyjne zarówno dla dzieci, młodzieży jak i dla dorosłej części społeczeństwa. Z tego powodu zadania dotyczące edukacji ekologicznej umieszczono w harmonogramach we wszystkich rozdziałach dotyczących poszczególnych obszarów interwencji.

Przykładem są zadania zapisane w harmonogramie takie jak:

- Prowadzenie edukacji ekologicznej młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego i klimatu,
- Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie,
- Edukacja ekologiczna mieszkańców powiatu pod kątem negatywnego oddziaływania promieniowania elektromagnetycznego,
- Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego i rolnego,
- Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych,

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi
- Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi,
- Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów.

3.11.4. MONITORING ŚRODOWISKA

Monitoring środowiska prowadzony jest corocznie przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska w Warszawie. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska mając na względzie jakość życia obecnego i przyszłych pokoleń, realizując politykę państwa, dba o zapewnienie dobrego stanu środowiska i racjonalne korzystanie z jego zasobów. Zadania Inspektoratu polegają między innymi na działalności inspekcyjnej oraz monitoringu środowiska. Działalność inspekcyjna polega na prowadzeniu kontroli instalacji i przedsiębiorstw oddziałujących na środowisko w celu sprawdzenia czy są przestrzegane przepisy prawa lub stwierdzone są naruszenia. W sytuacji stwierdzenia nieprzestrzegania obowiązujących przepisów wydawane są zarządzenia pokontrolne, a w razie ich niezrealizowania wystawiane są mandaty karne.

Monitoring środowiska prowadzony jest w zakresie powietrza, wód powierzchniowych, wód podziemnych, hałasu, pól elektromagnetycznych, gleby i ziemi (na poziomie krajowym).

W przedmiotowym Programie Ochrony Środowiska uwzględniono następujące działania związane z monitoringiem środowiska:

- Prowadzenie stałego monitoringu wód.
- Prowadzenie monitoringu jakości gleb.
- Monitoring i wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami.
- Usuwanie roślinności inwazyjnej oraz monitoring miejsc jej wystąpienia.

4. ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY ŚRODOWISKOWE NA TERENIE POWIATU

W poniższej tabeli przedstawiono największe problemy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu wyszkowskiego z podziałem na poszczególne komponenty.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 56. Najważniejsze problemy w ostatnich latach na terenie powiatu wyszkowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.

Stan aktualny	Cel poprawy
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki udział węgla wykorzystywanego na cele ciepłne - niski udział OZE w bilansie energetycznym gmin powiatu wyszkowskiego 	<ul style="list-style-type: none"> - wyeliminowanie wykorzystania niskosprawnych kotłów węglowych - poprawa jakości powietrza - wzrost udziału OZE w bilansie energetycznym poszczególnych gmin powiatu wyszkowskiego
Zagrożenia hałasem	
<ul style="list-style-type: none"> - wysoki udział hałasu komunikacyjnego wzdłuż dróg tranzytowych na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - zmniejszenie uciążliwości emisji komunikacyjnej
Pola elektromagnetyczne	
<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie generowania promieniowania elektromagnetycznego poprzez budowę nowych stacji nadawczych telewizyjnych, radiowych oraz bazowych telefonii komórkowej 	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymanie promieniowania elektromagnetycznego na terenie powiatu na niskim poziomie na podstawie prowadzonych badań
Gospodarowanie wodami	
<ul style="list-style-type: none"> - niskie zasoby wód powierzchniowych - zanieczyszczenia wód powierzchniowych - zły stan wszystkich JCWP na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości wód powierzchniowych - zwiększenie retencji wód powierzchniowych
Gospodarka wodno – ściekowa	
<ul style="list-style-type: none"> - niewystarczający stopień skanalizowania miejscowości, głównie wiejskich 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz przyłączy
Zasoby geologiczne	
<ul style="list-style-type: none"> - konieczność rekultywacji i zagospodarowania terenów powydobywczych 	<ul style="list-style-type: none"> - dobry stan surowców mineralnych na terenie powiatu - niewielkie obszary naruszone działalnością wydobywczą

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Stan aktualny	Cel poprawy
Gleby	
- niewłaściwa gospodarka rolna	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości gleb na terenie powiatu - zwiększenie świadomości rolników w odniesieniu do upraw - właściwy sposób użytkowania użytków rolnych - działania na rzecz zmniejszenia kwasowości gleb
Gospodarka odpadami	
<ul style="list-style-type: none"> - znaczna ilość wyrobów azbestowych - rosnąca masa zbieranych odpadów zmieszanych 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami - zmniejszenie udziału odpadów zmieszanych w strumieniu odpadów ogółem - powiat oczyszczony z wyrobów azbestowych
Zasoby przyrodnicze	
<ul style="list-style-type: none"> - postępująca degradacja środowiska przyrodniczego w związku z rozwojem infrastruktury i budownictwa 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększenie powierzchni terenów zielonych, powierzchni obszarów prawnie chronionych i powierzchni lasów - wysoka świadomość mieszkańców powiatu w zakresie obszarów chronionych i sposobu ich ochrony - prawidłowo prowadzona gospodarka łowiecka
Zagrożenia poważnymi awariami	
<ul style="list-style-type: none"> - niedostateczna ochrona przed potencjalnymi skutkami awarii przemysłowych 	<ul style="list-style-type: none"> - brak poważnych awarii odnotowywanych na terenie powiatu

Źródło: Opracowanie własne.

5. NAJWAŻNIEJSZE SUKCESY ŚRODOWISKOWE NA TERENIE POWIATU

W poniższej tabeli przedstawiono największe sukcesy środowiskowe odnotowywane w ostatnich latach na terenie powiatu z podziałem na poszczególne komponenty.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 57. Najważniejsze sukcesy w ostatnich latach na terenie powiatu wyszkowskiego w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.

Podjęte zadania w przeszłości	Stan aktualny
Ochrona klimatu i jakości powietrza	
<ul style="list-style-type: none"> - wymiana niskosprawnych kotłów węglowych - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej - działalność edukacyjna z zakresu ochrony powietrza - opracowanie przez gminy programów mających na celu poprawę jakości powietrza (m.in. Planów Gospodarki Niskoemisyjnej) - udział mieszkańców powiatu w programie dofinansowania „Czyste Powietrze” i „Mój Prąd” 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości powietrza (mniejsza liczba dni z odnotowywanymi przekroczeniami dobowymi szkodliwych substancji) - brak przekroczeń stężeń niebezpiecznych substancji w gminach wiejskich powiatu
Zagrożenia hałasem	
<ul style="list-style-type: none"> - modernizacja dróg gminnych i powiatowych (wymiana nawierzchni) 	<ul style="list-style-type: none"> - brak znaczącego wzrostu emisji komunikacyjnej
Pola elektromagnetyczne	
<ul style="list-style-type: none"> - pomiary promieniowania elektromagnetycznego w kilku punktach pomiarowych prowadzone w cyklu trzyletnim 	<ul style="list-style-type: none"> - niski poziom promieniowania elektromagnetycznego w gminach powiatu
Gospodarowanie wodami	
<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ochrony wód - badania jakości wód powierzchniowych i podziemnych prowadzone na terenie powiatu wyszkowskiego - prowadzona działalność edukacyjna związana z koniecznością retencjonowania wody 	<ul style="list-style-type: none"> - brak pogorszenia stanu wód podziemnych w ostatnich latach - niska efektywność działalności spółek wodnych
Gospodarka wodno – ściekowa	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

<ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie powiatu - modernizację oczyszczalni ścieków w gminach powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - coroczny wzrost zwodociągowania i skanalizowania powiatu
Zasoby geologiczne	
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzone działania rekultywacyjne terenów poeksploatacyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - dobry stan surowców mineralnych na terenie powiatu
Gleby	
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności edukacyjnej dla rolników z terenu powiatu - punkt pomiarowy jakości gleb w ramach monitoringu chemizmu gleb ornych na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości rolników w zakresie ochrony gleb
Gospodarka odpadami	
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności edukacyjnej z zakresu gospodarki odpadami 	<ul style="list-style-type: none"> - wzrost świadomości mieszkańców w zakresie gospodarowania odpadami - wzrost masy zebranych odpadów selektywnie - rozwijająca się infrastruktura gospodarki odpadami m.in. budowa PSZOKów
Zasoby przyrodnicze	
<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działalności edukacyjnej z zakresu ochrony przyrody - dbałość o obszary chronione - opracowywane plany zadań ochronnych dla wszystkich obszarów Natura 2000 na terenie powiatu - coroczny wzrost powierzchni lasów 	<ul style="list-style-type: none"> - zwiększona świadomość mieszkańców w zakresie dbałości o środowisko przyrodnicze
Zagrożenia poważnymi awariami	
<ul style="list-style-type: none"> - działalność OSP oraz PSP na terenie powiatu 	<ul style="list-style-type: none"> - brak poważnych awarii odnotowywanych na terenie powiatu w ostatnich 3 latach

Źródło: Opracowanie własne.

6. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, ZADANIA I ICH FINANSOWANIE

6.1. CELE KIERUNKI INTERWENCJI I ZADANIA

Dla obszarów wymagających interwencji wyznaczono cele, kierunki oraz zadania, które służyć mają poprawie stanu środowiska, co przedstawiono w poniższej tabeli. Oprócz tego wyznaczono zadania, które służyć mają ochronie i zachowaniu obecnego stanu pozostałych komponentów środowiska. Do każdego zadania przypisano jednostkę odpowiedzialną za wykonanie zadania, zaproponowano wskaźnik monitorowania oraz przypisano możliwe ryzyka, jakie wiążą się z realizacją danego zadania.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 58. Cele programu ochrony środowiska, kierunki interwencji, zadania.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
GŁÓWNE OBSZARY INTERWENCJI								
Ochrona klimatu i jakości powietrza								
1	Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu	Długość przebudowanych i zmodernizowanych dróg powiatowych [km] Źródło: powiat wyszkowski	1,632	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	Poprawa warunków funkcjonowania wybranych stref powiatu wraz z poprawą bezpieczeństwa ruchu w tych strefach ²	Przebudowa i modernizacja dróg powiatowych	Powiat wyszkowski	- Przedłużający się termin inwestycji
		Liczba zrealizowanych inwestycji powiatowych [szt.]	0	1		Przebudowa drogi powiatowej Nr 4408W ul. Daszyńskiego w Wyszowie – Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego	Powiat wyszkowski	- Brak realizacji inwestycji
		Liczba zrealizowanych inwestycji powiatowych [szt.]	0	1		Modernizacja odcinka drogi powiatowej Nr 4326W w miejscowości Obręb – Etap II – do granicy Powiatu	Powiat wyszkowski	- Brak realizacji inwestycji
		Liczba zamontowanych instalacji OZE na obiektach powiatowych Źródło: powiat wyszkowski	0	3		Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu	Montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach powiatowych	Powiat wyszkowski

² Kierunek interwencji dotyczy także zagrożenia przed hałasem.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
								- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
		Liczba poddanych termomodernizacji budynków użyteczności publicznej Źródło: powiat wyszkowski	3	W miarę zgłaszanych potrzeb		Termomodernizacja budynków będących własnością powiatu	Powiat wyszkowski	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
		Ilość budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji Źródło: powiat wyszkowski, gminy	25%	100%		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
		Ilość JST realizujących działania edukacyjne Źródło: powiat wyszkowski, gminy	powiat wyszkowski, 6 gmin	Powiat wyszkowski, 6 gmin		Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	Powiat wyszkowski, gminy, organizacje ekologiczne	- Brak dofinansowania, brak środków na realizację działania
		Liczba działań promocyjnych Źródło: powiat wyszkowski	1	3		Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)	Powiat wyszkowski, gminy	- Brak działań promocyjnych
		Długość szlaków rowerowych [m] Źródło: powiat wyszkowski	916,52	>916,52	Działania sprzyjające ograniczeniu emisji na terenie powiatu	Budowa ścieżek/szlaków rowerowych	Powiat wyszkowski, gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
		Ile gmin prowadzi kontrole w zakresie zakazu spalania odpadów Źródło: gminy	7	7		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości	gminy, Straż Miejska	- Brak realizacji inwestycji

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
						społeczeństwa oraz środek prewencyjny		
		Liczba wydanych pozwoleń zintegrowanych Źródło: powiat wyszkowski	0	W miarę potrzeb		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych	Starosta Wyszkowski, Marszałek Województwa	-
		Liczba nowych wydanych pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza [szt.] Źródło: powiat wyszkowski	1 nowe pozwolenie	W miarę potrzeb		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starosta Wyszkowski	-
		Liczba kontroli funkcjonowania Przedsiębiorstw posiadających pozwolenie Starosty na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza [szt.] Źródło: powiat wyszkowski	1	W miarę potrzeb	Prowadzenie kontroli emisji na terenie powiatu	Kontrola funkcjonowania Przedsiębiorstw posiadających pozwolenie Starosty na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza	Starosta Wyszkowski, WIOŚ	- brak przeprowadzanych kontroli
Zagrożenia hałasem								
2.	Ograniczenie uciążliwości akustycznej dla mieszkańców powiatu	Liczba przeprowadzonych kontroli Źródło: WIOŚ	1	W miarę potrzeb	Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń hałasem	Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ	- brak przeprowadzanych kontroli
		Ilość punktów monitoringowych badanych na terenie powiatu Źródło: Raport o stanie środowiska opracowany przez GIOŚ	0	Co najmniej 1		Bieżący monitoring poziomów hałasu w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska	GIOŚ	- brak przeprowadzanych kontroli

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
		Liczba wydanych decyzji określających dopuszczalny poziom hałasu Źródło: powiat wyszkowski	0	W miarę potrzeb		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania decyzji określającej dopuszczalny poziom hałasu	Starosta Wyszkowski	-
		Liczba przeprowadzonych kontroli Źródło: powiat wyszkowski	0	W miarę potrzeb		Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	Starosta Wyszkowski, WIOŚ	-
		Ilość JST realizujących działania edukacyjne Źródło: powiat wyszkowski, gminy	6 gmin	6 gmin		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie	Powiat wyszkowski, gminy	-
Pola elektromagnetyczne								
3	Kontrola niejonizującego promieniowania elektromagnetycznego do środowiska na terenie powiatu	Liczba nowych przyjętych zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych Źródło: powiat wyszkowski	4	W miarę potrzeb	Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem przyjmowania zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Starosta Wyszkowski	-
		Liczba punktów z przekroczeniami promieniowania elektromagnetycznego Źródło: GIOŚ	0	0		Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	WIOŚ	-

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
Gospodarowanie wodami								
4	Zrównoważone gospodarowanie wodami powierzchniowymi i podziemnymi umożliwiające zaspokojenie potrzeb wodnych powiatu przy utrzymaniu co najmniej dobrego stanu wód	Stan wód powierzchniowych i podziemnych w punktach pomiarowych Źródło: ocena JCWP oraz JCWPd GIOŚ	JCWP – zły JCWPd – II klasa	JCWP – dobry JCWPd – II klasa	Zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie u źródła	Prowadzenie stałego monitoringu wód	GIOŚ	- Zanieczyszczenia ze strony mieszkańców i przedsiębiorców
		Ilość JST realizujących działania edukacyjne Źródło: powiat wyszkowski, gminy	powiat wyszkowski, 6 gmin	powiat wyszkowski, 6 gmin		Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego	Powiat wyszkowski, Gminy, PGW Wody Polskie	- Brak realizacji działania
		Liczba zbiorników bezodpływowych na terenie powiatu Źródło: GUS	8 240	8 240		Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych	gminy	- Brak prowadzonych kontroli
		Długość rowów melioracyjnych na których wykonano prace konserwacyjne [mb] Źródło: Związek Spółek Wodnych + Spółki Wodne niezrzeszone	bd	W miarę potrzeb	Poprawa stanu utrzymania urządzeń melioracyjnych	Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych	Spółki wodne, właściciele gruntów rolnych	- Brak realizacji inwestycji
		Liczba zmodernizowanych /doposażonych obiektów i urządzeń [szt.] Źródło: PSP	0	W miarę potrzeb	Ochrona przeciwpowodziowa powiatu	Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW Wody Polskie, Powiat wyszkowski, gminy	- Brak realizacji inwestycji

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
		Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na terenie powiatu [ha] Źródło: GUS	39,22	>39,22		Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury	Gminy, właściciele i zarządcy gruntów	- Brak realizacji inwestycji
Gospodarka wodno - ściekowa								
5	Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez stworzenie nowoczesnej infrastruktury związanej z gospodarką wodno-ściekową	% skanalizowania i zwodociągowania powiatu Źródło: GUS	Zwodociągowanie – 92,72% Skanalizowanie - 57,14%	Zwodociągowanie - 100% Skanalizowanie - 90%	Zwiększenie poziomu skanalizowania i zwodociągowania powiatu	Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	gminy	- Nieotrzymanie dofinansowania ze środków zewnętrznych
		Ilość JST realizujących działania edukacyjne Źródło: powiat wyszkowski, gminy	6 gmin	6 gmin		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody oraz najważniejszych sprawach związanych z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, w szczególności skierowane do dzieci i młodzieży	gminy	- Brak realizacji działania
Zasoby geologiczne								

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
6	Racjonalna gospodarka zasobami złóż kopalin oraz minimalizacja niekorzystnych skutków ich eksploatacji	Liczba nowych wydanych koncesji Źródło: powiat wyszkowski	0	W miarę potrzeb	Ochrona zasobów złóż kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych na obszarze nie przekraczającym 2 ha	Starosta Wyszkowski	-
Gleby								
7	Użytkowanie gleb zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz właściwe wykorzystanie ich naturalnego potencjału produkcyjnego	Liczba decyzji o umorzeniu postępowania w sprawie wyłączenia z produkcji rolniczej Źródło: Powiat wyszkowski	8	W miarę potrzeb	Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją	Szczegółowa analiza przed wydaniem decyzji związanej z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej dla nieruchomości pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Wyszkowski	-
		Liczba punktów pomiarowych na terenie powiatu źródło: IUNG	0	Co najmniej 1		Prowadzenie monitoringu jakości gleb	GIOŚ, IUNG	- Brak prowadzenia monitoringu - Niewłaściwe użytkowanie ze strony mieszkańców
		Ilość działań promocyjnych Źródło: Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	kilkanaście	kilkanaście		Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	- Brak realizacji działania

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
						zasadami zrównoważonego rozwoju		
Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów								
8	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Ilość wyrobów azbestowych do unieszkodliwienia [t] Źródło: baza azbestowa	41 177,84	0	Bezpieczne dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu	Realizacja programów usuwania azbestu	Posiadacze, gminy, WFOŚiGW	- Małe zainteresowanie mieszkańców
		Liczba nowych wydanych pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji Źródło: Powiat wyszkowski	0	W miarę potrzeb	Zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, a także odzysk energii z odpadów	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji	Starosta Wyszowski, Marszałek Województwa Mazowieckiego	-
		Ilość gmin, które osiągnęły wymagane prawem poziomy recyklingu Źródło gminy	6 gmin	6 gmin	Wyliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów	Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	gminy	-
		Ilość gmin, które prowadzą zbiórki baterii i akumulatorów Źródło: gminy	6 gmin	6 gmin		Kontynuacja edukacji w zakresie selektywnego zbierania odpadów, ze szczególnym uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych	Gminy, organizacje pozarządowe	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
		Ilość gmin w których prowadzone były działania edukacyjne źródło: gminy	6 gmin	6 gmin		Prowadzenie działań informacyjnych i edukacyjnych w zakresie prawidłowego gospodarowania odpadami komunalnymi, w szczególności w zakresie selektywnego	Powiat wyszkowski, gminy, organizacje pozarządowe	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
						zbierania odpadów komunalnych		
		Liczba przeprowadzonych kontroli źródło: gminy, WIOŚ	0	W miarę potrzeb		Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w odniesieniu do danych zawartych we wnioskach o wpis do Rejestru działalności regulowanej	gminy, WIOŚ, Marszałek Województwa Mazowieckiego	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
Zasoby przyrodnicze								
9	Zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie bioróżnorodności i georóżnorodności oraz ochrona przyrody	Powierzchnia obiektów i obszarów prawnie chronionych [ha] Źródło: GUS	83,76	> 83,76	Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych	Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	gminy, RDOŚ	- Dewastacja ze strony mieszkańców
		Liczba uchwalonych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględniająca korytarze ekologiczne Źródło: gminy	bd	W miarę potrzeb		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	gminy	- Brak uwzględniania korytarzy ekologicznych w pzp
		Liczba wykonanych nasadzeń drzew i krzewów [szt.] Źródło: Powiat wyszkowski	bd	W miarę potrzeb		Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych	Powiat wyszkowski	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
		Liczba nowych pozwoleń na budowę Źródło: Powiat	1036	W miarę potrzeb		Szczegółowa analiza dla wydawanych pozwoleń na budowę pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Wyszowski	-

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
		wyszkowski						
		Liczba wykonanych uproszczonych planów urządzania lasów Źródło: Powiat wyszkowski	Dla Gminy Wyszków – 19 szt. + 8 szt. Inwentaryzacji stanu lasu	W miarę potrzeb		Wykonywanie uproszczonych planów urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu	Powiat wyszkowski	- Brak prowadzonych działań w tym zakresie
		Powierzchnia gruntów leśnych [ha] Źródło: GUS	29 955,75	>29 955,75		Ochrona zasobów leśnych oraz prowadzenie stałego monitoringu w celu zapobiegania zagrożeniom	Właściciele i zarządzający lasami	- Dewastacja ze strony mieszkańców
						Wzmocnienie kontroli gospodarki leśnej na obszarach nowych nasadzeń i w lasach prywatnych	Starosta Wyszkowski, gminy, Nadleśnictwa	-
						Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie powiatu	Zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	- Dewastacja ze strony mieszkańców
		Ilość JST realizujących działania edukacyjne Źródło: powiat wyszkowski, gminy	6 gmin	6 gmin	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego	Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Powiat wyszkowski	- Brak realizacji działania
Zagrożenia poważnymi awariami								

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Cel długookresowy	Wskaźnik			Kierunek interwencji	Zadania	Podmiot odpowiedzialny	Ryzyka
		Nazwa (+źródła danych)	Wartość bazowa Rok 2020	Wartość docelowa Rok 2030				
10	Minimalizacja potencjalnych negatywnych skutków awarii	Liczba przeprowadzonych inwestycji Źródło: PSP, gminy	4	W miarę potrzeb	Poprawa stanu przygotowania powiatu do podejmowania działań w sytuacji zagrożenia poprzez polepszenie warunków użytkowych i funkcjonalnych budynków i wyposażenia w tym środków transportu OSP	Poprawa warunków funkcjonowania PSP i OSP	Budżet państwa, Powiat wyszkowski, gminy, NFOŚiGW, Min. Sprawiedliwości	- Brak realizacji inwestycji w ramach działania
		Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii przemysłowej Źródło: PSP	0	0		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Państwowa Straż Pożarna, specjalistyczne jednostki ratownictwa chemicznego	- Brak realizacji inwestycji w ramach działania

Źródło: Opracowanie własne.

6.2. HARMONOGRAM RZECZOWO - FINANSOWY

W poniższej tabeli przedstawiono harmonogram rzeczowo-finansowy zadań własnych powiatu oraz zadań monitorowanych, opracowany w celu ochrony środowiska na terenie powiatu wyszkowskiego. Pod zadaniami własnymi należy rozumieć te przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków budżetowych i pozabudżetowych będących w dyspozycji powiatu. Natomiast pod zadaniami monitorowanymi należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków samorządów gminnych, instytucji i przedsiębiorstw, osób fizycznych oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wyższego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom centralnym.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 59. Harmonogram realizacji zadań własnych wraz z ich finansowaniem.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tys. zł)						Źródła finansowania	
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	razem		
1	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Przebudowa i modernizacja dróg powiatowych	Powiat wyszkowski	500	500	500	500		2 000,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM, fundusze norweskie, PROW	
		Przebudowa drogi powiatowej Nr 4408W ul. Daszyńskiego w Wyszokowie – Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego	Powiat wyszkowski	5 268						5 268,00	środki własne, inne środki
		Modernizacja odcinka drogi powiatowej Nr 4326W w miejscowości Obręb – Etap II – do granicy Powiatu	Powiat wyszkowski	100	100	100			300,00	środki własne, inne środki	
		Termomodernizacja budynków będących własnością powiatu	Powiat wyszkowski	500	500	500	500		200,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, unijne, inne środki	
		Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza	Powiat wyszkowski, gminy, organizacje ekologiczne	10	10	10	10	10	50,00	środki własne, WFOŚiGW, inne środki	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tys. zł)						Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	razem	
		Budowa ścieżek/szlaków rowerowych	Powiat wyszkowski, gminy	50	50	50	50	100	300,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, unijne, inne środki
		Kontrola funkcjonowania Przedsiębiorstw posiadających pozwolenie Starosty na wprowadzanie pyłów lub gazów do powietrza	Powiat wyszkowski, WIOŚ						W ramach zadań własnych organu	-
		Montaż instalacji fotowoltaicznych w powiatowych jednostkach oświatowych	Powiat wyszkowski						W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, unijne, inne środki
		Promocja odnawialnych źródeł energii (m.in. farm fotowoltaicznych, małych elektrowni wodnych, instalacji solarnych i innych)	Powiat wyszkowski, gminy, Min. Klimatu i Środowiska, WFOŚiGW			50			50,00	środki własne, WFOŚiGW
		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń zintegrowanych	Starosta Wyszowski, Marszałek Województwa Mazowieckiego						W ramach zadań własnych organu	-
		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydania pozwoleń na wprowadzanie gazów i pyłów do powietrza	Starosta Wyszowski						W ramach zadań własnych organu	-

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

L p .	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tys. zł)					Źródła finansowania	
				2021	2022	2023	2024	2025-2028		razem
2	Zagrożenia hałasem	Zadania własne								
		Kontrola przestrzegania przez zakłady przemysłowe poziomów hałasu określonych w decyzjach administracyjnych	Starosta Wyszkowski, WIOS						W ramach zadań własnych organu	-
		Edukacja ekologiczna w zakresie zapobiegania nadmiernej emisji hałasu w powiecie	Powiat wyszkowski, gminy			10			10,00	środki własne, WFOŚiGW
3	Pola elektromagnetyczne	Zadania własne								
		Ochrona mieszkańców powiatu przed promieniowaniem elektromagnetycznym przez weryfikację składanych zgłoszeń instalacji wytwarzających promieniowanie elektromagnetyczne	Powiat wyszkowski						W ramach zadań własnych organu	-
		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem przyjmowania zgłoszeń instalacji mogącej negatywnie oddziaływać na środowisko z uwagi na wytwarzanie pól elektromagnetycznych	Starosta Wyszkowski						W ramach zadań własnych organu	-

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tys. zł)					Źródła finansowania	
				2021	2022	2023	2024	2025-2028		razem
4	Gospodarowanie wodami	Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi na poziomie gospodarstwa domowego	Powiat wyszkowski, gminy, PGW Wody Polskie	50					50,00	środki własne, WFOŚiGW
		Realizacja programu retencjonowania wód	Powiat wyszkowski						W miarę potrzeb	środki własne, inne środki
		Edukacja mieszkańców powiatu w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi	Powiat wyszkowski, Ministerstwo Klimatu i Środowiska	10					10,00	środki własne, WFOŚiGW
5	Zasoby geologiczne	Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania koncesji na wydobywanie kopalin pospolitych na obszarze nie przekraczającym 2 ha	Starosta Wyszowski						W ramach zadań własnych organu	środki własne, inne środki

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tys. zł)					Źródła finansowania	
				2021	2022	2023	2024	2025-2028		razem
6	Gleby	Szczegółowa analiza przed wydaniem decyzji związanej z wyłączeniem gruntów z produkcji rolniczej dla nieruchomości pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Wyszowski						W ramach zadań własnych organu	-
7	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Prowadzenie oraz wspieranie działań edukacyjno – informacyjnych promujących właściwe postępowanie z odpadami komunalnymi	Powiat Wyszowski, gminy, organizacje pozarządowe		50				50,00	środki własne, WFOŚiGW
		Szczegółowa analiza zakładów pod kątem wydawania pozwoleń na wytwarzanie odpadów w związku z eksploatacją instalacji	Starosta Wyszowski, Marszałek Województwa Mazowieckiego						W ramach zadań własnych organu	-
8	Zasoby przyrodnicze	Prowadzenie nasadzeń i odnowy zieleni ochronnej przy drogach powiatowych	Powiat Wyszowski	20	20	20	20	20	100,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszковского na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (tys. zł)						Źródła finansowania
				2021	2022	2023	2024	2025-2028	razem	
		Zachowanie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk leśnych przy wykonywaniu prac urządzeniowych w obrębie lasów niestanowiących własności Skarbu Państwa	Powiat wyszkowski, RDOŚ						W ramach zadań własnych organu	-
		Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie ochrony i zachowania walorów krajobrazu i przyrody oraz promocja tych walorów	Powiat wyszkowski			50			50,00	środki własne, WFOŚiGW
		Szczegółowa analiza dla wydawanych pozwoleń na budowę pod kątem oddziaływania na środowisko	Starosta Wyszkowski						W ramach zadań własnych organu	-

Źródło: Opracowanie własne.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 60. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Podmiot odpowiedzialny za realizację (+ jednostki włączone)	Szacunkowe koszty realizacji zadania (zł)	Źródła finansowania	Dodatkowe informacje o działaniu
		Zadania monitorowane				
		Rozbudowa sieci gazowej oraz podłączenie nowych obiektów	Zarządzający siecią gazową	W miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne	Działanie realizowane w ramach opłacalności ekonomicznej
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny	gminy	W miarę potrzeb	środki własne	-
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej, w tym poprzez ich kompleksową termomodernizację	gminy	W miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM	-
		Rozbudowa zielonej infrastruktury	gminy	W miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM	-
		Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii	gminy	W miarę potrzeb	środki własne	-
		Wdrożenie obecnego programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów	gminy, WIOŚ, podmioty gospodarcze	W miarę dostępnych środków finansowych i potrzeb	środki własne, fundusze krajowe i unijne (w tym RPO WM)	Będzie to kontynuacja realizowanego już działania

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

2	Zagrożenia hałasem	Zadania monitorowane				
		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ	W miarę potrzeb, w ramach zadań własnych	-	Ilość kontroli zależy od potrzeb
		Kontrola emisji hałasu komunikacyjnego	WIOŚ	W miarę potrzeb, w ramach zadań własnych	-	Ilość kontroli zależy od potrzeb
3	Pola elektromagnetyczne	Zadania monitorowane				
		Uwzględnienie zapisów dotyczących ochrony przed ponadnormatywnym promieniowaniem elektromagnetycznym w planach zagospodarowania przestrzennego Gminy	gminy	Brak kosztów dodatkowych, w ramach prac nad pzp	-	-
4	Gospodarowanie wodami	Zadania monitorowane				
		Prowadzenie ewidencji i kontrola zbiorników bezodpływowych	gminy	W miarę potrzeb	środki własne	-
		Modernizacja obiektów i urządzeń ochrony przeciwpowodziowej	PGW Wody Polskie, gminy	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM, PROW, inne środki	Realizacja wg potrzeb
		Prace konserwacyjne na rowach melioracyjnych	Spółki wodne, właściciele gruntów rolnych, gminy	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM, PROW, inne środki	-

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

		Prowadzenie stałego monitoringu wód	GIOŚ	W miarę potrzeb	środki własne	-
		Przeciwdziałanie skutkom suszy oraz ulewnych deszczy na obszarach zurbanizowanych poprzez zastosowanie zielonej infrastruktury	gminy, właściciele i zarządcy gruntów	W miarę potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM, inne środki	-
		Zadania monitorowane				
5	Gospodarka wodno-ściekowa	Bieżąca modernizacja i rozbudowa sieci wodociągowej i kanalizacyjnej	gminy	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM, inne środki	W ramach KPOŚK
		Promowanie dobrych nawyków w zakresie gospodarki ściekowej w gospodarstwach domowych i rolnych	gminy	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO WM, inne środki	-
		Zadania monitorowane				
6	Zasoby geologiczne	Realizacja projektów inwestycyjnych związanych z zabezpieczeniem i stabilizacją osuwisk zagrażających zabudowie i infrastrukturze	gminy, administratorzy dróg, właściciele nieruchomości	W miarę potrzeb	środki własne, inne środki	Realizacja w razie potrzeby
		Zadania monitorowane				
7	Gleby	Prowadzenie monitoringu jakości gleb	GIOŚ	W miarę potrzeb	środki własne	-
		Promocja rolnictwa ekologicznego oraz rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami zrównoważonego rozwoju	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Wg kosztorysów, w miarę potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne środki	Kontynuacja realizowanego już działania

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

		Waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej żywności	Mazowiecki Ośrodek Doradztwa Rolniczego	W miarę potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne środki	Kontynuacja realizowanego już działania
8	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Zadania monitorowane				
		Monitoring i wzmacnianie kontroli postępowania z odpadami	gminy, WIOŚ	W miarę potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne środki	Jako doskonalenie systemu
		Realizacja programów usuwania azbestu	Posiadacze, gminy, WFOŚiGW	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne środki	Realizowane w trybie ciągłym
		Kontrola podmiotów gospodarczych prowadzących usługi w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości w odniesieniu do danych zawartych we wnioskach o wpis do Rejestru działalności regulowanej	gminy, WIOŚ	W ramach zadań własnych	Środki własne	-
9	Zasoby przyrodnicze	Zadania monitorowane				
		Realizacja Krajowego Planu Zwiększenia Lesistości na terenie powiatu	Zarządcy lasów, w tym lasów stanowiących własność Skarbu Państwa	Koszt realizacji zadania zależny od zakresu realizowanych zalesień	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne środki	-
		Bieżąca pielęgnacja zasobów przyrodniczych wraz z ochroną obszarów i obiektów prawnie chronionych	gminy, RDOŚ	100,00	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW	-
		Wyznaczenie i ochrona korytarzy ekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego	gminy	W ramach opracowania mpzp	-	-

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

		Realizacja planów zadań ochronnych obszarów NATURA 2000	gminy, RDOŚ	W miarę potrzeb	środki własne, inne środki	-
		Inwentaryzacja przyrodnicza przeprowadzona na terenie gmin powiatu wyszkowskiego	gminy	W miarę potrzeb	środki własne, inne środki	-
		Zrównoważony rozwój infrastruktury turystycznej na obszarach przyrodniczo cennych, w tym: rozbudowa sieci ścieżek rowerowych i szlaków pieszych, zorganizowanie punktów widokowych, tablic informacyjnych	gminy, RDOŚ	W miarę potrzeb	środki własne, inne środki	-
		Ochrona zasobów leśnych oraz prowadzenie stałego monitoringu w celu zapobiegania zagrożeniom	Właściciele i zarządzający lasami	W miarę potrzeb	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, inne środki	-
		Zadania monitorowane				
		Usuwanie skutków poważnych awarii w środowisku	Państwowa Straż Pożarna, specjalistyczne jednostki ratownictwa chemicznego	W miarę potrzeb	środki własne, inne środki	Realizacja w razie potrzeb
10	Zagrożenia poważnymi awariami	Poprawa warunków funkcjonowania PSP	Budżet państwa, gminy	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO, inne środki	-
		Rozbudowa i modernizacja OSP wraz z nowoczesnym wyposażeniem	gminy	W miarę potrzeb i dostępnych środków finansowych	środki własne, NFOŚiGW, WFOŚiGW, RPO, inne środki	-

Źródło: Opracowanie własne.

7. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA

Realizacja zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska wiąże się z wysokimi nakładami finansowymi. Wdrażanie Programu powinno być zatem możliwe dzięki stworzeniu odpowiedniego systemu finansowego. Podstawowymi źródłami finansowania są środki publiczne (budżetowe państwa, gminy lub pozabudżetowe instytucji publicznych), prywatne (np. fundusze inwestycyjne) oraz prywatno - publiczne.

Potencjalne źródła finansowania zadań określonych w niniejszym Programie przedstawiono poniżej.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)

Publiczna instytucja finansowa, działająca jako państwowa osoba prawna. Głównym jej celem działania jest udzielanie wsparcia finansowego przedsięwzięciom służącym ochronie środowiska i gospodarce wodnej.

Podstawą do przyjmowania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie są programy priorytetowe, które określają zasady udzielania wsparcia oraz kryteria wyboru przedsięwzięć. Listę priorytetowych programów NFOŚiGW zatwierdza corocznie Rada Nadzorcza NFOŚiGW.

Corocznie udostępniana jest nowa lista programów priorytetowych.

Wszelkie informacje można uzyskać na stronie Funduszu: <https://www.nfosigw.gov.pl>.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (WFOŚiGW)

Podstawowym zadaniem wojewódzkich funduszy jest finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych i pozainwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w celu realizacji zasady zrównoważonego rozwoju.

Corocznie publikowana jest lista przedsięwzięć priorytetowych Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie przewidzianych do dofinansowania.

Oficjalny serwis internetowy: <http://wfos.com.pl>

Fundusz Leśny

Podstawą prawną do utworzenia Funduszu Leśnego była Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów z 1971 r. Fundusz Leśny stanowi formę gospodarowania środkami na cele wskazane w ustawie o lasach. Fundusz Leśny przeznaczony jest dla nadleśnictw na wyrównywanie niedoborów powstających przy realizacji zadań gospodarki leśnej. Środki Funduszu Leśnego mogą także być przeznaczone na: wspólne przedsięwzięcia jednostek organizacyjnych Lasów Państwowych, w szczególności w zakresie gospodarki leśnej, badania naukowe, tworzenie infrastruktury niezbędnej

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

do prowadzenia gospodarki leśnej, sporządzanie planów urządzenia lasu, prace związane z oceną i prognozowaniem stanu lasów i zasobów leśnych, inne zadania z zakresu gospodarki leśnej w lasach.

Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 (POIiŚ)

Krajowy program wspierający gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Głównym źródłem finansowania Programu są środki unijne z Funduszu Spójności. Najważniejszymi beneficjentami Programu są podmioty publiczne (w tym JST) oraz podmioty prywatne (przede wszystkim duże przedsiębiorstwa).

W ramach Programu realizowanych będzie 10 osi priorytetowych:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki.
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.
3. Rozwój sieci drogowej TEN-T i transportu multimodalnego.
4. Infrastruktura drogowa dla miast.
5. Rozwój transportu kolejowego w Polsce.
6. Rozwój niskoemisyjnego transportu zbiorowego w miastach.
7. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego.
8. Ochrona dziedzictwa kulturowego i rozwój zasobów kultury.
9. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury i rozwoju zasobów kultury.
10. Pomoc techniczna.

Zakres finansowania w obszarze energetyki i środowiska przedstawiono poniżej.

I Oś priorytetowa - Zmniejszenie emisyjności gospodarki:

- produkcja, dystrybucja oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii (OZE), np. budowa, rozbudowa instalacji na biomasę bądź biogaz,
- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- rozwój i wdrażanie inteligentnych systemów dystrybucji, np. budowa sieci dystrybucyjnych średniego i niskiego napięcia.

II Oś priorytetowa - Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu:

- rozwój infrastruktury środowiskowej (np. oczyszczalnie ścieków, sieć kanalizacyjna oraz wodociągowa, instalacje do zagospodarowania odpadów komunalnych, w tym do ich termicznego przetwarzania),
- ochrona i przywrócenie różnorodności biologicznej, poprawa jakości środowiska miejskiego (np. redukcja zanieczyszczenia powietrza i rekultywacja terenów zdegradowanych),
- dostosowanie do zmian klimatu, np. zabezpieczenie obszarów miejskich przed niekorzystnymi zjawiskami pogodowymi, zarządzanie wodami opadowymi, projekty z zakresu małej retencji oraz systemy zarządzania klęskami żywiołowymi.

Jedyny instrument finansowy Unii Europejskiej poświęcony wyłącznie współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska i klimatu. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja unijnej polityki w tym zakresie, a także identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących środowiska w tym przyrody.

Program LIFE na lata 2014-2020 podzielona na dwa podprogramy: na rzecz środowiska oraz na rzecz klimatu. Obszary priorytetowe Programu przedstawiają się następująco:

Program na rzecz środowiska:

- ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami
- przyroda i różnorodność biologiczna
- zarządzanie i informacja w zakresie środowiska

Program na rzecz klimatu:

- ograniczenie wpływu człowieka na klimat
- dostosowanie się do skutków zmian klimatu
- zarządzanie i informacja w zakresie klimatu

Wśród pozostałych funduszy i programów, mogących stanowić źródło finansowania w ramach zadań związanych z ochroną środowiska, wymienić można m.in.:

- środki norweskie i EOG – Mechanizm Finansowy EOG oraz Norweski Mechanizm Finansowy (fundusze norweskie), w ramach których funkcjonują Programy Operacyjne: „Ochrona różnorodności biologicznej i ekosystemów”, „Wzmocnienie monitoringu środowiska oraz działań kontrolnych”, „Oszczędzanie energii i promowanie odnawialnych źródeł energii”.
- Bank Ochrony Środowiska – oferuje kredyty na rzecz inwestycji proekologicznych,
- Bank Gospodarstwa Krajowego – stanowi ważne ogniwo w zakresie finansowania przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska, w tym rynku oszczędności energii.

8. SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

8.1. MONITORING I KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Raporty z wykonania Programu ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r. Starosta Powiatu Wyszowskiego powinien sporządzać co dwa lata i przedstawiać je Radzie Powiatu, a także przekazać do organu wykonawczego Województwa Mazowieckiego.

W związku z tym dla wspomagania procesu monitorowania postępów w realizacji Programu wykorzystane zostaną wskaźniki realizacji Programu ochrony środowiska.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszkowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

W tabelach celów i zadań środowiskowych w zakresie każdego obszaru interwencji wskazano wskaźniki realizacji Programu wraz z wartościami bazowymi i docelowymi. Za dwa lata w trakcie wykonywania Raportu z realizacji POŚ i po określeniu wartości wskaźników możliwa będzie ocena czy Program Ochrony Środowiska jest wdrażany w zakładanym stopniu czy zadania są realizowane w planowanym tempie i czy możliwa jest całościowa realizacja Programu do końca okresu programowania.

8.2. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM OCHRONY ŚRODOWISKA

Podstawową zasadą realizacji programu ochrony środowiska powinna być zasada wykonywania zadań przez poszczególne jednostki włączone w zagadnienia ochrony środowiska, świadome istnienia Programu i swojego uczestnictwa w nim. Szansę na skuteczne wdrożenie Programu daje dobra organizacja zarządzania nim.

Z punktu widzenia pełnionej roli w realizacji Programu można wyodrębnić cztery grupy podmiotów uczestniczących w nim. Są to:

- podmioty uczestniczące w organizacji i zarządzaniu programem,
- podmioty realizujące zadania programu, w tym instytucje finansujące,
- podmioty kontrolujące przebieg realizacji i efekty programu,
- społeczność powiatu, jako główny podmiot odbierający wyniki działań programu.

Główna odpowiedzialność za realizację Programu spoczywa na Zarządzie Powiatu, który składa Radzie Powiatu raporty z wykonania Programu. Zarząd współdziała z organami administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego oraz samorządami gminnymi, które dysponują instrumentarium wynikającym z ich kompetencji. Zarząd Powiatu nadzoruje wykonanie Programu poprzez Wydział Środowiska i Rolnictwa.

Marszałek, powiat oraz gminy dysponują instrumentarium prawnym umożliwiającym reglamentowanie korzystania ze środowiska. W ich dyspozycji znajdują się także instrumenty finansowe na realizację zadań programu (np. poprzez realizację budżetów jednostek samorządu terytorialnego, środki WFOŚiGW w Warszawie, środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego itp.).

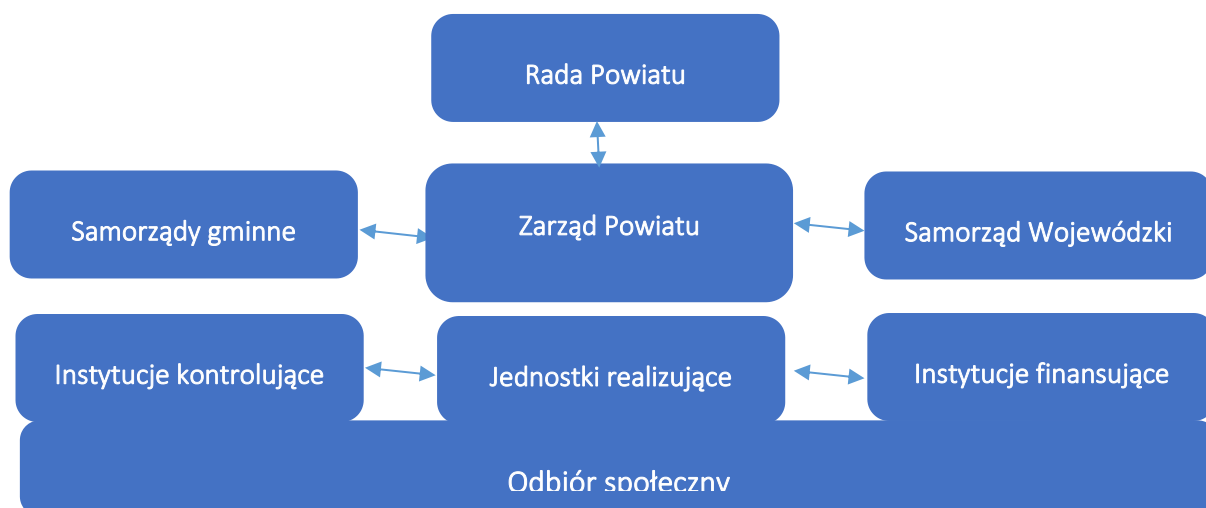
Z realizacją Programu Ochrony Środowiska ściśle powiązane są:

- system pomiarów i ocen stanu środowiska, prowadzony przez GIOŚ w ramach państwowego monitoringu środowiska,
- nadzór nad jakością środowiska, sprawowany przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju powiatu wyszkowskiego zgodnie z kompetencjami i w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy, oraz przy pomocy aktualnie dostępnych instrumentów prawnoadministracyjnych, finansowych, ekonomiczno-rynkowych, informacyjnoedukacyjnych oraz instrumentów z zakresu organizacji, marketingu i zarządzania środowiskiem. Należą do nich między innymi:
  - Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Warszawie,
  - Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie,

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie - Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Bezpośrednim realizatorem większości zadań nakreślonych w programie są samorządy gminne jako realizatorzy inwestycji w zakresie ochrony środowiska na własnym terenie, a także podmioty gospodarcze planujące i realizujące inwestycje zgodnie z kierunkami nakreślonymi przez Program. Głównymi odbiorcami Programu są mieszkańcy powiatu wyszkowskiego, którzy subiektywnie oceniają efekty wdrożonych przedsięwzięć.

Rysunek 13. Schemat zarządzania dokumentem.

Źródło: Opracowanie własne.

STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r. opracowany zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm.) jako narzędzie prowadzenia polityki ochrony środowiska na terenie powiatu. Polityka ochrony środowiska to stworzenie warunków do działań związanych z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem, czyli takim rozwojem powiatu, który będzie zarówno z rozwojem gospodarczym, rozwojem ekonomicznym i rozwojem ekologicznym.

Program ochrony środowiska dla powiatu wyszkowskiego jest podstawowym instrumentem do realizacji zadań własnych i koordynowanych w zakresie ochrony środowiska, które będą w całości lub w części finansowane ze środków będących w dyspozycji powiatu.

Wnioski i podsumowanie w ramach opracowanego Programu Ochrony Środowiska:

- Głównym problemem w zakresie zanieczyszczenia powietrza w powiecie, jest emisja niska związana ze stosowaniem paliw o niskiej jakości w gospodarstwach domowych oraz emisja związana z działalnością małych zakładów, które nie podlegają obowiązkowi posiadania pozwolenia na emisję do powietrza gazów i pyłów. Istotnym problemem są także

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

zanieczyszczenia związane z komunikacją samochodową. Udział emisji przemysłowej jest niewielki.

- Największe zagrożenie hałasem oraz emisją spalin ze strony systemu komunikacyjnego na terenie powiatu występuje głównie wzdłuż dróg krajowych i wojewódzkich, w mniejszym stopniu dotyczy to dróg powiatowych i gminnych.
- Monitoring promieniowania elektromagnetycznego prowadzony jest przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Na podstawie przeprowadzonych pomiarów nie stwierdzono na terenie województwa mazowieckiego istnienia obszarów z przekroczeniami dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku. Dla punktów pomiarowych na terenie powiatu wyszkowskiego wartości promieniowania elektromagnetycznego od kilku lat utrzymują się na podobnym, niskim poziomie z niewielką tendencją spadkową.

Zasoby wód powierzchniowych powiatu wyszkowskiego stanowią zasadniczo wody płynące i ich starorzecza (wchodzące w skład zlewiska Wisły). Stan wszystkich badanych JCWP rzecznych oceniono jako zły. Stan wód podziemnych w punktach pomiarowych na terenie powiatu określono jako wody dobrej i zadowalającej jakości.

- Obszar powiatu wyszkowskiego nie jest obszarem zasobnym w surowce mineralne. Wynika to z budowy geologicznej terenu i pokrycia utworów trzeciorzędowych grubą warstwą luźnych skał nagromadzonych w czasie zlodowacenia środkowopolskiego. Wśród udokumentowanych złóż surowców mineralnych podstawową grupę stanowią kopaliny pospolite, do których należą kruszywa, surowce ilaste, piaski. Na podmokłych i zabagnionych terenach powiatu występują także pokłady torfu o niewielkiej, maksymalnie kilkumetrowej miąższości.
- Warunki morfologii, geologiczne i wodne w obrębie powiatu wyszkowskiego są niezbyt korzystne dla wytworzenia urodzajnych gleb rolniczych. Dominują tu generalnie gleby słabe, wykształcone na podłożu piaszczystym w obrębie wysoczyzny. Są to głównie gleby brunatne wylugowane, biellicowe i pseudobiellicowe, miejscami czarne ziemie i gleby szare.
- Teren powiatu objęto różnymi formami ochrony przyrody, na mocy ustawy o ochronie przyrody. Zgodnie z CRFOP udostępnionym przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w granicach powiatu znajduje się pomniki przyrody, użytki ekologiczne oraz obszary NATURA 2000.
- Z danych Głównego Urzędu Statystycznego wynika, iż powierzchnia lasów na terenie powiatu wyszkowskiego wynosi 29 955,75 ha, co daje lesistość na poziomie 34,18%. Wskaźnik lesistości dla omawianego obszaru jest wyższy od średniej krajowej, która wynosi 30%. Do najbardziej zalesionych gmin powiatu należy gmina Brańszczyk.
- W powiecie wyszkowskim występuje zagrożenie awarii związane z transportem materiałów niebezpiecznych oraz awarii zakładów przemysłowych.

Jako główne kierunki interwencji na terenie powiatu wskazano:

- Poprawa warunków funkcjonowania wybranych stref powiatu wraz z poprawą bezpieczeństwa ruchu w tych strefach.
- Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenie powiatu.
- Działania sprzyjające ograniczeniu emisji na terenie powiatu.

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

- Prowadzenie kontroli emisji na terenie powiatu.
- Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń hałasem.
- Podniesienie komfortu życia mieszkańców powiatu poprzez eliminację zagrożeń promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Zapobieganie zanieczyszczeniu słodkich wód powierzchniowych i podziemnych, ze szczególnym naciskiem na zapobieganie u źródła.
- Poprawa stanu utrzymania urządzeń melioracyjnych.
- Ochrona przeciwpowodziowa powiatu.
- Zwiększenie poziomu skanalizowania i zwodociągowania powiatu.
- Ochrona zasobów złóż kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
- Ochrona gleb przed degradacją i dewastacją.
- Prawidłowe prowadzenie gospodarki odpadami.
- Bezpieczne dla zdrowia mieszkańców i środowiska naturalnego usunięcie wyrobów zawierających azbest z terenu powiatu.
- Podniesienie świadomości i poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie właściwego gospodarowania odpadami, promowanie proekologicznych postaw, motywowanie mieszkańców do prowadzenia selektywnej zbiórki odpadów oraz ich segregacji.
- Ochrona zieleni, zasobów leśnych oraz obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych.
- Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego.
- Poprawa stanu przygotowania powiatu do podejmowania działań w sytuacji zagrożenia poprzez polepszenie warunków użytkowych i funkcjonalnych budynków OSP i wymiany pojazdów OSP na młodsze.
- Kreowanie właściwych zachowań mieszkańców powiatu w przypadku wystąpienia zagrożeń życia i środowiska z tytułu wystąpienia awarii przemysłowych.

Realizacja zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska wymaga nakładów finansowych znacznie przewyższających możliwości budżetowe jednostek samorządu terytorialnego. Istnieje zatem potrzeba pozyskania zewnętrznych źródeł finansowego wsparcia przedsięwzięć inwestycyjnych. Właściwe wykorzystanie możliwych rozwiązań o charakterze organizacyjnym ma istotne znaczenie w procesie wdrażania programu i jego realizacji. Wprowadzenie zasad monitoringu umożliwi sprawną realizację działań, jak również pozwoli na bieżącą aktualizację celów programu.

SPIS RYSUNKÓW

RYSUNEK 1. LOKALIZACJA POWIATU WYSZKOWSKIEGO NA TLE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO.....	22
RYSUNEK 2. GMINY POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	23
RYSUNEK 3. ZASIĘG OBSZARÓW PRZEKROCZENIA POZIOMU DOCELOWEGO STĘŻENIA B(A)P W PYLE ZAWIESZONYM PM10.....	29
RYSUNEK 4. OCENA STANU JCWP RZECZNYCH BADANYCH W 2018 ROKU.....	54
RYSUNEK 5. GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO.....	57
RYSUNEK 6. LOKALIZACJA JCWPD NR 50.....	58
RYSUNEK 7. LOKALIZACJA JCWPD NR 51.....	59
RYSUNEK 8. LOKALIZACJA JCWPD NR 54.....	60
RYSUNEK 9. LOKALIZACJA JCWPD NR 55.....	61
RYSUNEK 10. MAPA ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	64
RYSUNEK 11. KLASYFIKACJA ROCZNEJ TEMPERATURY POWIETRZA W POLSCE W LATACH 2009-2019. ..	81
RYSUNEK 12. KORYTARZE EKOLOGICZNE PRZEBIEGAJĄCE PRZEZ TEREN POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	96
RYSUNEK 13. SCHEMAT ZARZĄDZANIA DOKUMENTEM.....	138

SPIS WYKRESÓW

WYKRES 1. LICZBA LUDNOŚCI POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2016– 2020.....	24
WYKRES 2. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2016 – 2020.....	25
WYKRES 3. LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH ZAREJESTROWANYCH W POSZCZEGÓLNYCH GMINACH POWIATU WYSZKOWSKIEGO W 2020 R.....	26
WYKRES 4. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH DO POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH [T/ROK] W LATACH 2016 – 2020.....	31
WYKRES 5. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ PYŁOWYCH DO POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŹLIWYCH [T/ROK] W LATACH 2016 – 2020.....	32
WYKRES 6. DŁUGOŚĆ SIECI WODOCIĄGOWEJ [KM] NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2016-2020.....	67
WYKRES 7. DŁUGOŚĆ SIECI KANALIZACYJNEJ [KM] NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2015-2020.....	70
WYKRES 8. LICZBA ZBIORNIKÓW BEZODPŁYWOWYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (DANE NA 31.12.2019 R.).....	70
WYKRES 9. PRZYDOMOWE OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW ZLOKALIZOWANE NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (DANE NA 31.12.2019 R.).....	71
WYKRES 10. ODPADY WYTWORZONE NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO Z WYŁĄCZENIEM ODPADÓW KOMUNALNYCH W LATACH 2016-2020.....	82
WYKRES 11. ODPADY ZEBRANE NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W OSTATNICH LATACH.....	83

WYKRES 12. ODPADY ZEBRANE W CIĄGU ROKU 2019 [T] NA TERENIE GMIN POWIATU WYSZKOWSKI.	83
WYKRES 13. MASA ODPADÓW NA JEDNEGO MIESZKAŃCA W GMINACH POWIATU WYSZKOWSKIEGO W 2020 ROKU.	84
WYKRES 14. POWIERZCHNIA LASÓW [HA] NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2016-2020.	97

SPIS TABEL

TABELA 1. ANALIZA SPÓJNOŚCI DZIAŁAŃ ZAWARTYCH W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA Z CELAMI ZAWARTYMI W DOKUMENTACH STRATEGICZNYCH.	8
TABELA 2. JEDNOSTKI ADMINISTRACYJNE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2020 R.).	23
TABELA 3. DANE DEMOGRAFICZNE GMIN POWIATU WYSZKOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2020 R.).	24
TABELA 4. PODMIOTY WG PKD 2007 I RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	25
TABELA 5. STAN REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	27
TABELA 6. WYNIKOWE KLASY DLA STREFY MAZOWIECKIEJ DLA POSZCZEGÓLNYCH ZANIECZYSZCZEŃ, UZYSKANE W OCENIE ROCZNEJ ZA 2020 R. DOKONANEJ Z UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW USTANOWIONYCH W CELU OCHRONY ZDROWIA.	27
TABELA 7. RODZAJ PRZEKROCZEŃ ODNOTOWANYCH NA TERENIE GMIN POWIATU WYSZKOWSKIEGO W 2020 R.	28
TABELA 8. EMISJA ZANIECZYSZCZEŃ GAZOWYCH DO POWIETRZA Z ZAKŁADÓW SZCZEGÓLNIE UCIAŻLIWYCH [T/ROK] NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	31
TABELA 9. SZACUNKOWA LICZBA KOTŁÓW DO WYMIANY W RAMACH DZIAŁANIA WMAOEPOW, W GMINACH POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2021–2026.	33
TABELA 10. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA.	33
TABELA 11. STAN REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY ZAGROŻENIA HAŁASEM NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	35
TABELA 12. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU – POZIOM DOBOWY.	38
TABELA 13. DOPUSZCZALNE POZIOMY HAŁASU W ŚRODOWISKU – POZIOM DŁUGOOKRESOWY.	39
TABELA 14. POJAZDY ZAREJESTROWANE NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W LATACH 2015-2019.	40
TABELA 15. POWIERZCHNIE TERENU EKSPONOWANE NA HAŁAS ORAZ LICZBA MIESZKAŃCÓW NARAŻONYCH NA PRZEKROCZENIA DOPUSZCZALNYCH POZIOMÓW HAŁASU DLA ODCINKÓW Z TERENU POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	42
TABELA 16. PROCENTOWY UDZIAŁ POWIERZCHNI TERENU EKSPONOWANEJ NA HAŁAS W ZASIĘGU OBSZARU ANALIZOWANEGO ODCINKA Z UWZGLĘDNIENIEM ODCINKÓW Z TERENU POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	43
TABELA 17. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU ZAGROŻENIA HAŁASEM.	44
TABELA 18. ZAKRESY CZĘSTOTLIWOŚCI PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH, DLA KTÓRYCH OKREŚLA SIĘ PARAMETRY FIZYCZNE CHARAKTERYZUJĄCE ODDZIAŁYWANIE PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH NA ŚRODOWISKO ORAZ DOPUSZCZALNE POZIOMY PÓL	

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

ELEKTROMAGNETYCZNYCH, CHARAKTERYZOWANE PRZEZ DOPUSZCZALNE WARTOŚCI PARAMETRÓW FIZYCZNYCH DLA MIEJSC DOSTĘPNYCH DLA LUDNOŚCI. ...	46
TABELA 19. STACJE BAZOWE NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	47
TABELA 20. WYNIKI PRZEPROWADZONYCH POMIARÓW PROMIENIOWANIA ELEKTROMAGNETYCZNEGO NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	48
TABELA 21. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU ZAGROŻENIA POLAMI ELEKTROMAGNETYCZNYMI.	49
TABELA 22. STAN REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA WODAMI NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	51
TABELA 23. RZEKI I KANAŁY ZLOKALIZOWANE W GRANICACH POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	52
TABELA 24. OCENA JCWP NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO NA PODSTAWIE BADAŃ PROWADZONYCH W LATACH 2015-2020.	54
TABELA 25. CELE ŚRODOWISKOWE WYZNACZONE DLA JCWP NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	55
TABELA 26. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 50.....	58
TABELA 27. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 51.....	59
TABELA 28. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 54.....	59
TABELA 29. CHARAKTERYSTYKA JCWPD NR 55.....	60
TABELA 30. BADANIA WÓD PODZIEMNYCH PROWADZONE W OSTATNICH LATACH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	62
TABELA 31. CELE ŚRODOWISKOWE WYZNACZONE DLA JCWPD NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	62
TABELA 32. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU GOSPODAROWANIE WODAMI.	65
TABELA 33. CHARAKTERYSTYKA SIECI WODOCIĄGOWEJ NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2020 R.).	67
TABELA 34. ZUŻYCIE WODY Z WODOCIĄGÓW NA JEDNEGO MIESZKAŃCA POWIATU WYSZKOWSKIEGO/ROK.....	68
TABELA 35. CHARAKTERYSTYKA STACJI UZDATNIANIA WODY NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	68
TABELA 36. CHARAKTERYSTYKA SIECI KANALIZACYJNEJ NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2020 R.).	69
TABELA 37. OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	72
TABELA 38. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU GOSPODARKA WODNO – ŚCIEKOWA.....	74
TABELA 39. STAN REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ZASOBAMI GEOLOGICZNYMI NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	75
TABELA 40. ZŁOŻA PIASKÓW I ŻWIRÓW NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO– STAN NA 31.12.2020 R.....	76
TABELA 41. ZŁOŻA SUROWCÓW SZKLARSKICH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO – STAN NA 31.12.2020 R.	77
TABELA 42. ZŁOŻA PIASKÓW KWARCOWYCH D/P BETONÓW KOMÓRKOWYCH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO – STAN NA 31.12.2020 R.	77
TABELA 43. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU ZASOBY GEOLOGICZNE.....	78
TABELA 45. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU GLEBY.	80
TABELA 46. WYROBY AZBESTOWE NA TERENIE GMIN POWIATU WYSZKOWSKIEGO [KG].	86
TABELA 47. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU GOSPODARKA ODPADAMI.....	87
TABELA 48. STAN REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH W ZAKRESIE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	88
TABELA 49. LICZBOWE ZESTAWIENIE POMNIKÓW PRZYRODY NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2020 R.).	89
TABELA 50. OBSZARY SPECJALNEJ OCHRONY PTAKÓW NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	90

Program ochrony środowiska dla Powiatu Wyszowskiego na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

TABELA 51. OBSZARY OCHRONY SIEDLISKOWEJ NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.	90
TABELA 52. UŻYTKI EKOLOGICZNE NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	93
TABELA 53. WSKAŹNIKI LESISTOŚCI NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO (STAN NA 31.12.2020 R.).....	96
TABELA 54. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU ZASOBY PRZYRODNICZE.....	98
TABELA 56. ZAKŁADY WYKORZYSTUJĄCE W PROCESIE TECHNOLOGICZNYM TSP (TOKSYCZNE ŚRODKI PRZEMYSŁOWE) NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	100
TABELA 57. ANALIZA SWOT DLA KOMPONENTU ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI.....	101
TABELA 58. NAJWAŻNIEJSZE PROBLEMY W OSTATNICH LATACH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO W ZAKRESIE POSZCZEGÓLNYCH KOMPONENTÓW ŚRODOWISKA.	106
TABELA 59. NAJWAŻNIEJSZE SUKCESY W OSTATNICH LATACH NA TERENIE POWIATU WYSZKOWSKIEGO.....	108
TABELA 60. CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA, KIERUNKI INTERWENCJI, ZADANIA.	111
TABELA 61. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ WŁASNYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.	123
TABELA 62. HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ MONITOROWANYCH WRAZ Z ICH FINANSOWANIEM.....	129